

המפתח

לחיות באור הפרשה

עם תורה דעתיקה
סתימאה דעתיקה
לאתגליא לעתידי-לבא

י"ז בעז"ה ע"י "מכון אור האורות"
רבינו נחמן מברסלב זיע"א

האזנה

B48148@gmail.com

ל'לקוטי-מוהר"ן' על התורה ומועדיה

עם 'לקוטי-תפלות' על הפרשה

- לעשות מהתורה: 'תפלות' - ולהעלות שעשועים פאלו להשם-יתברך שלא עלו לפניו מימות עולם -

גליון 101

פרשת יתרו תשב"א

"וישמע יתרו כהן מדין חתן משה" (שמות יח, א)

א. ח"א קלד - עבודה גדולה לומר תורה אפלו ליהיד, כל-שכן לרבים. כי צריך לזהר מאד, שלא יאמר דבר שאינו ראוי לשכל המקבל. כי הוא בחינת 'נאוף' וכו'.

ועל-כן צריך לזהר מאד כשאומר תורה ברבים - שדבוריו יתחלקו, שלא ישמע כל אחד כי אם מה שצריך לו, לא יותר. ואף שאומר בפני רבים לכלם בשוה, עם-פלזה לא יכנס בלב כל אחד ואחד, כי אם הנוגע לו וצריך לו.

וכמו שכתוב בזהר (יתרו סח: על שמות יח, א): "וישמע יתרו" - "והלא כלא עלמא שמעו?! - אלא יתרו שמע" וכו'. [אלא כל עלמא שמעו, ולא אתברו, ואיהו שמע ואתבר, ואתכפאי מקמיה דקודשא-בריך-הוא, ואתקרב לדחלתיה].

ב. ח"א רטו - וכן 'יתרו', מחמת שהיה 'חותן משה', על-ידי-זה נתגיר, כמו שכתוב (שמות יח, א): "וישמע יתרו חותן משה". כי מחמת שהיה 'חותן משה', זה גרם לו ששמע ונתגיר, כי כל עבודת משה בחייו, ועבשו לאחר מותו - הוא רק לעשות 'גרים'.

ג. ח"ב ה, יא - וזהו (במדבר כד, כ"א): "וירא את הקיני, וירא את עמלק", שהם סמוכים זה לזה בתורה (וכן בפרשתו נסמכו זה לזה, יתרו ועמלק) - כי 'טמאה הידוע', שהיא 'טמאת עמלק' - באה על-ידי 'גרים' (עין בפנים).

ד. ח"ב ח, ג - וזה בחינת (שמות יח, א): "וישמע יתרו" - "מה שמועה שמע ובא, קריעת ים-סוף ומלחמת עמלק" (זבחים קטז).

כי 'עמלק' טמא את ישראל בפגם 'תאות-נאוף', כמו שכתוב (דברים כה, יח): "אשר קרד בדרך", בחינת 'מקרה-לילה' חס-ושלום וכו'. כי 'עמלק' יונק מבחינת ה'דעת', בבחינת (במדבר כד, כ): "ראשית גוים עמלק". וזה בחינת "מלחמת עמלק".

והתקון לזה: הוא בחינת 'קריעת ים-סוף', בחינת (תהלים עד, ג): "אתה פורדת בעזך ים, שברת ראשי תנינים על המים" - הינו בחינת 'מטה עז' (תפלה בבחינת דין' של ה'בעל-כח'), שעל-ידי-זה מוציאין ממנו 'מימי הדעת' שבלע מן הקדשה.

ועל-ידי-זה: "וישמע יתרו" - הינו בחינת 'גרים'. כי על-ידי 'מטה עז' ה"ל, בחינת 'קריעת ים-סוף', שהוא מתקן ומכניע 'מלחמת עמלק' - על-ידי-זה

נעשין גרים, בחינת "וישמע יתרו" - כי מוציאין ממצנו גם עצמות חיותו, שהוא בחינת גרים.

ה. ח"ב מז - סכנה גדולה לומר תורה, וצריך לזה יגיעה גדולה ואמנות יתרה, שיוכל לשקל בפלס דבריו, באפן שלא ישמע כל אחד ואחד מהשומעין פיראם מה שצריך לו, לא יותר. ואף-על-פי שהכל שומעין כל התורה שאומר, עם-פליזה לא ישמע כל-אחד, רק מה שצריך לכו.

וכמובא (זהר יתרו סח): על פסוק (שמות יח, א): **"וישמע יתרו"** - **"והלא כל העולם שמעו?!"** - **אלא יתרו שמע** וכו'. ואלא כל עלמא שמעו, ולא אתברו, ואיהו שמע ואתבר, ואתפניא מקמיה דקודשא-ברייהו, ואתקרב לדחלתיה]. **כי רק שמיעת יתרו נחשב לשמיעה, שנכנס באזניו, ושמיעת כל העולם אינו נחשב שמיעה כלל.**

ומי שאינו יכול לומר תורה בבחינה זו - אסור לו לומר תורה. פי כל אחד ואחד פשבא אל הצדיק לשמע תורה, בא עמו גם הרע שלו, דהינו הקלפות הנבראים על-ידי עברות חסו-ושלום, והם הדוחקים את העולם ועושים בלבול ודחק גדול בשעת אמירת התורה, כי הרע הנ"ל של כל אחד רוצה לבלבל וכו'.

וזה שאמרו רז"ל (ברכות ו): **"האי דחקא דכלה מניהו"** - הינו מהרע של כל אחד ואחד, שהם הקלפות בנ"ל. ואלו הקלפות רוצים גם-כן לינק מן התורה, ויניקתם הוא רק מה'מותרות'. דהינו: מה שאחד שומע יותר ולמעלה ממחו והבנתו, זה בחינת 'מותרות', ומשם יניקתם וכו'.

ודע: שיש קלפה דקה שסמוכה להקדשה, שזאת הקלפה הדקה יכולה לינק אפלו מגוף התורה בעצמה, אפלו אם אין בה 'מותרות'.

והתקון לזה: בשמדברים מ'ישועת ישראל'! - שאז בורחת אותו הקלפה הדקה.

וזה בחינת מה שאמרו רז"ל (זבחים קטז): **"שיתרו בא והלך לו קדם מתן-תורה"** - פי 'יתרו' הוא בחינת הקלפה הדקה שבורחת בפשוט מעת 'ישועות ישראל'. [מובא גם להלן מ'ספר-המדות', בפסוק (שמות יח, כז): **"וישלח משה את חתנו"**].

ו. ח"ב עט (ראשי-פרקים' של רבנו ז"ל, עם באור מוהרנ"ת ז"ל) - **"וישמע יתרו"** (שמות יח, א). **"קריעת ים-סוף ומלחמות עמלק"** (רש"י שם; זבחים קטז). **"קריעת ים-סוף" - זה בטול-הזמנים.**

"וישקף ה' אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם" (שמות יח, כד). **"עמוד-אש" - זה 'לילה'. ו'ענן' - זה 'יום'. והקדוש-ברוך-הוא ערבבם ובטל הזמנים.**

"מלחמת עמלק" - זה 'תשובה'. "משה אהרן וחור" (שם יח, י) - פרש רש"י: **"בתענית היו שרויים"**. על-ידי-זה: **"וישמע יתרו" - שמע הקול**. (עד-כאן לשון רבנו ז"ל).

באור מוהרנ"ת ז"ל: כל-זה מצאנו מכתב-יד רבנו ז"ל, כתבם בדרך ראשי-פרקים' ברמז בעלמא לזכרון וכו' - מה שאפשר להבין מעט על-פי ההקדמה שהבנתי מדבריו, אמרתי לבאר מה שבידי וכו'.

והנה מה שהאיר השם עיני הוא: פי רבנו ז"ל רוצה לגלות: **ש'תשובה' ובחינת 'למעלה-מהזמן', דהינו 'בטול-הזמנים' - הם בחינה אחת. ועל-ידי-זה זוכין לשמע הקול דקדשה, ולהכניע הקול דסטר-אחרא.**

וכן מבאר בה'אלף-בית החדש' (ספר-המדות, תשובה א): **"יום שהאדם עושה תשובה הוא למעלה מהזמן, ומעלה כל הימים למעלה מהזמן"**. נמצא מבאר: **ש'תשובה' הוא 'למעלה-מהזמן'. וכו'.**

ועתה בוא וראה, ותבין מעט מדבריו. ונתחיל לדגמא מסוף דבריו הקדושים, והוא: **"וישמע יתרו, קריעת ים-סוף"** וכו' בנ"ל. **"קריעת ים-סוף" - זה בטול-הזמנים. ו'ישקף ה' וכו'.**

פרוש: בזה רוצה לבאר ולהוכיח בקצור נפלא: **ש"קריעת ים-סוף" - הוא בחינת 'בטול-הזמנים'. כי ב'קריעת ים-סוף' בתיב (שמות יח, כד): **"וישקף ה' אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם"**. **"עמוד אש" - זה 'לילה'. ו'ענן' - זה 'יום'. והקדוש-ברוך-הוא ערבבם, ובטל הזמנים.****

והולך ומבאר ההקדמה הנ"ל: **ש'בטול-הזמנים' ו'תשובה' הוא בחינה אחת וכו'. וזה שכתב: **"מלחמת עמלק" - זה 'תשובה'. "משה אהרן וחור" - פרש רש"י: "בתענית היו שרויים"**.**

פרוש: שמביא ראיה: **ש"מלחמת עמלק" זה 'תשובה' - פי אז היו שרויים בתענית משה אהרן וחור' - שזהו בחינת 'תשובה'.**

נמצא: **ש'קריעת ים-סוף' ו'מלחמת עמלק' - זהו בחינת 'בטול-הזמנים' ו'תשובה', שהם תלויים זה בזה.**

ועל־ידי־זה: "וישמע יתרו" - שמע ה'קול'. הינו כנ"ל: כי על־ידי 'תשובה' שהוא 'בטול־הזמנים' - שומעין ה'קול־דקדשה', כנ"ל.

"ויקח יתרו חתן משה את צפרה

אשת משה אחר שלוחיה" (שמות יח, ב)

ז. ח"ב ע - כל מי שגדול יותר, צריך לבקש מבקשו ברחוק מקום יותר. כמו שאנו רואין: שה'צומח', חיותו ומבקשו סמוך לו מיד, כי הוא צומח מן הארץ בסמוך לו ממש. ו'בהמה', מבקשה סמוך לה גם־כן על הארץ, אך הוא ברחוק יותר קצת מן ה'צומח' - כי ה'בהמה' גדולה בפעלה מן ה'צומח'.

אבל בן־אדם - צריך לבקש מבקשו ברחוק יותר ויותר מן ה'בהמה'.

ועל־פן משה רבנו עליו־השלוש' שהיה גדול במעלה מאד - היה צריך לבקש מבקשו ברחוק מקום ביותר - ועל־פן הצרף לבקש לו אשה ממדין, כי מבקשו היה רחוק, מחמת גדלותו.

ח. חיי־מוהר"ן רד - ליל־שבת פרשת חקת ובלק, י"ב תמוז תק"ע - ספר על השלחן מעניניו. ותמה על־עצמו: על שעושה תמיד, דברים משנים ונפלאים מדעת בני־אדם!

על אשר הוא תמיד נע־ונד ממקום למקום, ומה היה חסר לו במעדוועדיווקע, היה ראוי לו לישוב שם תמיד - כי שם היה יושב בשלוה והשקט. והוא לא רצה לישוב בשלוה, ונסע משם וקבע דירתו ב'זלאטיפאליע', והיה לו שם מחלקת גדול ויסורים גדולים מאד, ונסע משם וקבע דירתו בברסלב. אחר־כך בזה הקיץ נסע מברסלב וקבע דירתו באומין.

ועל־כל־פנים, מאחר שגב לאומין, היה ראוי לו לבחור דירתו אצל איש הגון, והוא בחר לו אכסניא שם וכו'.

והיה קורא תמה על־עצמו, על שעושה דברים משנים ונפלאים כאלה וכו'!

עניתי ואמרתי לו: "הלא מפני מה נשא משה אשה מבנות יתרו דיקא!" - וכונתי היה פשוט: כי כך הוא מנהגי השם־יתברך, לחבר שני הפכים, כמו משה רבנו עליו־השלוש הצרף להתחבר ולהתחתן עם יתרו דיקא, שהיה וכו', כמו־כן הוא מכרה להתחבר עם אנשים פאלה וכו', והבן.

אחר כך ענה ואמר להעולם שישובו על השלחן: "השמעתם מה שהקשה, הלא הקשה קשיא גדולה" וכו'!

ואמר: "הידעת תרוץ"?! - ואמרתי: "שאצלי אינו קשה כלל על משה רבנו עליו־השלוש"! - ואמר: "אם־כן אתה מתרץ קשיא בקשיא אחרת"! ואמר: "שפונתי ענין מחשבתו - כי הוא הולך עם ענין זה כמה זמן שהוא מבקש ומתפלל לידע תרוץ על ענין זה, ועכשו הקשה הוא קשיא זו"! - כך אמר בפני העולם עלי.

"ואתם אינכם יודעים כלל הענין, רק בענין המחשבה זו, אני הולך זמן רב, וכבר התפללתי הרבה על־זה וכו'!

וכיוצא בדברים אלו דבר עוד מזה הרבה על השלחן בליל־שבת וביום־שבת, והפליג מאד בענין הקשיא הנ"ל, והדברים סתומים וחתומים.

ט. ספר־המדות, טהרה ח"ב א - אשה פשרה, מטהרת הבית מצרעת. [הרב מטשעהרין ז"ל צין למדרש' (שמות־נבא א לב): "ולמה נקרא שמה צפורה? - שטהרה הבית מצפור". (ב'מתנות־כהנה: "כדם הצפור המטהר את המצרע").]

"ואת שני בניה, אשר שם האחד גרשם וגו'.

ושם האחד אליעזר" (שמות יח, ג-ד)

י. ח"א רעג - דע: שיש 'בנים' שמולידים בזה העולם, אבל יש 'בני עליה' גדולים מאד, שמולידים נשמות שהם למעלה מהנשמות המתלבשים בבנים הנולדים בעולם.

כי כל הנשמות שהם בעולם - הם "ששים רבוא". ואף שיש יותר, הם רק מהתחלקות הניצוצות, אבל 'בכלל', הם רק: ששים רבוא.

אבל אלו הנשמות הנ"ל - הם למעלה מששים רבוא נשמות שמתלבשים בזה העולם, כי הם אינם ראויין כלל להתלבש בזה העולם, ואפלו פשבאין בזה העולם, הם אינם נחשבים מזה העולם כלל.

וזה בחינות "בני משה", שכתוב בהם (דברי־הימים א כג, יז): "ובני רחביה רבו למעלה", ודרשו חז"ל (ברכות ז): "למעלה מששים רבוא" - כי הם לא היו נחשבים בכלל ה'ששים רבוא', כי הם היו למעלה מהם כנ"ל.

[ב'חיי־מוהר"ן יד: כי כל דברי רבנו ז"ל, ומעשיות שאנו מספרים מפניו, אין בהם דבר שלא יהיה בהם סודות גבוהות ונוראות ועצומות מאד. "עמק עמק מי ימצאנו" (קהלת ג, כד). בפרט

הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁעָבְרוּ עַל זָרְעוֹ הַקְּדוּשִׁים, כִּי 'בְּנֵי' הֵם בַּחֲנִינֵי הַלְמַעְלָה מִשְׁשִׁים-רַבּוּא נִשְׁמָוִת יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָן בְּלִקוּטֵי-מִזְהָר' הַלְקִירָאוֹן סִימָן רַע"ג, עַל פְּסוּק: "וּבְנֵי רַחֲבִיָּה רַבּוֹ לְמַעְלָה" עֵינֶן שָׁם. וּבִשְׂבִיל זֶה עָבַר עֲלֵיהֶם מִה שֶׁעָבַר, הַמְּקוֹם יִרְחַם עֲלֵיהֶם, לְהַבִּיא שְׂמִינִי עַל פְּלִטָה הַנִּשְׁאַרְתָּ, חַיִּים וְאַרְיִכוֹת יָמִים וְשָׁנִים, עֲלֵיהֶם וְעַל זָרְעָם עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, אָמֵן וְאָמֵן.

יא. ח"א רטו - כָּל עֲבוֹדַת מִשָּׁה בַּחֲנִינֵי, וְעַכְשָׁו לְאַחַר מוֹתוֹ, הוּא רַק לַעֲשׂוֹת גָּרִים. וְעַל-כֵּן מְצִינּוּ בַּמְדָּרֵשׁ: **"שְׂרַבֵי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל גִּיר גָּרִים"** (עֵין בְּרַאשִׁית-רַבָּה ע, ה; בַּמְדַּבְּרֵי-רַבָּה ח, ט; קַהֲלֵת-רַבָּה ז, טז; תַּנְחוּמָא מִשְׁפָּטִים ה), וְזֶה מִחֲמַת שֶׁהָיָה גִלְגּוּל בְּנוֹ שֶׁל מִשָּׁה, כִּי עָלְיוֹ נֶאֱמַר (שְׁמוֹת יח, ד): **"וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר"**, כַּמּוּבָא (בַּמְדַּבְּרֵי-רַבָּה יט, ז), וְעַל-כֵּן בָּבַח זֶה גִיר גָּרִים.

וכן 'יתרו' מִחֲמַת שֶׁהָיָה 'חֹתֵן מִשָּׁה' - עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּיֵר, כְּמוֹ שֶׁפִּתּוּב (שְׁמוֹת יח, א): "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ חֹתֵן מִשָּׁה, זֶה גָּרַם לוֹ שֶׁשָּׁמַע וְנִתְגַּיֵר.

יב. ח"ב ז, בסוף - 'מִשָּׁה רַבֵּנוּ' שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵי 'חֲכָם הַדּוֹר' שֶׁהוּא מְאִיר בְּיָדוֹ וְתַלְמִיד, בַּחֲנִינֵי 'דְרֵי מַעְלָה' וְדְרֵי מַטָּה - **עַל-כֵּן הָיָה לוֹ 'בֵּן' שֶׁהָיָה שְׁמוֹ 'אֱלִיעֶזֶר', וְתַלְמִיד' שֶׁשְׁמוֹ 'יְהוֹשֻׁעַ'.** כִּי **'אֱלִיעֶזֶר בֶּן מִשָּׁה', הוּא בַּחֲנִינֵי 'רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל',** כַּמּוּבָא בַּמְדָּרֵשׁ (בַּמְדַּבְּרֵי-רַבָּה יט, ז) עַל פְּסוּק (שְׁמוֹת יח, ד): **"וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר" - "הָאֶחָד הַמְּיַחֵד" - כִּי 'מִשָּׁה רַבֵּנוּ' בִּקֵּשׁ עַל זֶה: 'שִׁיהִיָה רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר מִיּוֹצְאֵי-חַלְצִינֵי'! - וְנִתְקַיֵּם כֵּן!** (עֵין בַּפְּנִיִּים).

"וַיַּחֲדָ יִתְרוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה" (שְׁמוֹת יח, ט)

יג. ח"ב לג - "וַיַּחֲדָ יִתְרוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה" וְכוּ' (שְׁמוֹת יח, ט). וְאָמְרוּ רַז"ל (סְנַהֲדְרִין צד): "שֶׁנַּעֲשָׂה בְּשָׂרוֹ הַדּוֹדִין הַדּוֹדִין".

כִּי כָּל הַשְּׂמֻחוֹת, הֵם רַק בְּשַׁעֲתָן, כְּגוֹן לְמִשְׁלָ: שְׂמֻחָה שֶׁל 'חֲתָנָה' אוֹ 'בְּרִית' - הַשְּׂמֻחָה הוּא רַק בְּשַׁעֲתָן, וְאֵם יִסְתַּבֵּל עַל הַסּוּף, אֵינֶן שוֹם שְׂמֻחָה בְּעוֹלָם, כִּי סוּף אָדָם וְכוּ' [לְמִנּוֹת] (בְּרִכוֹת יז). אָבֵל אִם יִסְתַּבֵּל עַל הַסּוּף שֶׁל הַסּוּף, אִזּוֹ יֵשׁ לוֹ לְשַׂמַּח מְאֹד, כִּי סוּף כָּל סוּף, דְּהֵינּוּ הַתְּכַלִּית, הוּא טוֹב מְאֹד וְכוּ'.

וְהֵנָּה זֶהוּ רַק מִצַּד הַנִּשְׁמָה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדוֹ בָּאֵין לְתַכְלִית הַטּוֹב. אִךְ מִי שֶׁהוּא צַדִּיק, וְאִפְלוּ גּוֹפוֹ נָקִי וְקָדוֹשׁ מְאֹד, יְכוּל לְשַׂמַּח גַּם עִם גּוֹפוֹ, אִפְלוּ אִם מִסְתַּבֵּל עַל הַסּוּף, מְאֹד שֶׁגַּם גּוֹפוֹ טָהוֹר וְקָדוֹשׁ.

אָבֵל מִי שֶׁאֵינֶן גּוֹפוֹ קָדוֹשׁ כְּלַכְּפֹה, בְּפֶרֶט 'גֵּר', שֶׁאִי-עַל-פִּי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ גְּבוּהָ מְאֹד, אִי-עַל-פִּי-כֵן גּוֹפוֹ נּוֹצֵר מִטְּפָה טְמֵאָה, וְאִיךָ אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת זֹאת. נִמְצָא שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לוֹ לְשַׂמַּח עִם גּוֹפוֹ כְּשֶׁמִּסְתַּבֵּל עַל הַתְּכַלִּית.

וְזֶהוּ: **"וַיַּחֲדָ יִתְרוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה" - שֶׁיִּתְרוֹ הָיָה שְׂמִיחַ עַל כָּל הַטּוֹבָה, פְּרוּשׁ: אִפְלוּ כְּשֶׁהִסְתַּבֵּל לְהַלְאָה מִן הַטּוֹבָה.**

וְזֶהוּ: **"עַל כָּל הַטּוֹבָה" -** לְמַעְלָה וְלַהֲלָאָה עַל הַטּוֹבָה, אִי-עַל-פִּי שֶׁהִסְתַּבֵּל עַל-יְדוֹ, הֵינּוּ לְהַלְאָה מִן הַטּוֹבָה, עַל הַסּוּף - אִי-עַל-פִּי-כֵן הָיָה שְׂמִיחַ מְאֹד. כִּי מִצַּד הַנִּשְׁמָה, אִי כְּשֶׁמִּסְתַּבֵּל עַל הַסּוּף, הוּא טוֹב מְאֹד כְּכ"ל.

אִךְ: **"שֶׁנַּעֲשָׂה בְּשָׂרוֹ הַדּוֹדִין הַדּוֹדִין" - "בְּשָׂרוֹ דְיִקָּא, דְּהֵינּוּ הַ'גּוֹף' - כִּי מְאֹד שֶׁהָיָה 'גֵּר', לֹא הָיָה שְׂמִיחָתוֹ בְּגוֹפוֹ כְּשֶׁהִסְתַּבֵּל עַל הַסּוּף, כְּכ"ל.**

יד. ח"ב לד - אֶצֶל סֵתֶם בְּנֵי-אָדָם, אֵינֶן הַשְּׂמֻחָה שֶׁל כָּל הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד, כִּי יֵשׁ חֲלוּקִים רַבִּים בְּעֵינֵי הַשְּׂמֻחָה. לְמִשְׁלָ: כְּשֶׁבָּאֵין עַל חֲתָנָה - א) יֵשׁ מִי שֶׁשְׂמִיחַ מִן הַ'אֲכִילָה' שְׂאוּכֵל, דְּגַיִם וּבְשָׂר וְכוּצָא. ב) וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁשְׂמִיחַ מִן הַ'כְּלִיזְמָר'. ג) וְיֵשׁ שֶׁשְׂמִיחַ מִדְּבָרִים אֲחֵרִים כִּיּוֹצָא בְהֵם. ד) וְיֵשׁ שֶׁשְׂמִיחַ מִן הַחֲתָנָה עֲצֻמָּה כְּגוֹן הַ'מַּחְתָּנִים'. ה) וְכוּצָא שְׂאָר חֲלוּקִים.

אָבֵל אֵינֶן אָדָם שִׁיהִיָה שְׂמִיחַ מִכָּל הַשְּׂמֻחוֹת בְּיַחַד. וְאִפְלוּ מִי שֶׁשְׂמִיחַ מִכָּל הַדְּבָרִים הַנ"ל, אִי-עַל-פִּי-כֵן אֵינֶן הַשְּׂמֻחָה מִכָּל הַדְּבָרִים בְּיַחַד, רַק מִכָּל-אֶחָד בְּפְנֵי-עֲצָמוֹ בְּזֶה אַחֵר זֶה.

ו) גַּם יֵשׁ אֶחָד, שֶׁאֵינֶן לוֹ שוֹם שְׂמֻחָה כְּלָל, לֹא מִן הַ'אֲכִילָה' וְשִׁתְיָה וְלֹא מִשְׂאֵר דְּבָרִים. וְאִדְרָבָא - יֵשׁ לוֹ קְנָאָה וְצַעַר, שֶׁמִּקְנָא עַל הַשְּׂדוּדָה, עַל שֶׁזֶה נִשְׁתַּדָּד בְּזֶה.

אָבֵל שְׂלֵמוֹת וְגִדְלוֹת הַשְּׂמֻחָה הוּא: מִי שֶׁזוֹכֵה לְשַׂמַּח מִכָּל הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד. וְזֶה אִי-אֶפְשָׁר כִּי-אֵם כְּשֶׁמִּסְתַּבֵּל לְמַעְלָה עַל כָּל הַטּוֹבָה, דְּהֵינּוּ: עַל הַ'שְּׂרֵשׁ', שְׂמִשֵּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַטּוֹבוֹת. וְשֵׁם הַכָּל אֶחָד, וְאִזִּי שְׂמֻחָתוֹ מִכָּל הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד, וְאִזִּי הַשְּׂמֻחָה גְּדוּלָה מְאֹד, וְמֵאִירָה בְּאוֹר גְּדוֹל מְאֹד.

כִּי עַל-יְדֵי הַכְּלָלִיּוֹת שֶׁנִּכְלָל שְׂמֻחָה בַּחֲבֵרְתָהּ - נִגְדָּל בְּיוֹתֵר 'אוֹר הַשְּׂמֻחוֹת'. וְכֵן כָּל מִה שֶׁנִּכְלָלִין יוֹתֵר רַבּוּי הַשְּׂמֻחוֹת זֶה בְּזֶה - נִגְדָּל וְנִתְוַסֵּף 'אוֹר הַשְּׂמֻחָה' בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַל-יְדֵי הַתְּנַצְצוֹת שֶׁמִּתְנַצֵּץ מִשְׂמֻחָה לְחֲבֵרְתָהּ.

ועל־כן כְּשֶׁנִּכְלַל הַשְּׂמִיחָה שֶׁל כָּל הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד - אַזִּי אֹרֵר הַשְּׂמִיחָה גְּדוֹל מְאֹד, עַל־יְדֵי רַבּוּי הַהִתְנוּצָצוֹת מְזֵה לְזֵה וּמְזֵה לְזֵה כְּפִנ"ל.

וְזֵהוּ (שְׁמוֹת יח, ט): **"וַיַּחַד יִתְרוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה"** - שֶׁהָיָה שְׂמִיחַ מִכָּל הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד.

וְזֵהוּ: **"עַל כָּל הַטּוֹבָה"**, כִּי הָיָה מִסְתַּכֵּל לְמַעַלָּה עַל כָּל הַטּוֹבָה, הֵינּוּ עַל ה'שָׁרֵשׁ, שֶׁשָּׁם הַכָּל אֶחָד, וְשָׁם נִכְלָלוּ כָּל הַשְּׂמִחוֹת יַחַד, וְעַל־כֵּן הָיָה שְׂמִיחַ עַל כָּל הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד כְּפִנ"ל.

"עֵתָה יִדְעֵתִי כִּי גְדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים" (שְׁמוֹת יח, יא)

טו. ח"א י, ב - עַקֵּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ הוּא הוּא: שֶׁגַּם הָעֲבוּ"ם יִדְעוּ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים שְׂלִיט וּמוֹשֵׁל, כְּמוֹבָא בְּזֵהר (יִתְרוֹ טז: סח.): **"כִּד אַתָּא יִתְרוֹ וְאָמַר: 'כִּי עֵתָה יִדְעֵתִי כִּי גְדוֹל ה'"** וְכו' (שְׁמוֹת יח, יא), כְּדִין אֲתִיקֵר וְאֲתַעֲלֵא שְׂמָא עַלְמָה". **[תַּפְלָה א]**

טז. ח"א יד, ב - אִי אֶפְשֵׁר לְהַעֲלוֹת אֶת ה'כְּבוֹד, אֶלָּא עַל־יְדֵי 'תּוֹרַת חֶסֶד, וְ'תּוֹרַת חֶסֶד' אֲמַרו חז"ל (ספ"ה מ:): "זֶהוּ הַלּוֹמֵד תּוֹרָה עַל־מִנַּת לְלַמְדָּה", כִּי זֶה עַקֵּר כְּבוֹדוֹ.

כְּמוֹבָא בְּזֵהר (יִתְרוֹ טז: סח.): **"בְּשַׁעֲתָא דְשִׁאָר עֲבוּ"ם אֲתִין וְאוֹדוּ לְקַדְשָׁא-בְּרִידָהוּא, כְּדִין אֲסַתְּלַק וְאֲתִיקֵר שְׂמָא דְקַדְשָׁא-בְּרִידָהוּא עַלְמָ וְתַתָּא, כְּמוֹ נְפִי יִתְרוֹ: בְּשַׁעֲתָא דְאָמַר יִתְרוֹ** (שְׁמוֹת יח, יא): **'עֵתָה יִדְעֵתִי כִּי גְדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים' - כְּדִין אֲסַתְּלַק וְאֲתִיקֵר שְׂמָא דְקַדְשָׁא-בְּרִידָהוּא"**.

נִמְצָא: זֶהוּ כְּבוֹדוֹ, כְּשֶׁבְּנִי-אָדָם שֶׁהֵם מַחוּץ לְקַדְשָׁה, מְקַרְבִּין אֶת־עַצְמוֹ לְפָנִים מִהַקְדְּשָׁה, הֵן 'גְּרִים' שְׂמַגִּירִין, הֵן 'בְּעַל־תְּשׁוּבָה', שֶׁגַּם הֵם הָיוּ מִבְּחוּץ - וְכִשְׂמַקְרְבִין וּמְכַנְּסִים אוֹתָם לְפָנִים, זֶהוּ כְּבוֹדוֹ.

[בְּלִקוּטֵי-עֲצוֹת' כְּבוֹד, ד' (עַל־פִּי הַתּוֹרָה הַנִּל) - עַקֵּר 'כְּבוֹד הַשֵּׁם' יִתְבָּרַךְ הוּא: כְּשֶׁהִרְחוּקִים בְּיוֹתֵר מְקַרְבִּים אֶת־עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵז אֲסַתְּלַק וְאֲתִיקֵר שְׂמָא דְקַדְשָׁא-בְּרִידָהוּא עַלְמָ וְתַתָּא (זֵהר וְתרו טט), וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד.

עַל־כֵּן צְרִיךְ כָּל אָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל מְאֹד, לְקַרֵּב הִרְחוּקִים לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ. גַּם אִין לְאָדָם לֹמַר: "אִיךָ אֲנִי יָכוֹל לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֲנִי רְחוֹק כָּל־כַּף עַל־יְדֵי רַבּוּי מַעֲשֵׂי הָרַעִים!" - כִּי אֲדַרְבֵּה, כָּל מַה שֶּׁהוּא רְחוֹק בְּיוֹתֵר, יִתְגַּדֵּל עַל־יְדוֹ כְּבוֹד הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, כְּשִׁישְׂתַּדֵּל לְשׁוּב וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עַקֵּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּפִנ"ל. **[תַּפְלָה ב]**

יז. ח"א נט, א - זֶה הָאִישׁ הַמְּשַׁתְּדֵּל לְקַרֵּב וּלְעַשׂוֹת נְפָשׁוֹת, הוּא בּוֹנֵה בְּחִינַת 'הֵיכַל הַקְדָּשׁ'. 'קַדְשׁ' זֶה בְּחִינַת (יִשְׁעִיָּה ד, א): "וְהִנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֹאמַר לוֹ" - הֵינּוּ: זֶה שְׂבַנְי-אָדָם נִשְׂאָרִים דְּבוֹקִים בְּ'רָאָה-שְׁלֵמָה' עַל־יְדוֹ. וְ'הֵיכַל' זֶה בְּחִינַת ה'כְּבוֹד' שֶׁנִּתְכַּפַּד הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹבָא בְּזֵהר (יִתְרוֹ טז: סח.): **"כִּד אֲתִי יִתְרוֹ, כְּדִין אֲתִיקֵר שְׂמָא דְקַדְשָׁא-בְּרִידָהוּא"**.

וְזֵה בְּחִינַת (תְּהִלִּים צו, ג; דְּבַר־הַיְמִימִים-א טז, כד): "סִפְרוּ בְּגוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ" - שְׁעַל־יְדֵי שְׂמַקְרְבִים עַצְמוֹ לְעַבּוֹדַת-הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵלּוֹ הִרְחוּקִים, זֶהוּ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְה'כְּבוֹד' זֶהוּ בְּחִינַת 'הֵיכַל', בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים כט, ט): "וּבְהֵיכָלוֹ כִּלּוֹ אֹמַר כְּבוֹד".

יח. חיי-מוהר"ן קצג - אֵלּוֹ הַרְשָׁעִים הַגְּדוֹלִים כְּשֶׁנִּכְנָסִים לְהַצְדִּיק-הָאֱמֶת - אַזִּי לְפִי גְדֹל רִשְׁעֵתָם הַגְּדוֹלָה מְאֹד - הַהִכְנָעָה בְּעַלְמָא שְׂמַכְנִיעִין עַצְמוֹן קִצַּת לְפָנָיו לִילָף אֵלָיו וּלְכַבְּדוֹ, מְזֵה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֵׂה תַקוּן גְּדוֹל מְאֹד בְּמָקוֹם שֶׁנַּעֲשֵׂה.

כִּי יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים בְּכָל יוֹם כְּמָה פְּעָמִים: "כִּי גְדוֹל ה' מִכָּל אֱלֹהִים", וְלֹא נַעֲשֵׂה מְזֵה רַעַשׁ גְּדוֹל כְּלִכְף. וְכִשְׂבָּא יִתְרוֹ וְאָמַר (שְׁמוֹת יח, יא): **"כִּי עֵתָה יִדְעֵתִי כִּי גְדוֹל ד'"** - **"כְּדִין אֲתִיקֵר וְאֲסַתְּלַק שְׂמָא דְקַדְשָׁא-בְּרִידָהוּא עַלְמָ וְתַתָּא"** (זֵהר וְתרו טז: סח.) - כִּי דִיקָא כְּשֶׁבָּא מְרַחֵק כְּזֵה מֵעַמְקֵי הַקְּלַפּוֹת, וּמְכַנֵּיעַ עַצְמוֹ תַּחַת הַקְּדֻשָּׁה, מְזֵה נִתְעַלָּה וְנִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ-יִתְבָּרַךְ, וְהִבֵּן.

גַּם שְׂמַעֲתִי בְּשִׁמוֹ שֶׁאֲמַר לְאֶחָד: "זֶה אִין אַתָּה יוֹדֵעַ שְׂכַשְׂאֶחָד מֵהֵם מְטָה עַצְמוֹ" (הֵינּוּ שְׂכַנְכַּס אֵלָיו וּמְטָה עַצְמוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה) - **אַזִּי מְטִין עַצְמוֹן כָּל הַרְקִיעִין**" (אז אֵינְיַעַר פּוֹן זֵי טוּט זִידָ א' בְּיִיג, בְּיִיגן זִידָ דִּי הִימְלוֹ).

"כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי" (שְׁמוֹת יח, טז)

יט. ח"א טו, א-ב-ג-ד-ז - נִמְצָא לְהַלֵּךְ בְּפָסוּק (שְׁמוֹת יט, ו): **"וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכַת פְּהִינִים וְגוֹי קְדוֹשׁ"**.

"וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעַם, אֲנָשֵׁי חֵיל, יוֹרְאֵי אֱלֹקִים, אֲנָשֵׁי אֱמֶת, שׁוֹנְאֵי בְּצַע. וְשִׂמְתָּ עֲלֵהֶם, שְׂרֵי אֲלָפִים, שְׂרֵי מֵאוֹת, שְׂרֵי חֲמִשִּׁים, וְשְׂרֵי עֶשְׂרֹת" (שְׁמוֹת יח, כא)

כ. ח"א נו, א-ב - יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִינַת 'מַלְכוּת', לְפִי בְּחִינַתוֹ. יֵשׁ שֶׁהוּא "שׂוֹרֵר בְּבִיתוֹ" (אֲסַתֵּר א,

כב), ויש שהוא מושל ב'זוטר, וכן יש שהוא מושל על כל העולם. כל אחד לפי בחינת המלכות שיש לו. בבחינות (שמות יח, כא-כח; דברים א, טו): **"שרי אלפים, ושרי מאות, ושרי חמשים, ושרי עשרות"**.

ובחינות המלכות הזאת שיש בכל אחד, היא 'באתגליא' ו'באתפסיא'. 'באתגליא' - הינו: שהוא מושל על אלו האנשים 'באתגליא'. ו'באתפסיא' - פי גם יש לכל אחד בחינת 'מלכות' 'באתפסיא' - שאף שבאתגליא נראה שאין לו שום ממשלה על אלו האנשים - עם-פלגזה באתפסיא ובהעלם גדול הוא מושל על אלו האנשים, פי נשמתם הם תחתיו ונכנעים תחתיו. וגם זאת הבחינה של מלכות באתפסיא, היא לכל אחד לפי בחינתו, בבחינת: **"שרי אלפים, ושרי מאות" וכו' וכו'.**

וצריך כל אחד, לבלי להשתמש עם בחינות המלכות שיש לו, להנאתו ולצרכו, שלא תהיה בחינות המלכות אצלו בעבד למלאת תאוותו, רק שתהיה בחינת המלכות בבחינת 'פן-חורין' וכו', להשתמש בה להשם-יתברך וכו'.

כא. ח"נ עב (נאמר בשבת פרשת יתרו תק"ע. ח"י מוה"רן מח; נט) - דע: **שלאות את-עצמו עם ה'צדיק-האמת, הוא גם-כן דבר גדול מאד. בודאי פשוטין לשמע מפיו תורה, הוא מעלה יתרה, אבל גם פשוטין שומעין תורה, ה'ראיה' לבד שזוכין לראות את-עצמו עם הצדיק, הוא גם-כן טוב מאד. פי על-ידי-זה מקבלין גדלה.** ועקר הגדלה היא 'שפלות' וכו'.

ודע: שכל אחד ואחד לפי התנוצצות המחין שלו, כן זוכה לקבל גדלה וכו'. ויש 'מח כללי' ויש 'מחין פרטים', וכל המחין הפרטים מקבלין 'מח הכולל' שהוא 'חכם-הדור'. וזהו מעלת הזוכה לראות את עצמו עם ה'צדיק-האמת' שהוא 'חכם-הדור', בחינת 'חכם-הכולל'. פי על-ידי שזה ה'חכם-הכולל' רואה אותו ומסתכל בו, על-ידי-זה מתנוצץ מחו, ועל-ידי זה מקבל גדלה כנ"ל.

פי כל אחד ואחד יש לו איזה מח ודעת לפי מדרגתו. אבל המח והדעת של כל אחד ואחד, מנח בקטנות ואינו מתנוצץ, ועל-ידי שמסתכל בו ה'חכם-הדור' שהוא 'מח הכולל', מתנוצץ מחו של כל אחד ואחד כפי מדרגת מחו, ועל-ידי-זה מקבל כל אחד גדלה כפי מדרגת מחו כנ"ל.

ועל-כן 'משה רבנו' עליו השלום, שהוא היה ה'דעת הכולל' של כל ישראל, על-ידי ראיתו לבד שהיה מסתכל בתוך כל אחד ואחד, היה יכול לחלק הגדלה והשררה לכל אחד ואחד פראוי לו לפי מדרגת מחו.

וזה בחינת (שמות יח, כא): **"ואתה תחזה מפל העם, ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות" וכו'.** **"ואתה תחזה" דיקא, פי על-ידי הראיה לבד של משה רבנו, שהיה רואה ומסתכל בכל אחד ואחד, היה מתנוצץ מחו של כל אחד, ועל-ידי-זה קבל כל אחד ואחד גדלה ושררה כפי ערכו, כפי הראוי לו לפי מדרגת מחו, דהינו בחינת: **"שרי אלפים ושרי מאות" וכו'.****

וזהו: **"ואתה תחזה וכו', ושמת עליהם שרי אלפים וכו'" - פי על-ידי שיחזה משה ויסתכל בעם, על-ידי-זה בעצמו הוא משים אותם שרי אלפים וכו' - פי על-ידי הסתכלותו בהם, מקבל כל אחד גדלותו, על-ידי התנוצצות מחו שמתנוצץ על-ידי ההסתכלות שמסתכל בו חכם-הדור, בחינת 'משה'.**

וגם משה היה יכול לצוות: שזה יהיה שר-אלה, וזה שר-מאה וכו' - פי על-ידי הסתכלותו בהם, היה יודע הגדלה הפגיע לכל אחד ואחד, והיה יודע התנוצצות המח של כל אחד, אשר כפי התנוצצות המח כן מגיע לו גדלה.

ואזי כשמקבל כל אחד גדלה כפי הראוי לו באמת לפי מדרגת מחו - אזי יודע כל אחד מהשרים והמנהיגים של ישראל לחדש 'חדושין-דאורייתא' כפי הראוי לו לפי מדרגת מחו, לא פחות ולא יותר.

פי מאחר שכל אחד עומד על מקומו הראוי לו באמת, דהינו שיש לו שררה וגדלה כפי הראוי לו באמת כנ"ל, על-כן כל-אחד יודע לפי גדלותו והתמנותו, איך וכמה הוא צריך לחדש בתורה, ובפני כמה אנשים הוא צריך לומר תורה, **פי זה שממנה על אלה מישראל, דהינו שר-האלה, הוא צריך לומר תורה בפני אלה אנשים, וכן כלם.**

[ב'שיח-שרפי-קדש ח"ג צ: רבנו אמר: הבעל-שם-טוב זצ"ל, היה שר על אלפים עולמות. הרב מברדיטשוב זצ"ל על (...)'עולמות'. והצדיק רבי ברוך מעזבוז זצ"ל, על 'רבבות נשמות'. על הרב בעל התניא: 'שר-האלה'. ועל אחד אמר שהוא 'שר-המאה'. ועל אחד אמר: שהוא רבי של 'עשרים חסידים'.]

[ב'שיח-שרפי-קדש החדש ח"א תקצה: כשבקר הבעל התניא זצ"ל אצל רבנו ז"ל - כבודו רבנו מאד, ואמר: **"תנו כבוד לשר-האלה"!**]

כי יש בחינת 'רוח' בכל אחד ואחד, וה'מנהיג האמתי' של כל ישראל, דהינו בחינת 'משה', הוא בחינת 'רוח' הפולל, בחינת (במדבר כג, יח): "איש אשר רוח בו", ופרש רש"י: "שיודע להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד". ו'רוח' הזה הוא בחינת "רוח אלקים" (בראשית א, ב), שהוא בעצמו בחינת ה'מחין' וכו'. וכל אחד לפי בחינת ה'רוח אלקים' שיש בו, בחינת 'רוח הקדש', 'רוח נבואה', פמו"כ זוכה לחדש בתורה וכו'.

על-כן על-ידי ה'מנהיג האמתי', בחינת 'משה', בחינת 'דעת הפולל', בחינת 'רוח הפולל', שעל-ידו מתנוצץ מחו של כל אחד, שזהו בעצמו בחינת 'רוח אלקים' שממשיך לכל-אחד, פי ה'רוח-אלקים' הוא בעצמו המחין פנ"ל. על-כן על-ידי נמשך לכל אחד 'חדושין דאורייתא' וכו'.

אבל זה המנהיג, צריך שיהיה פרוש גדול בקדשה גדולה, ואז דוקא הוא יכול להיות 'מנהיג ישראל', פי על-ידי פרישותו וקדשתו הגדולה, הוא יכול לחזות ולהסתכל בכל אחד מישראל, ולחלק הגדלה לכל אחד על-ידי ההסתכלות לבד, בבחינת: "ואתה תחזה" פנ"ל - פי ההסתכלות הזאת, תלויה בקדשה ופרישות גדול.

ועל-כן 'משה רבנו' שהיה קדוש ופרוש גדול מאד על-פי הדבור, כמו שכתוב (דברים ה, כז): "ואתה פה עמד עמדי" - על-כן היה יכול לחזות ולהסתכל בישראל, ולחלק להם הגדלה על-ידיה.

וזהו: "ואתה תחזה" - "אתה" דיקא, פי רק 'משה' שהיה פרוש גדול מאד בקדשה גדולה, זוכה להסתכלות הזאת. פי ההסתכלות הזאת, בחינת "ואתה תחזה", תלויה רק בקדשה ופרישות מתאנה זאת.

וכש'אין לישראל מנהיג ומשגיח בזה - באמת כל העולם מערב ומבלבל, וכל הרוצה לטל את השם נוטל, כמו שמתנהג עכשו בעונותינו הרבים.

פי ישראל - צריכין שיהיה עליהם 'משגיח', שישגיח ויראה בהם שיעמד כל אחד על מקומו הראוי לו באמת. והמשגיח הזה, יהיה פרוש וקדוש גדול, בבחינת קדשת ופרישות משה, ואז יכול להנהיג את ישראל, לתן לכל אחד גדלה פראוי לו על-ידי ההסתכלות לבד פנ"ל.

ועל-ידי זה ה'מנהיג' בחינת 'משה', שהוא מסתכל בכל אחד ואחד, ומתנוצץ מחו, וזוכה ל'באורייתא'

התורה, דהינו ל'חדושין דאורייתא' - על-ידיה נמשך 'בושה' על כל אחד ואחד, ואזי רואה כל אחד את בשתו וכלמתו וכו'. ועל-ידיה נעשה 'תשובה', פי עקר ה'תשובה' היא על-ידי ה'בושה'.

ועל-כן 'יתרו' דיקא אמר ל'משה': "ואתה תחזה" - "ואתה" דיקא - פי 'משה' היה חתנו, וידע 'יתרו' גדל קדשתו ופרישותו, שהוא יכול לחזות ולהסתכל על כל-אחד, ולחלק להם הגדלה והשדרה על-ידי 'הסתכלות לבד פנ"ל'.

גם 'יתרו' היה 'גר', וה'גרים' באים מקדשת הזווג של הצדיקים וכו' (עין בפנים ובלקוטי מוה"ר"ן ח"א יד) - על-כן הוא יודע גדל יקר קדשת הצדיקים, שלגדל קדשתם נעשה מזווגם נפשות הגרים, מפל-שכן קדשת פרישותם, ועל-כן הוא יודע: שלגדל קדשת ופרישות משה, הוא יכול לחזות בעם, ועל-ידי דאיתו לבד יתן להם הגדלה פנ"ל.

וזה אותיות 'יתרו' - סופי-תבות: "ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו" (דניאל יב, ב) - פי 'יתרו' דיקא אמר ל'משה': "ואתה תחזה" פנ"ל - שעל-ידיה זוכין לגדלה ול'באורייתא', ול'בושה' ו'תשובה'. ועל-ידי ה'תשובה', שהיא בחינת 'חיים נצחיים', חוזר ונחיה ה'שפלות' של כל אחד, פי עקר ה'תחיה' הוא לה'שפלות', בבחינת (ישעיה כג, יט): "הקיצו ורגנו שכני עפר".

וכל זה נעשה על-ידי 'יתרו' דיקא, שאמר ל'משה': "ואתה תחזה". ועל-כן מרמז באותיות 'יתרו': "ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו" פנ"ל, פי על-ידו נמשך בחינת 'חיים', בחינת 'תחיה', בחינת: "הקיצו ורגנו שכני עפר", בחינת: "ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו", הינו בחינת 'שפלות פנ"ל'.

וזה (ישעיה ד, א): "והיה הנשאר בציון והנוותר בירושלם קדוש יאמר לו". "והנוותר בירושלם" - זה בחינת 'יתרו'. על-ידו דיקא "קדוש יאמר לו" - לה'צדיק. פי 'יתרו' שהוא 'גר', הוא יודע 'קדשת הצדיק' פנ"ל, ועל-כן אמר ל'משה': "ואתה תחזה" - מחמת שידע קדשתו פנ"ל, וזה בחינת: "קדוש יאמר לו", פנ"ל.

ופלל היוצא מפל הפנ"ל: שמי שבא אצל 'צדיק אמתי' ושומע מפיו תורה, ראוי שימשך עליו בושה ושפלות גדול מאד. וזה סימן שהיה אצל צדיק אמתי, כשנמשך עליו בושה ושפלות על-ידי

שְׁשָׁמַע מִפִּי אִיזָה דָּבַר תּוֹרָה, בִּי עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה
שְׁמַמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי, עַל־יְדֵי־יָזָה נִמְשָׁךְ בּוֹשָׁה,
כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּשַׁעַת מִתְנַתְּוֹרָה כְּנ"ל.

[בַּחֲנִינֵי־מוֹהָרָן מַח: הַתּוֹרָה 'חַיִּים נְצִחִיִּים' שְׁבִסְמִן ע"ב ב'לְקוֹטֵי־
תְּנִינָא', נִאֲמָרָה בַּעַת שְׂבָא אֲצִלוּ עַל 'שַׁבַּת־קֶדֶשׁ פְּרָשַׁת יִתְרוֹ',
צַדִּיק אֶחָד מִפְּרָסָם גָּדוֹל (נִישְׁאוּמְרִים: שְׁזָה הָיָה הַמַּגִּיד מִטִּירְהָאוּיָצַע וְצ"ל. שִׁיח־שְׁרַפְיִיקֶדֶשׁ
וְצ"ל, וְנִישְׁאוּמְרִים: שְׁזָה הָיָה הַמַּגִּיד מִטִּירְהָאוּיָצַע וְצ"ל. שִׁיח־שְׁרַפְיִיקֶדֶשׁ
הַתְּחַדֵּשׁ ח"ג תְּשַׁלַּד), וְהוּא ז"ל לֹא אָמַר שׁוּם תּוֹרָה לְלִיל שַׁבַּת־קֶדֶשׁ
וְלֹא בַיּוֹם שַׁבַּת־קֶדֶשׁ. וְכַשְׁגַּמְרֵנוּ סַעֲדַת שַׁחֲרִית שֶׁל שַׁבָּת וְכַבֵּר
בְּרַכְנֵנוּ בְּרַפְת־הַמְּזוֹן, וְהֵינּוּ סְבוּרִים לְהַסְתַּלַּק מִהַשְּׁלֶחֶן, אֲבָל הוּא
ז"ל נִשְׂאָר אֲזִי יוֹשֵׁב עַל מְקוֹמוֹ, וְגַם אֲנַחְנוּ כְּלָנוּ נִשְׂאָרְנוּ אֲזִי
יוֹשְׁבִים לְפָנָיו, וְגַם הַצַּדִּיק הַנ"ל נִשְׂאָר עֲדוּן יוֹשֵׁב לְפָנָיו.

בַּתּוֹךְ כִּךְ עָנָה וְאָמַר: כְּשֶׁרוֹאִין אֶת־עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק, אֲפֹלוּ כְּשֶׁאִין
שׁוֹמְעִין תּוֹרָה, גַּם זֶה טוֹב מְאֹד - בִּי עַל־יְדֵי־יָזָה מְקַבְּלִין 'גְּדֻלָּה',
וְהַתְּחִיל לִזְמַר תּוֹרָה הַנ"ל. בַּתּוֹךְ דְּבָרָיו כְּשֶׁנִּכְנַס בְּאֻמֵּי־תּוֹרָה,
עָנָה וְאָמַר: "הֲלֹא בַּתּוֹךְ־כִּךְ אֲנִי אוֹמֵר תּוֹרָה" - וְאִף־עַל־פִּי־כֵן גָּמַר
כָּל הַתּוֹרָה הַנ"ל]. **[תְּפִלָּה ג]**

"אֲנִשֵּׁי חֵיל" (שְׁמוֹת יח, כא)

כב. ח"ב ד, יא - דוד' ה'יה 'איש חיל', ועמד
בנגד ג'לית הפלשת'י וכו'.

כג. ח"ב ז, י - על־ידי 'פלליות בן ותלמיד', על־
ידי־יָזָה: מִי שֶׁהוּא "אִישׁ־חֵיל", וְאִינוּ הַהֶפֶךְ,
שְׁקוֹרִין: רַע־מִזְל, שְׁלִימִזְל - הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל בַּעַת
הָאֲכִילָה 'הָאֶרֶת־הַרְצוֹן'. דְּהֵינּוּ: שִׁיאִיר לֹו הַרְצוֹן'
בַּעַת ה'אֲכִילָה, וְיִשְׁתַּוְּקַק וְיִכְסֶּה מְאֹד אֲלִיו
יְתִבְרַךְ בְּרַצוֹן מִפְּלָג, בְּלִי שׁוּם יְדִיעָה, שֶׁלֹא יָדַע
כָּל־מָה הוּא רוֹצֶה.

וְמָה שְׁמַתְגַּלְהָ 'הָאֶרֶת־הַרְצוֹן' בַּעַת הָאֲכִילָה דְּיֻקָּא -
דַּע: בִּי מִי שְׁרוֹצֶה לְהַגִּיר מִתְּנִיּוֹ לְהֵיוֹת מִפְּרָנָס, לְתַן
פְּרָנָסָה לְהַתְּלוּיִים בּוֹ - הוּא צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה 'אִישׁ־
חֵיל', וְלֹא יִהְיֶה הַהֶפֶךְ, שְׁקוֹרִין: "רַע־מִזְל"
"שְׁלִימִזְל".

בִּי צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה לֹו קֶצֶת מְמֻשָּׁלָה, בִּי כָל ה'פְּרָנָסָה'
נִמְשָׁךְ מ'הַמְּלָכוֹת' וְכוּ'. וְעַל־כֵּן מִי שְׁרוֹצֶה לְקַבֵּל
'פְּרָנָסָה' - צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה לֹו קֶצֶת מְמֻשָּׁלָה, כְּדִי
שִׁיְהִיָּה לֹו אִיזָה שְׂיִכוּת עִם הַמְּלָכוֹת.

וְעַל־כֵּן כְּשֶׁהַפַּעַל חוֹגֵר מִתְּנִיּוֹ נִגַּד אֲשֶׁתּוֹ, וּמְחַיֵּב
עַצְמוֹ לְפְרָנָסָה, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב בְּפִתְּבָה: "וְאֵנָּה
אֲפֹלָה וְאוֹקִיר וְאֵזוֹן" וְכוּ'! - אֲזִי נוֹתְנִים לֹו קֶצֶת
מְמֻשָּׁלָה' וְכוּ'. **[תְּפִלָּה ד]**

כד. ח"ב נא - כְּשֶׁמַּחֲדָשִׁין 'הַדּוּשֵׁי־תּוֹרָה', וְאֲזִי
יֵשׁ אֲלוֹ הַיְדוּעִים, הַמְּסַתְּפָלִים וּמְצַפִּים עַל־יָזָה.

וְצָרִיךְ לְהַעֲמִיד "אֲנִשֵּׁי חֵיל" (בְּרֵאשִׁית מו, ו; שְׁמוֹת יח,
כא־כח), לְהַעֲמִידָם לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם, כְּדִי שֶׁלֹא
יִתְקַרֵּב זָר.

וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי 'לְמוּד הַפּוֹסְקִים' - שְׁצָרִיךְ
לְלַמֵּד פּוֹסְקִים קֶדָם הַחֲדוּשׁ שְׁמַחֲדָשׁ, וְאַחֲרֵי־כֵן!
- וְעַל־יְדֵי־יָזָה נַעֲשִׂין בְּחִינַת "אֲנִשֵּׁי חֵיל"
מִלְּפָנֵיהֶם וּמִלְּאַחֲרֵיהֶם, וְהַתּוֹרָה יוֹרְדַת וְהוֹלְכַת
בִּינֵיהֶם לְבִטָּח, בִּי ה'אֲנִשֵּׁי חֵיל" עוֹמְדִים עִם
ה'כְּלִי־זִין, וְאִינָם יְכוּלִים אֲלוֹ הַנ"ל לְהַתְּקַרֵּב.

"שְׁנֵאֵי בַצַּע" (שְׁמוֹת יח, כא)

כה. ח"א ל, ג-דו - 'השגות־אלקות' אי־
אפשר להשיג, בִּי־אֵם עַל־יְדֵי 'צִמְצוּמִים רַבִּים',
מ'עֵלָה' ל'עֵלוּל', מ'שִׁכְל־עֵלְיוֹן' ל'שִׁכְל־תְּחַתּוֹן' וְכוּ'.
כְּמוֹ הַמְּלַמֵּד, כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַסְבִּיר 'שִׁכְל־גְּדוֹל'
לְהַתְּלַמֵּד - הוּא צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ ב'שִׁכְל תְּחַתּוֹן
וְקָטָן, כְּדִי שִׁיּוּכַל הַתְּלַמִּיד לְהַבִּינוֹ - דְּהֵינּוּ: שֶׁהוּא
מַצִּיעַ לוֹ מִתְּחִלָּה, ה'הַקְּדָמוֹת' ו'שִׁכְלִיּוֹת קְטַנִּים'
שְׁמֻסְבָּב לֹו תְּחִלָּה, כְּדִי לְהַבִּינוֹ עַל־יְדֵי־יָזָה ה'מְכוּן,
שֶׁהוּא שִׁכְל עֵלְיוֹן וְגְדוֹל'.

וְזֶה בְּחִינַת 'שְׁעֵרוֹת' - שֶׁה'הָאֲרוֹת הַמַּחֲיין יוֹצֵאִין
בְּה'שְׁעֵרוֹת', כֵּן ה'שִׁכְל־הַעֵלְיוֹן' מִתְּלַבֵּשׁ ב'שִׁכְל־
הַתְּחַתּוֹן'.

וְזֶה בְּחִינַת (תְּקוּנַת־הַחֵדֶר קכג): "שְׁעָרָא בַּעֲנוּלָא", בְּחִינַת
'סְבוּבִים', דְּהֵינּוּ: ה'הַקְּדָמוֹת' הַמְּסַבְּבִין עַד שְׂבָאִים
אֶל ה'מְכוּן, כְּנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (שֵׁם קכד.) "שְׁעָרָא אַבְמָא", בְּחִינַת (שִׁיר־
הַשִּׁירִים א, ה): "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנֹאנָה" - בִּי ה'שְׁחָרוֹת'
מְקַבֵּץ ה'רְאוֹת' וּמְצַמְצֵם אוֹתוֹ, כְּדִי לְרְאוֹת הַיֵּטֵב. כֵּן
ה'שִׁכְל־הַתְּחַתּוֹן' הוּא בְּחִינַת 'שְׁחָרוֹת', שְׁמַצְמֵצֵם בּוֹ
נֹאנָה וְיִפִּי שֶׁב'שִׁכְל־הַעֵלְיוֹן'.

וְלָבוֹא לְה'שִׁכְל־הַתְּחַתּוֹן' הַזֶּה - אִי־אֲפָשֶׁר בִּי־אֵם
עַל־יְדֵי: "שׁוֹנָא בַצַּע" (שְׁמוֹת יח, כא; מְשָׁלִי כח, טז) -
שִׁישְׁנָא הַמְּמוֹן בְּתַכְלִית הַשְּׁנָאָה.

בִּי "שְׁעָרָא אַבְמָא" שֶׁהוּא בְּחִינַת ה'שִׁכְל־הַתְּחַתּוֹן'
- הוּא "מְסַטְרָא דְּמְלָכוֹת" (זַחֲר־תְּחַדֵּשׁ יִתְרוֹ). וְכֵן
"שׁוֹנָא בַצַּע" - "הוּא מְסַטְרָא דְּמְלָכוֹת" (תְּקוּנַת־הַחֵדֶר
קכא). בִּי ה'שִׁכְל־הַתְּחַתּוֹן, הוּא בְּחִינַת 'מְלָכוֹת',
שֶׁהוּא בְּחִינַת 'חֻכְמָה־תְּתַאֲה' שְׁכָבֵל עוֹלָם וְעוֹלָם,
שֶׁהוּא מְנַהֵיג אוֹתוֹ הָעוֹלָם. שְׁזֶה הַשִּׁכְל שֶׁל הַהִנְהָגָה

והמלכות, הוא בחינת 'חכמה ושכל' התתון, כנגד ה'שכל של השגות אלקות'.

ועל-כן ביומוי דשמואל, שנפלו ראשי-הדור אל הממון, כמו שכתוב (שמואל א ח, ג): "ויטו אחרי הפצע" - על-כן תכה פגמו ב'מלכות דקדושה', כמו שכתוב (שם שם, ז): "כי אתי מאסו ממלך עליהם", "ושאלו להם מלך ככל העפזים" (שם שם, ח).

וב'יומוי דשלמה' ש"אין כסף נחשב" (מלכים א י, כא; דברי הימים ב ט, כ) - היה 'מלכות דקדושה' על תקונה ומכונה, כמו שכתוב (דברי הימים א כט, כג): "וישב שלמה על כסא ה'" - "שמלך על עליונים ותחתונים" (מגלה יא:).

ועל-כן זכה 'שלמה', לזה ה'שכל' התתון הנ"ל, כמו שכתוב (מלכים א ה, יא): "ויחכם מפל האדם"; וכמו שכתוב (שם שם, י): "ותרב חכמת שלמה מפל בני קדם" - כי זה ה'שכל' הוא בחינת 'מלכות', כנ"ל.

אבל על-ידי 'אהבת ממון' - הוא נופל ל'אכמא דסטרא-אחרא', בחינות: "שבתאי פתיא אכמא" (תקוניי זהר קלד), 'מרה-שחורה', בחינות (בראשית ג, יז): "בעצבון תאכלנה". ונופל ל'עגולא וסבובים' מסטרא-אחרא, בחינות (תהלים יב, ט): "סביב רשעים יתהלכון" - שהוא מתאוה ומשתוקק אחר ה'ממון', בחינות (במדבר יא, ח): "שטו העם ולקטו" - "בשטותא" (זהר בשלח סב: טג) - הפך ה'חכמה'.

ולפעמים שנופל חסוֹשֶׁלֹום בחינות ה'מלכות' דקדושה, בחינות 'חכמה-תתאה' - לגלות של ארבע-מלכיות וכו'. ונעשה 'ממשלת הארבע-מלכיות', שהם ארבע גליות. ומי יכול לסבל את קול הצעקה והצעקה הגדולה, כשנופל בחינות ה'מלכות', בחינות ה'חכמה-תתאה', ביניהם חסוֹשֶׁלֹום וכו'.

ועל-כן אברהם היה איש החסד, והיה משתדל תמיד לעשות 'חסד', כדי להעלות בחינת ה'מלכות' מהם.

ועל-כן ירדף אברהם אחר ה'ארבעה-מלכים' כדי להכניעם" (בראשית יד, טו), שהן בחינת ה'ארבע-מלכיות דסטרא-אחרא' - כי אברהם היה 'שונא ממון', כי מאס ממון סדום, כמו שכתוב (בראשית יד): "אם מחוט ועד שרוף וכו', ולא תאמר אני העשרתי את אברם". כי אברהם תקן שחרית" (ברכות כו:), בחינת 'שחרות' הנ"ל, שהוא בחינת ה'שכל' התתון הנ"ל, בחינת 'חכמה-תתאה',

שהוא בחינת 'שחרות' כנ"ל, שזוכין לתקן בחינה זאת, על-ידי "שונא בצע", כנ"ל. [תפלה ו]

כו. ספר-המדות, ענין 'שונא בצע' - [א] מי ששונא ממון - זוכה ל'אריכות-ימים' (ממון מ).
[ב] מי שהוא שונא ממון - מלמדין אותו מלמעלה, ה'דרד' שילך בה (ממון עג).

"וישלח משה את חתנו וילך לו אל ארצו"
(שמות יח, כז)

כו. ספר-המדות, למוד ח"ב י - בשעה שהתלמיד בא לשמע תורה מפי הרב, אזי גם הרע של התלמיד, הינו הקלפות שנבראו על-ידי הרע שלו, באים גם-כן לשמע ולינק, אבל על-ידי שכל תלמיד אינו שומע אלא השיך לנשמתו, על-ידי זה בורחים הקלפות ואינם יכולים לשמע.

אבל יש קלפה דקה שהיא קרובה לקדושה, והיא אינה בורחת אלא פשיש בתורה ישועת ישראל, אזי היא גם-כן בורחת.

וסימן לדבר (שמות יח, כז): "וישלח משה את חתנו", למאן-דאמר (עבודת-זרה כד, זבחים קטז): "יתרו קדם מתן-תורה בא והלך לו". [נמצא גם לעיל מ'לקוטי-מוהר"ן ח"ב מז, בפסוק (שמות יח, א): "וישמע יתרו".]

"ומשה עלה אל האלקים"
(שמות יט, ג)

כח. ח"ב פב - עוד זאת הבחינה היתה למשה: כי כל מה שעלה למעלה יותר עליונה, מצא שם אלקים, כמו שכתוב (שמות יט, ג): "ומשה עלה אל האלקים" [ולא שכח מהקדוש ברוך הוא].

כט. שיחות-הר"ן פו - מה שמהפכין את-עצמן ב'חתנה' - זה בחינת (שמות יט, ג-כ): "ומשה עלה", "וירד ה' על הר סיני" - שה'תחתונים' עלו למעלה, וה'עליונים' ירדו למטה.

"ואשא אתכם על ננפי נשרים ואנא אתכם אלי"
(שמות יט, ד)

ל. ח"א נט, ד - עקר התקרבות ישראל לאביהם שבשמים, על-ידי תקוני-הברית, בבחינת (שמות יט, ד): "ואשא אתכם על ננפי נשרים ואנא אתכם אלי". "נשרא" (תקוניי-זהר נג) זה 'תקוני-הכללי', על-ידי-זה דיקא: "ואנא אתכם אלי" - שנתקרבו אליו יתברך.

"והייתם לי סגלה מכל העמים" (שמות יט, ה)

ל"א. ח"א נא, ט - אֲנַחְנוּ נִקְרָאִים **"עם סגלה"** (שמות יט, ה; דברים ז, ו; יד, ב; כו, יח) - **כִּמּוֹ 'סִגְלָה' שְׁעוֹשִׂין לְרִפּוּאָה, אֶפְעֵל־פִּי שְׁאִין הַטָּבַע מְחַיֵּב שִׁיחִיָּה זֶה לְרִפּוּאָה, אֶפְעֵל־פִּי־כֵן מְסַגֵּל לְרִפּוּאָה, וְזֶה לְמַעַלְהָ מֵהַטָּבַע שְׁאִין הַשִּׁכּוֹל הָאֲנוּשִׁי מִבֵּין.**

כִּמּוֹ־כֵן לְקַח אוֹתָנוּ הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ לְעַם סִגְלָתוֹ, אֶפְעֵל־פִּי שְׁאִין הַשִּׁכּוֹל הָאֲנוּשִׁי מִבֵּין: אִיךָ לְקַח עִם מִתּוֹךְ עַמִּים? - כִּמּוֹ בַשֵּׁעַת 'קְרִיעַת יַם־סוּף' שֶׁקְטָרַג מִדַּת־הַדִּין: "הִלְלוּ עוֹבְדֵי עַבּוֹם" וְכוּ' (זֶהר תְּרוּמָה קע); אֶפְעֵל־פִּי־כֵן לְקַח אוֹתָנוּ לְ"עַם קְדוֹשׁ" (דְּבָרִים ז, ו; יד, ב; יד, כא; כו, יט).

נִמְצָא: שְׁזָה כִּמּוֹ 'סִגְלָה', לְמַעַלְהָ־מֵהַטָּבַע, לְמַעַלְהָ מִשִּׁכּוֹל־אֲנוּשִׁי, וְזֶה בְּחִינַת 'מְקִיפִין'.

וְיִי שְׂזָכָה לְאֵלֹהֵי הַמְּקִיפִין, לְהוֹלִיד אוֹתָם וְלְהַכְנִים אוֹתָם בַּפְּנִים, נִמְצָא שְׂזָכָה לְהַבִּין אֶת הַסִּגְלָה. בְּכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ יֵשׁ לוֹ 'פְּנִימִי' וְ'מְקִיף', וְכָל מֵה שֶׁהִנְנוּ הַשֵּׁם לְהַבִּין וְלַחֲדַשׁ אִיזָה דְבַר וְלְהַכְנִים הַמְּקִיף לַפְּנִים - בּוֹדָאֵי הַיִּשָּׁר מְחַיֵּב לְגַלּוֹת הַסִּגְלָה לְ"עַם סִגְלָה", וְלְהִיטִיב מִטּוֹבוֹ לְאַחֲרִים. [תְּפִלָּה ז]

"וַעֲתָה אִם שְׁמוּעַ תִּשְׁמַעוּ בְּקִלִּי" (שמות יט, ה)
"אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מאן ואילך, שכל התחלות קשות" (רש"י: מכילתא יתרו, בחדש ב)

ל"ב. ח"א סב, ה-בסוף - **עַקֵּר כָּל הַדְּבָרִים, הֵן 'הִתְחַלָּה, כִּי "כָּל הַתְּחִלּוֹת קְשׁוֹת" (מְכִילְתָּא יתרו, בְּחֻדֶּשׁ ב), מִחֲמַת שִׁיּוּצָא מֵהַפֶּךְ לְהַפֶּךְ, אֲבָל אַחַר הַתְּחִלָּה, הוּא נִכְנָס מַעַט בְּהַרְגֵּל, וְאִינוּ קָשָׁה עֲלָיו כָּל־כֶּף. וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהוֹלֵךְ לְמַרְחֹק מֵהַתְּחִלָּה, כֵּן נִקַּל הַדְּבַר, שֶׁנִּכְנָס מַעַט בְּהַרְגֵּל.**

נִמְצָא: שְׁעַקֵּר כַּח הָעֲבוּדָה שֶׁל כָּל יָמִים, אִינוּ אֵלָּא הִ'הִתְחַלָּה'.

וְעַל־כֵּן בְּכָל פְּעַם וּפְעַם שְׁנוּסַע לְהַצְדִּיק, צְרִיךְ שִׁירָאָה שִׁיבּוֹא בְּכָל פְּעַם מִחֻדָּשׁ, בְּכַח הַתְּלַהּבוֹת גְּדוֹל וְהַתְּגַבְּרוֹת חֻדָּשׁ לְעֲבוּדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ! - לֹא כִּמּוֹ שֶׁכָּבֵר הָיָה אֲצֵל הַצְדִּיק וְעַכְשָׁו בָּא פְּעַם שְׁנִית, רַק כִּמּוֹ שֶׁלֹּא הָיָה אֲצֵלוֹ מְעוּלָם, וְיִהְיֶה אֲצֵלוֹ כִּמּוֹ שֶׁבָּא עַכְשָׁו מִחֻדָּשׁ פְּעַם רִאשׁוֹן, כִּדִּי שִׁתְּהִיָּה עֲבוּדָתוֹ כְּרִאוּי כְּפִי 'כַּח הַתְּחַלָּה'. כִּי עַקֵּר הוּא הִ'הִתְחַלָּה, כִּי "כָּל הַתְּחִלּוֹת קְשׁוֹת" כִּנְ"ל.

נִמְצָא שְׁעַקֵּר כַּח הָעֲבוּדָה שֶׁל כָּל הַיָּמִים, אִינוּ אֵלָּא הִ'הִתְחַלָּה' כִּנְ"ל, וְכַפִּי הַכַּח וְהַתְּלַהּבוֹת שֶׁל הִ'הִתְחַלָּה, כֵּן הוֹלֵךְ וּמִתְנַהֵג בְּעֲבוּדָתוֹ.

עַל־כֵּן צְרִיךְ לְהִתְחִיל בְּכָל פְּעַם מִחֻדָּשׁ - כִּי כֵּן וְאוּלַי לֹא הִיָּתָה הַתְּחִלָּתוֹ כְּרִאוּי, וְאִם־כֵּן גַּם כָּל עֲבוּדָתוֹ אִינָה בְּשִׁלְמוֹת כְּרִאוּי, כִּי הַכָּל מִתְנַהֵג כְּפִי הַתְּחַלָּה. עַל כֵּן צְרִיךְ לְהִתְחִיל בְּכָל פְּעַם מִחֻדָּשׁ, וְלִבּוֹא לְהַצְדִּיק מִחֻדָּשׁ, בְּכַח הַתְּלַהּבוֹת גְּדוֹל וְהַתְּגַבְּרוֹת חֻדָּשׁ לְעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

וְכֵן בְּכָל פְּעַם וּפְעַם צְרִיךְ לְחַשֵּׁשׁ חֲשָׁשָׁא זֶה, כֵּן לֹא הַתְּחִיל עַדִּין כְּרִאוּי, וְצְרִיךְ לְהִתְחִיל וְלִבּוֹא לְהַצְדִּיק בְּכָל־פְּעַם מִחֻדָּשׁ.

ל"ג. ח"ב ד, ב - **כָּל מֵה שְׁרוּצִין לְעֲשׂוֹת אִיזָה עֲבָדָא בְּעֲבוּדַת־הַשֵּׁם, כְּמָה קָלִין שֶׁל 'אוֹי וְאֲבוּי', וְכְמָה 'גְּנִיחוֹת', וְכְמָה 'כְּפִילּוֹת', וְכְמָה 'הַטִּיּוֹת' (הִינוּ תְּנוּעוֹת מְשֻׁנוֹת שְׁעוֹשִׂין יְרֵאֵי־הַשֵּׁם בְּעֲבוּדָתָם) - **צְרִיכִין לְעֲשׂוֹת קָדָם שְׁעוֹשִׂין אִיזָה עֲבָדָא. וְעַקֵּר בְּ'הִתְחַלָּה', שְׂאֵז קָשָׁה מְאֹד, כִּי "כָּל הַתְּחִלּוֹת קְשׁוֹת" (מְכִילְתָּא יתרו, בְּחֻדֶּשׁ ב), וְצְרִיכִין כְּמָה קָלִין וְכְמָה גְּנִיחוֹת וְכוּ' קָדָם שִׁמְתַחֲלִין אִיזָהוּ הַתְּחַלָּה.****

וְגַם אַחֲר־כֶּף לְאַחַר הַתְּחַלָּה, גַּם־כֵּן אִינוּ בָּא בְּנִקְל 'עֲבוּדַת־הַשֵּׁם', וְצְרִיכִין כְּמָה יְגִיעוֹת וְכְמָה תְּנוּעוֹת כִּנְ"ל, קָדָם שֶׁזּוֹכִין לְעֲשׂוֹת אִיזָה עֲבָדָא שִׁיחִיָּה לָהּ הַדּוֹר. אִךְ הַתְּחַלָּה קָשָׁה מְאֹד כִּנְ"ל.

כִּי "עַקֵּר תּוֹלְדוֹתֶיהֶן שֶׁל צְדִיקִים, מַעֲשִׂים טוֹבִים" (פְּנִחוּמָא נח), נִמְצָא שֶׁהַמְצוּוֹת וּמַעֲשִׂים־טוֹבִים וְכָל עֲבוּדַת־הַשֵּׁם, הֵם בְּחִינַת 'הוֹלְדָה', וְקָדָם הִ'הוֹלְדָה', כְּמָה 'קָלִין' וְכְמָה 'חֲבָלִים וְצִירִים', יֵשׁ לָהּ 'יּוֹלְדָת' קָדָם שִׁמּוֹלְדַת הַהוֹלְדָה, וּבְפֶרֶט מְבַפְּרָה, דְּהִינוּ הוֹלְדָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל אִשָּׁה, שְׂאֵז קָשָׁה עָלֶיהָ מְאֹד, כִּמּוֹ שְׁכַתוּב (וּרְמָיָה ד, לא): "צָרָה כְּמַבְפִּירָה", שְׁזָה בְּחִינַת הִ'הִתְחַלָּה, בְּחִינַת: "כָּל הַתְּחִלּוֹת קְשׁוֹת" כִּנְ"ל.

וְצְדָקָה' הִיא תְּמִיד 'הִתְחַלָּה', בְּבְחִינַת (דְּבָרִים טו, חד יא): "פֶּתַח תִּפְתַּח" - שְׂאֵפְלוּ כְּשִׁישׁ פֶּתַח וְהַתְּחַלָּה, הַצְדָּקָה פּוֹתַחַת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמְרַחֶבֶת הַפֶּתַח יוֹתֵר, כִּי כָּל דְבַר מֵעֲבוּדַת־הַשֵּׁם כְּשֶׁרוּצִין לַפְּנִים בְּאוֹתוֹ הַדְּרָךְ וְאוֹתוֹ הָעֲבוּדָה, צְרִיכִין לְפִתַּח שֵׁם פֶּתַח, שֶׁבְּהַתְּחַלָּה צְרִיכִין לְשַׁבֵּר וּלְפִתַּח פֶּתַח מִחֻדָּשׁ, עַל־כֵּן קָשָׁה מְאֹד.

וּסְגִלַּת כַּח הַצְדָּקָה - לְהַרְחִיב וּלְפִתַּח הַפֶּתַח יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שֶׁכְּשֶׁעוֹשִׂין אִיזָהוּ פֶּתַח בְּאִיזָה עֲבוּדָה וְנוֹתְנִין

צדקה, אזי הצדקה פותחת ומרחבת הפתח יותר ויותר, פי 'צדקה' היא ה'התחלה של כל ההתחלות', פי היא פותחת ומרחבת כל הפתחים.

וגם בצדקה עצמה - פשמתחילין לתן צדקה, יש 'התחלה' - פי צריכין לשבר האכזריות להפכו ל'רחמנות', וזהו עקר עבודת הצדקה וכו'. ועל-פן 'התחלת הצדקה' קשה וכבדה מאד, פי היא בחינת 'התחלה של כל ההתחלות' פנ"ל.

"ואתם תהיו לי ממלכת פהנים וגוי קדוש, אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל" (שמות יט, ו)

לד. ח"א טו, א-ב-ג-ד-ז - מי שרוצה לטעם טעם 'אורי-הגנוז', הינו סודות התורה שיתגלה לעתיד - צריך להעלות מדת ה'ראיה' לשדשה. ובמה מעלין את ה'ראיה' בבחינת 'משפט'. ו'שרש ה'ראיה' הוא 'דעת'. וכשמגיע לבחינת 'דעת', זוכה ל'השגת התורה'.

אבל יש שני בחינות תורה: 'נגלה' ו'נסתר'. - לבחינת 'נסתר' - אינו זוכה אלא לעתיד-לבוא. אבל על-ידי 'תפלה במסירת-נפש', שמבטל כל גשמיותו ואין גבול - זוכה ל'תורה שבנסתר', ויכול להשיג ה'תורה שלעתידי' שהיא אינה גבול ואין נתפסת בגבול. ול'תפלה' - זוכה על-ידי 'תורה שבנגלה' וכו'.

'תורה שבנגלה' - היא בחינת 'סיני', כמו שאמרו חז"ל (ברכות סד): "סיני ועוקר הרים, סיני עדיף, פי הכל צריכין למרי חטיא"; ו'התורה שבנגלה' - הכל צריכין לה. אבל ה'תורה שבנסתר' - זעירין אגון דצריכין לה.

וזהו פרוש (שמות יט, ו): "ואתם תהיו לי ממלכת פהנים וגוי קדוש, אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל"

"ממלכת" - זה בחינת 'תורה שבנגלה', 'פי בה מלכים ימלכו' (משלי ח, טו), ו'מלכות' הוא בחינת 'נגלה', פי "אין מלך בלא עם" (פרקי-דרבי אליעזר פ"ג), והכל צריכין למלך, ו'הכל צריכין למרי חטיא' (ברכות סד. בבא-בבא קמח: הוריות יד.).

ו'**פהנים**' - זו בחינת 'תפלה', בחינות 'אברהם', כמו שאמרו חז"ל (נדרים לב.): "שאמר הקדוש-ברוך-הוא לאברהם: 'אתה כהן לעולם' (תהלים קי, ד).

"וגוי קדוש" - זה בחינת 'בית-המקדש', בחינות 'תורה שבנסתר', הנקרא 'קדש'.

ועל-ידי מה זוכה לאלו הבחינות? - על-ידי שיעלה ויקשר בחינת 'ראיה' לבחינת 'דעת' על-ידי בחינת 'משפט'. פנ"ל.

וזהו (שמות שם): **"אלה הדברים אשר תדבר"** - זה בחינת 'ראיה', הנקרא 'דבר', פי עקר ה'דבור' שם הוא, כמו שאמרו חז"ל (ברכות ו): "מי שיש בו יראת-שמים, דבריו נשמעים". 'משה' הוא בחינת 'דעת', וזה: **"אשר תדבר"** דיקא.

וזה (שמות יח, טז): **"פי יהיה להם דבר בא אלי"** - ש'ישראל' שהם בחינת 'משפט', כמו שכתוב (תהלים קמז, יט): "חקיו ומשפטיו לישראל" - הם מעלין ומקשרין ה'ראיה' לבחינת 'משה', לבחינת 'דעת'. וזה: **"אל בני ישראל"** דיקא.

נמצא: שעל-ידי שמקשרין ה'ראיה' על-ידי 'משפט' לבחינת 'דעת', זוכין לתורה שבנגלה, ועל-ידי 'תורה שבנגלה' זוכין ל'תפלה', ועל-ידי 'תפלה' זוכין ל'סתרי-אורייתא'. 'דבר' זה בחינת 'ראיה', כמו שכתוב (מלאכי ג, טז): "אז נדברו יראי ה'".

לה. ח"א לד, א-זח - ה'תרפות ובזיונות' שוברין לבו של אדם. והתקון הוא: על-ידי שמקשר את 'לבו', ל'הנקדה' השיד ללבו בעת הזאת.

כשה'לב', הינו בחינת 'ואו', בחינת 'לוחות' - משקע ב'אהבות רעות', הינו 'תרפות ובזיונות', הנקרא: "ערלת לב" (דברים י, טז) - אזי הוא בבחינת 'שברי לוחות'.

וכשמקשר ה'לב', הינו בחינת 'ואו' - לה'יו"ד', הינו 'נקדה', שהוא בחינת 'צדיק', ששם ה'אור האהבה הקדושה' שורה - אזי נתבטל ה'אהבות רעות', הינו ה'תרפות'. פי ה'צדיק', שהוא 'נקדה', יאיר לה'ואו' שהוא בחינת 'לב', ונתבטל ה'תרפה'.

ועל-ידי שלש בחינות אלו, הינו: א) התקשרות הצדיקים, והם יאירו בו, פי הם הנקדה כלליות ישראל, ויעוררו את לבו. ב) וגם על-ידי שידבר עם חברו, יכול גם-פן כל אחד ואחד להאיר ולעורר לב חברו. ג) וגם על-ידי עצמו, שמדבר בינו לבין קונו, יכול גם-פן לעורר את לבבו, ויסיר ממנו ערלת לב.

וזהו פרוש (שמות יט, ו): "ואתם תהיו לי ממלכת פהנים וגוי קדוש, אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל"

"ואתם תהיו לי ממלכת פהנים" - הינו בחינת 'אהבה הקדושה', בחינת 'בהן'.

"וגוי קדוש" - הינו 'קדש', שהוא בחינת 'נקדה', ו'וא'ו' הוא בחינת 'לב' כנ"ל.

על-ידי מה תבוא לבחינת 'אהבה', ולבחינת 'קדש' ו'א'ו' - על-ידי: **"אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל"** - כי 'משה' הוא 'נקדה בכליות' נשמות ישראל, שבתחלה צריכין הכל לקבל מה'נקדה' בכליות. ואחר-כך צריך כל אחד ואחד להאיר בחרבו מהנקדה שיש בו. וגם יוכל להאיר מנה ובה מהנקדה שבו, שהוא: **"פי ידבר חכמות"** (תהלים מט, ד) - לה'וא'ו', שהוא: **"והגות לבי תבונות"** (שם).

ואז נקרא: **"גוי קדוש"**, הינו: 'קדש וא'ו' - שה'נקדה' מאיר לה'וא'ו'.

ועל-ידי-זה: **"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים"** - הינו 'אהבה הקדושה'. כי כשתקבל מן כל הנקודות הללו - א) הן מנה ובה. ב) והן מהנקודות שבכל אחד מישראל. ג) הן מנקדה בכליות. - שם אצל כל הנקודות, שורה 'אהבה קדושה' הנקרא 'כהן', כמו שכתוב (במדבר כה, יב): **"הנני נותן לו את בריתי שלום"**, וה'נקדה' הוא 'ברית שלום' וכו'.

[ב'חיי-מוהר"ן' כב: פעם-אחת דברתי עמו מהתורה (הנ"ל): ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" בסימן ל"ד, המדבר מה'נקדה' שהיא בחינת 'צדיק' וכו'. ואמר לי: "שבזאת התורה, יכולין לראות כל הצדיקים שבדור, מהות ומדרגת ומעלת כל אחד ואחד].

לו. ח"א ריט - בשעת 'מתן-תורה' שרצה השם-יתברך לגלות מלכותו ויראתו, הכניע עצמו השם-יתברך לישראל כביכול, ובקש מהם שיקבלו מלכותו, והבטיח להם כמה הבטחות, כמו שכתוב (שמות יט, ו): **"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" וכו' - שכל אלו ההבטחות הם בחינת הכנעה, וכל זה היה בשביל לגלות מלכותו ויראתו, כמו שכתוב (שם כ, טז): **"ובעבור תהיה יראתו על פניכם"** וכו', כי כל זה היה בשביל היראה, שהיא בחינת 'מלכות' - כי השם-יתברך מקטין עצמו בשביל לגלות מלכותו.**

"וגוי קדוש" (שמות יט, ו)

לז. ח"א לה, א - ישראל הם "עם קדוש" (דברים ז, ו), וכל אחד ואחד מישראל יש לו "חלק אלוף ממעל" (איוב לא, ב) וכו'.

לח. ח"א קא - בכל אדם ואדם בעצמו יש בחינת אנפין-נהירין, שהם בחינת קדשת ישראל "עם

קדוש" (דברים ז, ו), הרחוקים בשרשם מכל המדות והתאוות.

לט. שיחות-הר"ן קטז - ישראל "עם קדוש" (דברים ז, ו), אפלו המצוות שהם מצד השכל ודרך-ארץ, גם אותם המצוות אינם מקימים מצד הישר, כ"אם מחמת מצוות התורה הקדושה.

מ. ח"ב ז, ג"א - עקר הרחמנות הוא: כשישראל "עם קדוש" (דברים ז, ו), נופלין חס-ושלום בעוונות. ולפי קדשת-ישראל ודקותם וגדל רוחניותם, הם רחוקים מעוון, ואי-אפשר להם לשא כלל המשא הכבד של עוון אפלו יום אחד.

"ויענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה, וישב משה את דברי העם אל ה'. ויאמר ה' אל משה, הנה אנכי בא אליך בעב הענן, בעבור ישמע העם בדברי עמך, וגם בך יאמינו לעולם, ויגד משה את דברי העם אל ה'. ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר" (שמות יט, ח-ט"י)

מא. ח"א קצ - ויענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה, וישב משה את דברי העם אל ה'. ויאמר ה' אל משה, הנה אנכי בא אליך בעב הענן, בעבור ישמע העם בדברי עמך, וגם בך יאמינו לעולם, ויגד משה את דברי העם אל ה'" (שמות יט, ח-ט).

והוא תמוה ונפלא מאד, כי מה הם דברי העם שנית, שעליהם נאמר: **"ויגד משה את דברי העם"**, כי לא נמצא בכתוב שום מענה ודברים שהשיבוהו העם שנית אחר מענה הראשון: **"כל אשר דבר וכו'",** ומה זה שוב **"ויגד משה את דברי העם אל ה'."**

אך דע: כי ישראל טענו ואמרו: **"כל אשר דבר ה' נעשה"**, כל אשר ידבר השם אנו מכרחים לעשות, כי מאחר שיצא הדבור מפי השם לעשות, הרי אין שום בחירה. ועל זה נאמר תכף: **"וישב משה את דברי העם אל ה'",** שהשיב להקדוש-ברוך-הוא טענת ישראל.

מיד השיב לו הקדוש-ברוך-הוא: **"ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך" דיקא, "בעבור ישמע העם בדברי עמך" דיקא,** הינו שלא אדבר הדברות רק עמך לבד, כמו שכתוב (שם כ, ב): **"אנכי**

ה' אלקיך, לא יהיה לך" וכו', וכן בלם, ולא לנכח לישראל, והם רק ישמעו בדברי עמך, ועל ידיה יהיה להם פח הבחירה לעשות כרצונם.

ועל זה נאמר: "ויגד משה את דברי העם אל ה'" - שמושה טען את דברי העם, מה שטענו העם תחלה, טען הוא עתה אל ה' על-עצמו - כי תקנת את ישראל שיהיה להם הבחירה, על-ידי שלא תדבר רק עמי לבד - אבל את-עצמי לא תקנת, כי מעתה לא יהיה לי פח הבחירה, מאחר שתדבר עמי.

השיבו השם (שם יט, י): "ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר", ולא צוה לו רק שני ימים.

ו"משה הוסיף יום אחד מדעתו" (שבת פז.) - וכך לדעת הקדוש-ברוך-הוא, כי כן היתה דעתו לתברך, כמו שבאמת לא נתנה תורה עד שלשה ימים.

ובזה היה תלוי בחירת משה לקבל את התורה או שלא לקבל - כי לא היה אפשר לקבל את התורה רק אחר שלשה ימים כמו שהיה באמת, ואם לא היה מוסיף יום אחד, לא היה מקבל את התורה, והשם יתברך לא אמר לו רק שני ימים, והוא הבין מדעתו ובחר לו לקבל את התורה והוסיף יום אחד, שעל-ידיה היה קבלת התורה, ובזה היה תלוי עקר הבחירה של משה במה שהוסיף יום אחד מדעתו.

[ב"חיי-מוהר"ן קצז: העקר העבודה שיש בכל דבר - מה שפניחין לאדם על הבחירה שלו, הינו: שנשאר הדבר על דעתו, ואין בזה 'מצוה', הינו: שאין מצוין אותו על אותו הדבר שום מצוה, ואין אומרים לו כלל לעשות כן. רק שנשאר הדבר על דעתו, שיעשה כפי מה שייבחר לו.]

וזה בחינת (שבת פז.): "הוסיף יום אחד מדעתו הנאמר במשה" - שזאת הבחינה היא נמצאת בכל עבודה ועבודה. כי בכל עבודה מעבודת-השם, יש דבר שפניחין ומשאירין לאדם בלי מצוה ואזהרה, ואין מצוין עליו שיעשה כן, רק הדבר תלוי בדעתו ובחירתו, כמו 'משה רבנו עליו-השלום שהוסיף יום אחד מדעתו בלי מצוה'. ובזאת הבחינה היא עקר העבודה והבחירה, כי נשאר מספק תמיד איך הוא רצון השם-יתברך, מאחר שלא צוה עליו איך לעשות.

ואמר: כי כנגד רצון-השם יתברך, אינו נמצא אצלו שום כבודת וגייעה בשום עבודה ובשום ענין שבועולם. ואפלו כל היסורין שבועולם רחמנא-לצלן וכו', היה מקבל בנקל אם היה יודע שזה רצון הבורא-יתברך בודאי - כי מאחר שהוא רצון הבורא-יתברך, הוא מרצה על הכל, ואין שום דבר ולא שום יסורין כבד עליו כלל כלל לא.

אבל עקר הגייעה והיסורין שלו - היא בבחינה הנ"ל, בבחינת: "הוסיף משה יום אחד מדעתו! - הינו: הדבר שנשאר על דעתו

לבחר לו לעשות כרצונו ואין בו שום מצוה כנ"ל - בזה היא עקר הגייעה והכבדות - כי אינו יודע איך לעשות. ולפעמים רואה שיש לו פמה יסורים, ואחר-כך אינו יודע אם זהו רצון הבורא-יתברך]. (עירשם הקמשה בענין בחירתו של רבנו ז"ל בהנהגתו ותקוניו אתנו).

[ב'שיח-שפרי-קדש החדש ח"ג תרנה - רבי ישראל שו"ב ז"ל (קנו של רבי נחמן מטולטשין ז"ל), היה מאנשי רבנו ז"ל, והיה למדן מפלג, ואמר לו רבנו ז"ל: "נו! הרי אתה 'למדן'! ובכן אמר לך 'תורה למדנית'!" (נו! דו ביזט דאך א' למדן! ונעל איך דיר זאגן א למדנישע תורה!). ואמר לו אז את התורה ב'לקוטי-מוהר"ן' ח"א ק"צ, על הפסוק: "ויענו כל העם יחדו וגו' וישב משה את דברי העם וגו'." [תפלה ח]

- ענין "נעשה ונשמע" -

מב. ח"א נב, ט"א - לבוא לעזות-דקדשה, הוא על-ידי 'שמחה', בבחינת (נחמיה ה, י): "כי חדות ה' היא מעוזכם", הינו על-ידי בחינת "נעשה ונשמע" (שמות כד, ז), שהוא בחינת ה'שמחה'.

כמו שאמרו רז"ל (שבת פח.): "בשעה שאמרו ישראל 'נעשה ונשמע' - ירדו ששים רבוא מלאכים, ונתנו שני עטרות בראש כל אחד וכו', וכשחטאו נלקחו וכו', ועתיד הקדוש-ברוך-הוא להחזירם להם, שנאמר (ישעיה לה, י): 'ושמחת עולם על ראשם'. נמצא: ש'נעשה ונשמע' הם בחינת 'שמחה'. ועקר 'שלמות השמחה' הוא על-ידי 'ראיה', שהיא בחינת 'נשמע'. [תפלה ט]

מג. ח"א נב, ט"א - "נעשה ונשמע" (שמות כד, ז) הוא בחינת 'נסתרות ונגלות', 'נעשה' הוא בחינת 'נגלות', המצוות שאפשר לכל-אחד לקיים לפי מדרגתו, ו'נשמע' היא בחינת 'נסתרות', מה שגבוה ונסתר ממנו, בחינת דבורי התורה שסביבות המצוה. שאין אנו יודעים העבודה שיש באלו הדבורים.

וזה בחינת 'תורה ותפלה'. 'נעשה' הוא בחינת 'תורה', ה'נגלות' שיודע לקיים. ו'נשמע' הוא בחינת 'תפלה', בחינת 'דבקות', בחינת 'נסתרות' וכו'.

וכן כל אדם לפי מדרגתו יש לו בחינת "נעשה ונשמע" - כי פשוט למדרגה גבוהה מהראשונה, אזי נעשה מה'נשמע' שלו בחינת 'נעשה', ואזי יש לו בחינת 'נשמע' אחרת. וכן מדרגא לדרגא.

וכן בכל עולם ועולם יש בחינת "נעשה ונשמע" - כי מה שהוא להעולם-הזה בחינת 'נשמע', הוא לעולם הגלגלים בחינת 'נעשה', ויש להם בחינת 'נשמע' גבוהה ממנו. וכן מעולם לעולם.

וכן במלאכים יש "נעשה ונשמע" - כמו שכתוב (תהלים קג, כ): "גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו", וכמו שאמרו רז"ל (שבת פח.): "מי גלה רז זה לבני שמלאכי השרת משתמשין בו" וכו'.

וצריך כל אדם: שילך מדרגא לדרגא ומעולם לעולם, עד שיזכה בכל פעם לבחינת "נעשה ונשמע" גבוה יותר - שמבחינת 'נשמע' נסתרה 'תפלה', יהיה נעשה אצלו בכל פעם: בחינת 'נעשה' נגלה 'תורה' - עד שיבוא בראשית נקודת הבריאה, תחלת האצילות, ובחינת 'נשמע' שיש שם, הוא "תורת ה'" באמת, כי אין גבוה משם, רק "תורת ה'" ממש.

ואחר כך בשנכלל ב'אין סוף' - אזי ה'נעשה', היא בחינת "תורת ה'" ממש. וה'נשמע', הוא בחינת תפלת ה' ממש.

אך פשוטים לצאת ממדרגת "נעשה ונשמע" זה, למדרגת "נעשה ונשמע" גבוה ממנה - צריך להיות ירידה קדם העליה, כי הירידה היא תכלית העליה וכו'. (עין בפנים באריכות). [תפלה ט]

מד. ח"א לג, ג - מי שכופה יצרו הרע, הינו ה'מיררע', ה'מדות רעות' - אזי תכף הרע' ששוכן על הטוב, הינו: 'אותיות התורה', נתבטל ונופל, ו'אותיות התורה' בולטין - אזי הוא יודע התורה שבאותו הדבר.

וזו שכתוב בזהר (לד"ל צ. על תהלים קג, כ): "'ברכו ה' מלאכיו גברי כח עשי דברו' - אליו אנון דמתגברין על יצריהון, אנון דמין למלאכין ממש. עשי דברו' - דעבדין להאי דבר. לשמע בקול דברו' - אנון זכין למשמע קליו מלעלא".

וזהו: "עשי דברו לשמע בקול דברו" - כשעושין ובונים להתורה שהיה מתחלה מפזרין ומפזרין בלשונות העכו"ם וב'מדות רעות' וב'מי רע'. אזי: "לשמע בקול דברו" - וזוכין למשמע קליו מלעילא. הינו: שה'דבר', הינו ה'תורה' שנקראת 'דבר', כמו שכתוב (תהלים קה, ח): "דבר צוה לאלף דור" - מקבלין אור רב מלמעלה, וזה 'שמיעת התורה'.

וזו בחינת (שמות כד, ז): "נעשה ונשמע" - שמתחלה עושין ו'בונים' ל'אותיות התורה', שיהא "אותיות בולטות ומצטרפות" (יומא עג), ואחר כך: 'נשמע' - זכין למשמע קליו מלעלא.

הינו: ש'אותיות התורה' מקבלין חיות ואור רב יותר ממה שקבלו מתחלה, כשהיו מלבשין בלשונות הגוים וב'מיררע'.

מה. ח"א לה, ז - עקר 'הארת התפלין' באים על-ידי ה'לוחות', כמובא (זהר בראשית): "כשאמרו ישראל 'נעשה ונשמע' (שמות כד, ז) - זכו לחגירת זינא עלאה". ומשה זכה ל"קרונ עור פנים" (שמות לד, כט-ל), מ'אור הלוחות', כי הם ה'מחין' בעצמן. וה'לוחות' הם 'שרש התורה', ונקראים: י"ו - על-שם 'עשרת הדברות', ו"ארפן וא"ו ורחבן וא"ו" (בבא בתרא יד.).

מו. ח"א סה, ד - נמצא להלן בעניני: 'מעמד הריסיני' ו'מתן תורה'.

מז. ח"א קנ - מה שצריכין לנסע להצדיק ולא די בספרי מוסר - כמו שאמרו (דברים רבה ג, י) "למלך שקדש מטרונה בשני מרגליות, אבדה אחת מהן. אמר לה המלך: אבדת אחת, שמרי את השנייה. כך קדש הקדוש ברוך הוא את ישראל ב"נעשה ונשמע" (שמות כד, ז), אבדו את 'נעשה' שעשו את העגל, אמר להן משה: 'אבדתן נעשה', שמרו 'נשמע', הוי: 'שמע ישראל'" (דברים ט, א).

ועל-כן בשלומד מתוך הספר שהוא בחינת 'עשיה', בחינת 'נעשה' - אין בזה כח כל-כך לעורר אותו, כי ישראל אבדו את ה'נעשה'. אבל כששומע מפה הצדיק - הוא בחינת 'נשמע', שזה הפתר נשאר להם לישראל.

"במשך היבל, המה יעלו בהר" (שמות יט, יג)

מח. ח"ב א, יא-יד - 'שופר' - הוא בחינת "שיח השדה" (בראשית ב, ה), שחוזרין כחם לתוך התפלה, בבחינת (שם כד, טג): "ויצא יצחק לשוח בשדה" - שתפלתו היתה עם "שיח השדה" - שכל "שיח השדה" חזרו 'כחם' ונתנו אותם בתוך תפלתו, שהיא 'שרשם'.

וזו בחינת 'שופר', בבחינת (יהושע ג, ה): "במשך בקרן היובל" - ראשי תבות: "ויצא יצחק לשוח בשדה".

"היו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה" (שמות יט, טו)

מט. ח"ב עב - ועל-כן בשעת 'מתן תורה' זכו כל ישראל לבחינת 'קדשה ופרישות', כמו שכתוב

(שמות יט, טז): "היו נכנים לשלשת ימים, אל תגשו אל אשה" - כי כלם נתקדשו בבחינת פרישות, על-ידי משה שהיה קדוש ופרוש גדול, שהמשיך להם את התורה על-ידיה. [תפלה ג]

"ויהי ביום השלישי בהית הבקר" (שמות יט, טז)

ג. ספר-המדות, אכילה ח"ב ה; למוד ח"ב ד; מריבה ח"ב ח - מי שלמודו בתורה במחין זפים, שאכילתו כליכך בקדשה, שנוזן ממזון שהמלאכים נוזנין ממנו, על-ידיה שונאיו נדונין בחנק, וסימן לדבר: "ויהי ביום השלישי בהית הבקר" (שמות יט, טז), "ובבקר היתה שכבת הטל" (שם טז, יג), "ויהי באשמרת הבקר" (שם יד, כד).

(פרוש סימן זה שמעתי מפיו הקדוש: כי (א) ויהי ביום השלישי בהית הבקר - נאמר במתורתורה, שזהו בחינת: "מי שלמודו במחין זפים". (ב) ובבקר היתה שכבת הטל - נאמר בקן, שהוא מזון שהמלאכים נוזנין ממנו, כמו שאמרו חז"ל (יוקא עה:). (ג) ויהי באשמרת הבקר - נאמר בקריעת ים סוף, שנטבעו המצרים בים, שזהו בחינת חנק, כמו שאמרו חז"ל (פחות ל:). ולמד בקר מבקר, על-ידיה מצא השגה הנ"ל בתוך התורה).

"ויהי קלת וברקים" (שמות יט, טז)

נא. חיי-מוהר"ן קלב - בעת נסיעתו לארץ-ישראל, נסע דרך ניקולאייב וחורסן לאדעס ושבת ביחג-שבועות בחורסאן, וב'ליל-שבועות אחר שהיה נעור פנהוג, הלך למקנה עם איש אחד מאנשיו, ושאל אותו בכל פעם: "אם שומע קולות"?! - והשיב: "שאינו שומע כלל"!

ונתפלא מאד על שאינו שומע! ואמר: "איך אפשר לבלי לשמע קולות בעת"! אחר-כך אמר: "אפשר הוא קול הקאפעליע [מקהלה] שאני שומע".

והשיב לו האיש הנ"ל: "שהוא אינו שומע שום קול קאפעליע ולא שום קול כלל" - ותמה מאד. והבין האיש הנ"ל: "שהוא שומע קולות וברקים של קבלת התורה"!

אחר-כך פשיצא מהמקנה, אמר: **שנודע לי עכשו בעת קבלת-התורה, בענין הנאמר בזהר-הקדוש (בראשית ס:): "אית יראה ואית יראה" וכו', ועכשו נודע לי: שיש עוד יראה שהיא גם-כן עוד יותר ויותר אפלו מ'יראה-עלאה' הנזכר שם, כי נודע לי**

עכשו יראת-אלקות, שהיא יראה ופחד גבוה ועצום ומרום ומנשא מאד מאד.

"ויתיצבו בתחתית ההר" (שמות יט, יז)

גב. ח"א עה - תורה' הוא בחינת עמידה, בחינת רגליך, כמו שכתוב (דברים ה, כז): "ואתה פה עמד עמדי", וכתוב (שמות יט, יז): "ויתיצבו בתחתית ההר".

ויהי קול השפר הולך וחזק מאד (שמות יט, יט)

גג. ח"ב פג - על-ידי תקון-הברית, נעשה פן-חורין. הינו: שבא ל'קדשת-שבת, שאסור במלאכה. ואז פושט גופו המצרע ממשכא דחויא, ולובש בגדי-שבת, הינו אגף קדוש מגן-עדן. ועל-שם ה'אגף-הקדוש' נקרא 'שבת, בבחינת (שמות ד, ז): "והנה שבה כבשור" - שגרפא מצרעתו, ונתלבש בגוף קדוש מגן-עדן, הנקרא 'בשר', בחינת (בראשית ב, כג): "בשר מבשרי".

ואז נתרומם מזלו, וזוכה לעשר, ונתחזק יצרו-הטוב. וזהו (שמות יט, יט): "קול השפר הולך וחזק מאד" - קול השופר היוצא מ'גופא שפירא הנ"ל. וקול' זה בחינת תפלה. הולך וחזק מאד" - זה 'ממון' (ברכות נד), שנתחזק מזלו ויצרו-הטוב כנ"ל.

"וירד ה' על הר סיני" (שמות יט, כ)

גד. ח"ב עג - אחר שנודדכו במצרים וזכו לצאת משם - ספרו מ"ט ימי הספירה, כנגד מ"ט שערי תשובה. וביום החמשים - אז: "וירד ה' על הר סיני" (שמות יט, כ) - זה בחינת (מלאכי ג, ז): "ואשובה אליכם", בחינת התשובה של השם-יתברך בעצמו כביכול, בחינת 'שערי-החמשים'.

גה. שיחות-הר"ן פו - ה'תתנה' - הוא בחינת 'סיני', כמו שכתוב (שירי-השירים, ג, יא): "ביום התנתו, זה מעמד הר-סיני" (תענית כו:), ו'סיני'י גימטריא 'סל"ם'. וכתוב (בראשית כח, יב): "והנה מלאכי אלקים עלים וירדים בו" - הינו: 'רקודין', שעולה את גופו וירד את גופו.

מה שהחתן דורש - כמו שאמרו חז"ל: "ביום התנתו, זה מעמד הר סיני", לרמז: שה'תתנה' היא 'מעמד הר-סיני', בשביל זה הוא דורש.

ומה שנותנין לו 'מעוֹת' שקורין 'דרָשָׁה גַעֲשָׂאנָךְ' [דורון דְרָשָׁה] - לְרַמֵּז: "עֲלִית לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי" (תהלים סח, יט), בְּשִׁבִיל זֶה "לְקַחַת מִתְּנוּת" (שם).

ומה שפוסקין הדרָשָׁה - זֶה בְּחִינַת "שְׁבִי לִוְחוֹת".

מה שמהפכין אֶת־עַצְמוֹן - זֶה בְּחִינַת (שמות יט, גכ): "וּמִשָּׁה עָלָה", "וַיֵּרֵד ה' עַל הַר סִינַי" - שֶׁהַתְּחִלָּה עָלוּ לְמַעַלָּה וְהָעֲלִיּוֹנִים יָרְדוּ לְמַטָּה.

- עֲנִינֵי 'מַעֲמַד הַר סִינַי' ו'מִתֵּן תּוֹרָה' -

נו. שִׁיר־נְעִים שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל (בתחלת הספר) - מִשָּׁה עָלָה לְמָרוֹם וְעָנָן לְבוֹשׁוֹ. נִמְצָא הַמְּחִיב דְבַר עֵמוּ בְּכָל פַּעַם, וּפְרַשׁ מִן הָאִשָּׁה.

נז. ח"א ד, ו - ה'תורה' נקראת 'אש', שמשם ה'מלכות', כמו שכתוב (ירמיה כג, כט): "הֲלוֹא כֹה דִבְרֵי כָּאֵשׁ", וּכְתִיב (משלי ח, טו): "בִּי מַלְכִים יִמְלְכוּ".

נח. ח"א ד, ח - ה'תורה' נקראת 'חלב', כמו שכתוב (שירי־השירים ד, יא): "דִּבַּשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנֶךָ".

נט. ח"א ז, ג-ה - ה'עצות' שמקבל מ'צדיקים', הוא בחינת 'נשואין וזווג'. וכשמקבלין 'עצות' מ'רשעים', הוא בחינת 'נשואין בקלפה', "הנחש השיאני" (בראשית ג, יג), לְשׁוֹן 'נִשְׂוֹאִין'. 'עצות הנחש' שקבלה, הוא בחינת 'נשואין', ועל־ידי 'נשואין' הטיל בה זֶה־מָא.

ו"במעמד הר־סיני פסקה זֶה־מִתֵּן" (שבת קמו.) - כִּי שָׁם קִבְּלוּ "תְּרִי"ג עֲטִין דְקַדְשָׁה" (זהר יתרו פב:), וְהִיתָה לָהֶם 'נִשְׂוֹאִין בְּקַדְשָׁה'. וּבְשִׁבִיל זֶה "הַתּוֹרָה מִתִּישׁ כַּח" (סנהדרין כו:), וְנִקְרָאת: 'תוֹשֵׁיָה', כִּי הֵם "תְּרִי"ג עֲטִין", כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (משלי ה, יד): "לִי עֵצָה וְתוֹשֵׁיָה". וְעֵצוֹתָ הֵם בְּמִקּוֹם 'נִשְׂוֹאִין', בְּחִינַת 'זווג' הַמִּתִּישׁ כַּח.

וְזֶה פְּרוּשׁ (בְּבִא־בְתָרָא עֵד): "תָּא אַחֵוּי לָךְ טוֹרָא דְסִינַי" [סוחר ושמעאל אמר לרבה בר בר חנה: בא ואראה לך את הר סיני], אֲזִלִּי וְחִזְאִי דְהִדְרִין לָהּ עֲקֻרְבִי [הלכתי וראיתי שמסובבים אותו עקרבים] וכו'.

"תָּא וְאַחֵוּי לָךְ טוֹרָא דְסִינַי" - שֶׁהוּא בְּחִינַת 'עצות', כִּי שָׁם קִבְּלוּ "תְּרִי"ג עֲטִין".

"חִזְאִי דְהִדְרִין לָהּ עֲקֻרְבָּא" - הֵינּוּ: שֵׁשׁ 'עצת נחש', 'עצת רשעים', שְׁעַל־יְדֵיהֶם אֵין יְכוּלִים לְקַבֵּל 'עצת צדיקים', "זַרַע אָמַת" (ירמיה ב, כא), וכו'.

ס. ח"א ת, ב-ח-ט-בסוף - עקר 'רוח־החיים' הוא ב'ה'תורה', כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (בראשית א, ב): "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם" - הוּא ה'תורה', וְה'צדיקים' דְבָקִים ב'תורה', וְעַל־כֵּן עֲקַר ה'רוח־החיים' הוּא אֲצֻלָּם.

וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֻכּוֹת ג:): "רוּחַ צְפוּנִית הַמְּנַשֶּׁבֶת בְּכַנּוֹר שֶׁל דָּוִד" - כִּי "כַּנּוֹר שֶׁל דָּוִד הָיָה שֶׁל חֲמֵשׁ נִימִין, כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה" (זהר. וכן זהר צו לב:): "וְתַפְשִׁי הַתּוֹרָה (ירמיה ב, ח) - אֵלַיִן דְּתַפְשִׁין בְּכַנּוֹרָא". "חֲמֵשׁ אֲנִי אֵית לְרֵאָה" (חולין מז:). כִּי 'רוח־החיים' הוּא בְּה'רֵאָה', וּמִשָּׁם 'הַמְּשַׁכֵּת הַרוּחַ' שֶׁל ה'אַנְחָה'.

וְעַל־כֵּן "אֵית לָהּ חֲמֵשׁ אֲנִי לְרֵאָה" - כְּנֶגֶד 'חֲמִשָּׁה־חֲמִשֵּׁי־תּוֹרָה', 'חֲמִשָּׁה נִימִין דְּכַנּוֹר דְּדָוִד', שֵׁשׁ ה'רוח־החיים'.

וְזֶה בְּחִינַת (בְּבִא־בְתָרָא עֵד): "וְזָקִיף רַמְחָא" - 'רומ"ח' הוּא בְּחִינַת רוח־מ"ם, בְּחִינַת (בראשית א, ב): "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם", הֵינּוּ: הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה ל'אַרְבָּעִים יוֹם', שֵׁשׁ ה'רוח־החיים', כְּלוּמַר: שֶׁה'צדיק' הָיָה לוֹ בְּחִינַת ה'רוח' שֶׁמִּקְבֵּל מִה'תּוֹרָה'.

וְעַל־כֵּן ב'מַצְרִים' שֶׁהָיָה 'קֶדֶם קִבְּלַת־הַתּוֹרָה', וְלֹא הָיָה לָהֶם מֵהֵיכָן לְקַבֵּל ה'רוח־החיים', נֶאֱמַר בָּהֶם (שמות ו, ט): "מִקְצֵר רוּחַ", שֶׁהוּא הַפֶּךְ 'אַרְד־אֲפִים' (שם לד, ז) - כִּי לֹא הָיָה לָהֶם מֵאֵין לְקַבֵּל ה'רוח־החיים', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אַרְד־אֲפִים', "מֵאֲרִיף רוּחָה" (תְּרַגּוּם שָׁם; ירושלמי תענית פ"ב ה"א), בְּחִינַת ה'רוח־החיים' שֶׁמִּמְשִׁיכִין עַל־יְדֵי אֲנַחָה לְהַשְׁלִים ה'חִסְרוֹן'.

וְזֶהוּ בְּחִינַת: "מְלֵאפוּם, מְלֵא פּוּם" (ספר הנקוד' לרבנו יוסף גיקטליא, בעל 'שַׁעֲרֵי־אוֹרָה'). כִּי 'מְלֵאפוּם' הוּא יו"ד וְא"ו, בְּחִינַת 'יו"ד מִינֵי דְפִיקוּן', כְּנֶגֶד 'יו"ד הַדְּבָרוֹת', וְה'דִּפְק' הוּא עַל־יְדֵי ה'רוח'.

וְעַל־כֵּן הֵם 'עֲשָׂרָה מִינֵי דְפִיקוּן', כְּנֶגֶד 'עֲשָׂרַת־הַדְּבָרוֹת' - כִּי ה'רוח' שֶׁהוּא ה'דִּפְק', הוּא בְּה'תּוֹרָה'.

וְה'זָא' ו'ו' הוּא בְּחִינַת 'הַמְּשַׁכֵּת הַרוּחַ'. וְהֵינּוּ: "מְלֵאפוּם, מְלֵא פּוּם" - כִּי עַל־יְדֵי 'הַמְּשַׁכֵּת הַרוּחַ' נִשְׁלַם ה'חִסְרוֹן'.

וְזָהוּ שְׂדֵקְדֵק (תהלים פא, יא): **"אֲנֹכִי ה' אֲלֶכֶיךָ הַמַּעֲלֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם"** - בִּי דִיקָא אַחַר 'צִיָּאתֵי מִצְרַיִם', שְׂאֵז נִתְבַטַּל בְּחִינַת "מִקְצֵר רוּחַ", וְקִבְלוּ הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שֵׁם הַרוּחַ - אֲזִי דִיקָא: **"הִרְחַב פִּיךָ וְאִמְלֵאֲהוּ"** - שְׁנַתְמַלֵּא הַחֶסְרוֹן בְּנִל, שְׁזָהוּ בְּחִינַת **"מְלֵאפוּם - מְלֵא פוּם"**, בְּחִינַת שְׁלֵמוֹת הַחֶסְרוֹן.

וְזָה בְּחִינַת (תהלים סח, יח): **"רָכַב אֱלֹקִים רִבְתִּים אֲלֵפִי שֵׁנָאן"**. **"אֲלֵפִי"** - בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית לו, מ): **"אֲלוֹפֵי עֵשׂוֹ"**. וְעַל־יְדֵי **"רָכַב אֱלֹקִים רִבְתִּים"**, בְּחִינַת **"קִבְלַת־הַתּוֹרָה"**, שְׁמִשָּׁם מְקַבְּלִין הַרוּחַ חַיִּים הַרְבָּנִים־דְּקַדְשָׁה - עַל־יְדֵי־זֶה: **"אֲלֵפִי שֵׁנָאן"**, כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ חַז"ל (עבודת־הַיְהוָה ג): **"אֵל תִּקְרִי שֵׁנָאן, אֵלָּא שְׂאִינָן"** - שְׁעַל־יְדֵי **"קִבְלַת־הַתּוֹרָה"** שְׁשֵׁם הַרוּחַ דְּהַרְבַּ דְּקַדְשָׁה, נִתְבַטַּלִּין וְנִכְנָעִין **"אֲלוֹפֵי עֵשׂוֹ"**, **"רַבְרָבֵי עֵשׂוֹ"** (הַתְרַגּוּם שֶׁל 'אֲלוֹפֵי עֵשׂוֹ'), בְּחִינַת **"הִרְבַּ דְּקַלְפָּה"**, בְּבְחִינַת **"אֲלֵפִי שְׂאִינָן"** - שְׁ"אֲלוֹפֵי עֵשׂוֹ" נִתְבַטַּלִּין וְאִינָן.

סא. ח"א יג, ב - זֶה בְּחִינַת הַתְגַּלוּת **"אוֹרֵיָא דְעִתִּיקָא־סְתִימָאָה"** לְעִתִּיד־לְבוֹא - **בִּי עֵקֶר קִבְלַת־הַתּוֹרָה**, עַל־יְדֵי הַשְּׁכָל, שֶׁהוּא **"מִשְׁהַ־מְשִׁיחַ"**. וְמִי שֵׁישׁ לוֹ בְּחִינַת **"מִשְׁהַ־מְשִׁיחַ"** - יוֹכֵל לְקַבֵּל תּוֹרָה, וְיִכּוֹל לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת־הַתּוֹרָה לְלַמֵּד שְׂאֵר בְּנֵי־אָדָם.

בִּי הַתְגַּלוּת־הַתּוֹרָה בְּאֵ מִיַּחְוָדָא דְקַדְשָׁא־בְּרִיךְ־הוּא וְשִׁכְנִיתָהּ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (מְשִׁלֵי א, ח): **"שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אֲבִיךָ"** וְכוּ', **"אֲבִיךָ דָּא קַדְשָׁא־בְּרִיךְ־הוּא, וְאִמְךָ דָּא בְּנִסְתִּי־יִשְׂרָאֵל"** (זֶהֲרֵ יִתְרוֹ פַּה. פִּנְחָס רִיג). וְיַחְוָדָם - עַל־יְדֵי הַעֲלָאת נַפְשׁוֹת־יִשְׂרָאֵל בְּבְחִינַת **"מִיִּין־נוֹקְבִין"**, וְהַחֲכָם יִכּוֹל לִקַּח הַנְּפָשׁוֹת וְלַהֲעֲלוֹתָם בְּבְחִינַת **"מִיִּין־נוֹקְבִין"**. וְעַל־יְדֵי הַיַּחְוָד הַזֶּה נוֹלֵד הַתּוֹרָה.

סב. ח"א יג, ד - עַל־יְדֵי הַמְשַׁכַּת־הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְּׁנָחָה, בִּי הַתּוֹרָה הִיא **"טַנְתָּ א" וְטַעְמִים, נִקְדוּת, תְּגִין, אוֹתִיּוֹת"**, שֶׁהֵם: **"תֵּלַת גּוֹנִין דְּעִינָא וּבַת־עִין"** (תְּקוּנַיִת־זֶהֲרֵ קְבוֹ). נִמְצָא: כְּשֶׁחֲכָם מְבִיא תּוֹרָה, מְבִיא **"כַּח־הֲרָאוֹת"** שֶׁל הַשְּׁנָחָת הַשְּׁמִי־תִבְרָךְ, עֲלִינוּ. וְכַל־אֶחָד כְּפִי קְרוּבוֹ אֵל הַתּוֹרָה, כֵּן הַשְּׁנָחָת הַשְּׁמִי־תִבְרָךְ עֲלָיו.

סג. ח"א טו, ד - **"תּוֹרָה־שְׁבַנְגְלָה"**, הִיא בְּחִינַת **"סִינַי"**, כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ חַז"ל (בְּרֵכוֹת סד): **"סִינַי וְעוֹקֵר הָרִים, סִינַי עֲדִיף, בִּי הַכֹּל צְרִיכִין לְמַרִי לְטִיָּא"**.

וְהַתּוֹרָה־שְׁבַנְגְלָה - הַכֹּל צְרִיכִין לָהּ. אֲבָל הַתּוֹרָה־שְׁבַנְסְתָר - זְעִירִין אֲנוּן דְּצְרִיכִין לָהּ.

וּבְחִינַת **"סִינַי"** הוּא בְּחִינַת **"שְׁפָלוּת"**, כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ (סוֹטָה ה.): **"שֶׁהֵנִיחַ הַקָּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא כָּל הַהָרִים, וְלֹא נָתַן הַתּוֹרָה אֵלָּא עַל הַר־סִינַי"**. וְאֲמְרוּ (שָׁם ה.): **"שֶׁתְּפַלַּת הַשְּׁפָל אֵין נִמְאָסַת, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תהלים נא, יט): לֵב נִשְׁבַּר" וְכוּ'.**

סד. ח"א יט, ט - **"פָּנִים בְּפָנִים דְּבַר ה' עִמָּכֶם"** (דְּבָרִים ה, ד) - הֵינּוּ: עַל־יְדֵי שֵׁישׁ **"עִמָּכֶם"** דְּבַר ה', הֵינּוּ: **"שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן־הַקָּדֵשׁ"** - עַל־יְדֵי־זֶה מִתְנוּצֵץ הַפָּנִים, וּמְאִירוֹת כָּל־כָּף, עַד שִׁיּוּכַל לְהַתְרַאוֹת **"פָּנִים בְּפָנִים"**.

סה. ח"א ל, ו; **ח"א קלה** - עַל־כֵּן יֵשׁ אַרְבַּע בְּחִינּוֹת בְּכָל רֶגֶל - בְּכָל יוֹם־טוֹב אַרְבַּע מַצּוֹת. בְּפִסְחָ' וְכוּ'. בְּסִכּוֹת' וְכוּ'. בְּשַׁבּוּעוֹת' - **"לְמוֹד־הַתּוֹרָה"**, שֶׁהוּא בְּאַרְבַּעַת בְּחִינּוֹת - **"אֵז רָא"ה, וְיִסְפָּר"ה, הַכִּינִ"ה, וְגַם חִקְרָ"ה"** (אִיּוֹב כח, כז - עֵין בְּרֵאשִׁית־רַבָּה כד, ה; שְׁמוֹת־רַבָּה מ, א).

הוּא **"סֵדֶר הַמְשָׁנָה"**, שֶׁהוּא אַרְבַּע פְּעָמִים בְּיַד כָּל אֶחָד, כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ רַז"ל (עֲרוּבִין נד): **"בִּיצַד סֵדֶר מְשָׁנָה" וְכוּ'.**

הַכֹּל בְּנִגְדַת הַמְלַכּוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת **"דְּלִ"ת"**, שִׁיּוּצָאת בְּיוֹם־טוֹב מִבֵּין הַקְּלָפוֹת - שְׁצַרִּיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ אֵל הָאוֹר־הַפָּנִים, עַל־יְדֵי שְׁמֵחוֹת הַמַּצּוֹת שְׁמַתְקַבְּצִין לְתוֹךְ הַרְגָּלִים.

סו. ח"א ל, ח - **"אִי־אֶפְשֶׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בִּי־אִם עַל־יְדֵי עֲזוֹת־דְּקַדְשָׁה"**, כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ רַז"ל (אָבוֹת פ"ב מ"ה): **"לֹא הִבִּישָׁן לְמוֹד"**, וְכְמוֹ שְׁאֲמְרוּ (בִּיצֵה כה): **"מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שְׁעִזִּין הֵן"**. וּבְשִׁבִיל זֶה הַתּוֹרָה נִקְרְאת **"עִז"**, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תהלים כט, יא): **"ה' עִז לְעַמּוֹ יִתֵּן"**.

וּכְנִגְדַת זֶה יֵשׁ לְהַפּוֹךְ: **"עֲזוֹת דְּסִטְרָא־אֲחֵרָא"** - בִּי **"כָּל מִי שֵׁישׁ בּוֹ עֲזוֹת, בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אָבוֹתָיו עַל הַר־סִינַי"** (נִדְרִים כ). שְׁמִשָּׁם בְּאֵין **"תּוֹרָת אַחֲרוֹת"**, בְּחִינַת **"פְּסִילִים"**, שֶׁהוּא הַפֶּךָ מִן הַתּוֹרָה־הַקָּדוֹשָׁה שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת (שְׁמוֹת לו, א): **"פְּסָל לָךְ"** - בִּי הִיא נִקְרְאת **"פְּסָלָת"**, עַל שֵׁם הַעֲתִיד. כְּמֵאֲמַר חַז"ל (פְּסָחִים ג): **"אֹזֵר שֶׁהוּא יִקָּר בְּעוֹלָם־הַזֶּה, יִהְיֶה קַפּוּי וְקַל לְעוֹלָם־הַבָּא"** - שֶׁהִיא בְּחִינַת **"פְּסָלָת"**, שֶׁהוּא קַפּוּי וְקַל וְצַף לְמַעֲלָה.

אָבֵל 'תּוֹרָתוֹ' הִיא 'פְּסֻלֹת' אֶפְלוּ בַּעֲוֹלֹת־הֶזֶה, וְעַל־שֵׁם־זֶה נִקְרָאִין 'פְּסִילִים', כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (שְׁמוֹת כ. ג): **"לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ פְּסֵל"**. וְמִי שֵׁישׁ לוֹ 'עֲזוֹת שְׁלֵהֶם מִן הַסְטֵרֵא־אֲחֵרָא' - הוּא מִקְבֵּל 'תּוֹרָה שְׁלֵהֶם', בַּחֲנִינֵת 'פְּסִילִים' כְּנֶ"ל.

סז. ח"א לג, ד - מִחֲמַת ה'אֲהַבָה' שְׁאֵהָב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְרָצָה שִׁידְבְּקוּ בּוֹ וַיֵּאֱהָבוּ אוֹתוֹ עִמּוֹ מִזֶּה הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי, הַלְבִישׁ אֶת אֲלֻקוֹתוֹ בְּמַדּוֹת הַתּוֹרָה. וְזֶה בַּחֲנִינּוֹת "תְּרִי"ג מִצְוֹת" - כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שָׁעַר בְּדַעְתּוֹ: **"שְׁעַל־יְדֵי הַמִּצְוָה הַזֹּאת נֹכַח לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ!"** - וְעַל־יְדֵי־זֶה צִמְצַם אֲלֻקוֹתוֹ דּוֹקָא בְּאֵלוֹ הַ"תְּרִי"ג מִצְוֹת".

סח. ח"א לד, ד-ז-ז-בסוף - 'קֶדֶם מִתְּנִי־תּוֹרָה' הִיָּה ה'מְמַשְׁלָה' בְּיַד הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וַיֵּאֱחָר מִתְּנִי תּוֹרָה נָתַן ה'מְמַשְׁלָה' לְיַד כָּל יִשְׂרָאֵל, כָּל אֶחָד לְפִי בַּחֲנִינּוֹ. כִּי 'אוֹתִיּוֹת־הַתּוֹרָה' הֵם 'הַתְּלַבְּשׁוֹת רְצוֹנֵי שֵׁם־יִתְבָּרַךְ', כִּי רְצוֹנֵי שְׁהַמִּצְוֹת יִהְיוּ כֶּךָ, לְמַשָּׁל: 'מִצְוֹת תַּפְּלִין' הִיָּה רְצוֹנֵי שִׁיְהִיָּה בְּאַרְבַּע־פְּרָשִׁיּוֹת וּבִתְמִים שֶׁל עוֹר וְלֹא שֶׁל כֶּסֶף.

וְעַכְשָׁיו שֶׁהַתּוֹרָה מְסוּרָה בְּיַד־נֵנוּ - גַּם הָרְצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מְסוּרָה בְּיַד־נֵנוּ, שְׁאֵנֵנו מוֹשְׁלִין כְּבִיכּוֹל לְהִיּוֹת רְצוֹנֵנו כְּפִי רְצוֹנֵנוּ.

וְזֶהוּ שֶׁדִּרְשׁוּ (ירושלמי ראש־השָׁנָה פ"א, ע"ל תהלים מ, ו): **"רַבּוֹת עָשִׂיתָ אֶתָּה ה' אֱלֹקֵי" - 'קֶדֶם מִתְּנִי תּוֹרָה', וַיֵּאֱחָר מִתְּנִי־תּוֹרָה' - נִפְּלְאוֹתֶיךָ וּמַחֲשַׁבּוֹתֶיךָ אֵלֵינוּ"**. הֵינּוּ שֶׁהַכֵּל בְּיַד־נֵנוּ.

וְזֶהוּ (תהלים פא, יא): **"אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ הַמַּעֲלֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם"** - הֵינּוּ: 'קֶדֶם מִתְּנִי־תּוֹרָה' - הִיָּה הַכֵּל "אֲנֹכִי", וַיֵּאֱחָר מִתְּנִי־תּוֹרָה' - "הִרְחַב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ", בַּחֲנִינֵת 'מְלֵאפּוֹם', שֶׁהַשִּׁפְעַ הוּא לְפִי הִרְחַבְתָּ הַפֶּה, וּלְפִי כָּלִי הַדְּבֹר.

סט. ח"א לו, א - כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל מְשַׁרְשׁ בְּ"שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב" (בְּרַאשִׁית מו, כז; שְׁמוֹת א, ה; דְּבָרִים י, כב), שֶׁהֵם מְשַׁרְשִׁים בְּ"שִׁבְעִים־פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה".

וְזֶה לְעַמַּת זֶה הֵם 'שִׁבְעִים־לָשׁוֹן' - שֶׁכָּל לָשׁוֹן וְלָשׁוֹן יֵשׁ לָהּ מִדַּה־דְרָעָה בְּפָנֵי עֲצָמָה, וּמִחֲמַת הַמַּדּוֹת הָאֵלוֹ הֵם מְרַחֲקִים מ'שִׁבְעִים־פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה'.

ע. ח"א לו, ב - 'מִשָּׁה רַבֵּנ'וֹ, עוֹלָה בְּגִימְטְרֵיא 'תְּרִי"ג' (סְפָר־הַקְּנֵה יב, רֹקַח רצו, מְגַלְה־עַמְקוֹת אוֹפֵן קִיג),

שֶׁהוּא 'כְּלָלוֹת כָּל הַתּוֹרָה', בַּחֲנִינֵת 'דְּעַת'. **בְּשִׁבִיל זֶה הִיָּה צְרִיךְ לְפָרֵשׁ עֲצָמוֹ מִכָּל וְכָל, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (דְּבָרִים ה, כז): "וַיֵּאֱתָה פֶה עִמָּד עִמָּדִי"**.

עא. ח"א לו, בסוף - **"בְּתַרְתִּין וּבְתַלְתִּין"** (זְמַר אָזְמַר בְּשִׁבְחִין) - הִיא ה'תּוֹרָה' "שֵׁישׁ בַּה שְׁלֹשִׁים־וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת הַחֲכָמָה" (סְפָר יְצִירָה פ"א מ"א). **"וּבְתַלְתָּא שְׁבַשְׁיִין"** (שָׁם) - הֵינּוּ: "אוֹרֵיתָא תְּלִיתָאָה" (שַׁבַּת פח.).

עב. ח"א לח, ו - **"קִין שֶׁהִיָּה מִזְהַמַּת הַנְּחָשׁ"** (תְּקוּנֵי־זֶהַר קִיח), כְּתִיב בַּה (בְּרַאשִׁית ד): **"לָמָּה נִפְּלוּ כְּפִיךָ"**, שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת 'אוֹרֵה־תַּפְּלִין', שֶׁהוּא "קִרְוִן עוֹר הַפָּנִים" (שְׁמוֹת לד, כט-ל). וְ"יִשְׂרָאֵל שֶׁעִמָּדוֹ עַל הַר סִינַי, פָּסְקָה זְהַמְתָּן. וְעַבּוּם שְׁלֵא עִמָּדוֹ, לֹא פָּסְקָה זְהַמְתָּן" (שַׁבַּת קמו). - הֵינּוּ: 'זְהַמַּת הַנְּחָשׁ'.

וְזֶה (נְדָרִים כ): **"בְּיַדְעֵי שְׁלֵא עִמָּדוֹ רְגְלֵי אַבּוֹתֵינוּ" - 'רְגְלֵי' דִּיקָא, כִּי אֵין לָהֶם 'רְגְלִים', כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (בְּרַאשִׁית ג, יד): **"עַל גְּהֻנָּה תִלְךְ"**.**

עג. ח"א נו, ז - וְזֶה בַּחֲנִינֵת 'שְׁבוּעוֹת' - שֶׁהוּא שֶׁכָּל גְּדוֹל וְגִבּוֹה מְאֹד, חֲסַד עֲלִיּוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים. כִּי גְדֹל ה'רַחֲמִים' תְּלוּי בְּגְדֹל ה'דְּעַת', כִּי **"בְּשַׁעַת מִתְּנִי־תּוֹרָה נִרְאָה לָהֶם כְּזֶקֶן מְלֵא רַחֲמִים"** (מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח וַיִּתְרוּ), וְ"זֶקֶן" הוּא בְּיִשׁוּבֵי הַדְּעַת, וּבְזֶה תְּלוּי גְדֹל ה'רַחֲמִים.

וְזֶה בַּחֲנִינּוֹת ה'מְקוּהָ שֶׁל שְׁבוּעוֹת, בַּחֲנִינּוֹת "מְקוּהָ שֶׁל שַׁעַר־הַחֲמִשִּׁים - שַׁעַר הָעֲלִיּוֹן מִחֲמִשִּׁים שַׁעַר־בֵּינָה" (שַׁעַר־הַכּוֹנֵנוֹת, חַג הַשְּׁבוּעוֹת דְּרוֹשׁ א), שֶׁהוּא בַּחֲנִינּוֹת 'שֶׁכָּל וְדַעַת עֲלִיּוֹן', בַּחֲנִינֵת 'חֲסַד עֲלִיּוֹן' וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְכוּ'.

עד. ח"א נו, א - **"כָּל דְּבֹר וְדְבֹר שִׁיַּצָּא מִפִּי הַקֹּדֶשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, נִבְרָא מִמֶּנּוּ מְלֵאךְ"** (תְּהִלָּה יד), וְכָל דְּבֹר וְדְבֹר נִחְלַק לְכַמָּה נִיצוּצוֹת, בְּבַחֲנִינֵת (יְרֻמָּה כג, כט): **"כְּפִשִׁישׁ יַפְצֵץ סֵלַע"**.

כְּמוֹ כֵּן נִבְרָאוּ כַּמָּה וְכַמָּה מְלֵאכִים, לְפִי רַב הַנִּיצוּצוֹת. וְדְבֹר הַכּוֹלֵל אֶת הַנִּיצוּצוֹת נִבְרָא מְלֵאךְ, שֶׁהוּא שׂר וְרֹאשׁ עַל הַמְּלֵאכִים שֶׁנִּבְרָאוּ מִן הַנִּיצוּצוֹת, וְהֵם מִחֲנֵהוּ.

וְכָל מְלֵאךְ וּמְלֵאךְ, הוּא מְמַנֶּה עַל אֵיזֶהוּ דְּבַר, וְאֶפְלוּ כָּל אֵילָנוֹת וְעֵשְׂבִים יֵשׁ עֲלֵיהֶם מְמַנִּים. וְכָל מְלֵאךְ מִקְבֵּל חִיּוֹתוֹ מִהַדְּבֹר, וּמִשְׁפִּיעַ לְתוֹךְ הַדְּבַר שֶׁנִּמְנָה

עליו, הינו: לאיזה עשב או דבר אחר שהוא ממנה עליו וכו'.

עה. ח"א ס, ו - יש שבעים פנים לתורה, והם בחינת שבעים שנים, כי כל אחד משנה' מחברו.

ויש שנפל מפל השבעים-פנים - עד שאי-אפשר לעוררו בשום פנים, כ"אם על-ידי ספורי-מעשיות של שנים-קדמוניות, שכל השבעים-פנים, שבעים-שנים, מקבלין חיות משם.

עו. ח"א סה, ד-בסוף - על-ידי קבלת היסודין בשמחה פראוי - זוכין ל'חדושי-תורה'. וזה סימן שפעל על-ידי היסודים וקבלם פראוי, כשזוכה אחר-כך ל'חדושי-דאורייתא'.

פי על-ידי הפטול שנתבטל אל התכלית, והשיג שכל היסודין הם טובות גדולות מאד, על-ידי-יזה נתמלא שמחה, וה'שמחה' הוא כלי אל 'הדושי-דאורייתא', כמו שאמרו רז"ל (שבת פח.): **"בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע"** (שמות כד, ז), ירדו ששים רבוא מלאכים, ונתנו שני כתרים בראש כל אחד, וכשחטאו וכו', ועתיד הקדוש ברוך הוא להחזירן לנו, שנאמר (ישעיה לה, י): **ושמחת עולם על ראשם"**.

נמצא: **שה'שמחה' היא בחינת "נעשה ונשמע"** (שמות כד, ז), שהוא בחינת **'קבלת התורה'**.

וזה בחינת (תענית לא): **"עתיד הקדוש-ברוך-הוא לעשות מחול לצדיקים לעתיד-לבוא, וכל אחד מראה באצבעו"** וכו'.

"מחול" - זה בחינת ה'שמחה' שהיא 'פלי לקבלת-התורה'. וכל-יזה על-ידי ה'פטול אל התכלית'. שעל-ידי הזריחה של הרשימו מן הפטול, משם באה התורה על-ידי הפלים.

וזה בחינת: **"מראה באצבעו"** - בחינת ה'מראה' והזריחה של הרשימו. **"באצבעו"** - בחינת ה'תורה', בחינות (שמות לא, יח): **"אצבע אלקים"**.

עז. ח"א קא - כל עפ"ם יש להם כל המדות רעות, רק כל אמה ואמה פרוץ אל מדה אחת יותר מפל המדות.

וזה (דברים לג, ב): **"הופיע מהר פארן" וכו' - שרצה הקדוש-ברוך-הוא לתן התורה לכל הבוואים, וכל אחד ואחד לא רצה לקבלה, מחמת ששמעו שאותה מדה שהם פרוכים אחריה אסרה תורה (ספרי ברכה).**

עה. ח"א קא - על-ידי שמתנגע בתורה לשם שמים, עד שזוכה להשיג ולהבין חכמת התורה הקדושה - יוצא מבחינת 'אנפין-חשוכין' לבחינת 'אנפין-נהירין', ונתבטל ממנו השעבוד של התאוות והמדות-רעות של ה'שבעים-עפ"ם', שהם בחינת 'אנפין-חשוכין'.

ואז נקרא 'אדם', בחינת (במדבר יט, ד): "זאת התורה אדם", בחינת (יבמות סא.): "אתם קרויים אדם" - כי עקר שם 'אדם', זוכין על-ידי התורה הקדושה, שהיא בחינת 'אנפין-נהירין', והיא בחינת הרקת ושבירת כל התאוות ומדות-רעות. ועל-ידי-יזה זוכה: שנתבטל ממנו על השעבוד של העפ"ם גם בגשמיות, כמו שאמרו רז"ל (אבות פ"ג מ"ה): **"כל המקבל עליו על תורה" וכו'.**

עט. ח"א קי - ה'תורה', היא 'רוחניות'. ואשר "זך ישר פעלו" (משלי כ, יא; כא, ח), ושכלו רוחני - יכול לתפס כל התורה כלה, ולא ישפח דבר - כי דבר רוחני אינו תופס מקום.

אך מי שמגשם דברי-התורה ועושה ממנה ממשות - אזי יש לה שעור וקצבה פמה יכול לתפס בשכלו, ומזה בא השכחה.

וזהו (יהושע א, ח): **"לא ימוש ספר-התורה הזה מפיד".** "ימוש" - מלשון 'ממשות'. כלומר: הזרה שלא תהיה ממשות ונשמיות בדברי-התורה. **"מפיד" - מחמת 'פיד' שיוצא מאתך.**

וזה שאמרו (בבא-מציעא פח): **"שהתענה רב יוסף ארבעים יום שיתקים למודו, אחוו לה: לא ימושו מפיד, ושוב התענה וכו' אחוו לה: זמפי זרעך" (ישעיה נט, כא) וכו'".** כלומר: שלא ימושו ויגשמו מפיד! - ואזי: יתקים תלמודו! - כי לא יהיה 'שכחה', פי 'דבר-רוחני' אינו תופס מקום.

פ. ח"א קנג - ישראל בעת 'קבלת-התורה', היו להם חכמות גדולות - פי אז היו עובדי עבודה-זרה שבימיהם, שהיה טעותם על-פי חכמות וחקירות גדולות פידוע. ולולי שהיו משליכין מעצמן החכמות, לא היו מקבלים התורה, והשליכו החכמות, ו"האמינו בה' ובמשה עבדו" (שמות יד, לא), ועל-ידי-יזה קבלו התורה.

והינו שנתרגם אונקלוס (על הפסוק דברים לב, ו): **"עם נבל ולא חכם", "עמא דקבילו אורייתא ולא**

חפימו - פי עקר קבלת התורה היה, על ידי
 "ולא חפימו" - על ידי שהשליכו מאתם כל
 החכמות.

וזו: **נב"ל** - ראשי תבות: **ל"ב נתיבות**, שהוא
 'כלליות התורה', והיא החכמה האמתית, אשר
 אצלה כל החכמות בטלים. והינו: **נב"ל** - בחינת
 התורה הנקראת: **"גובלות החכמה העליונה"**
 (בראשית רבה יז, ה).

פא. ח"א קלג - **"כל העולם בלו כזרת אחת
 משלשת אלפים ומאתים מתורה"** (ערוכה כא).
 נמצא: שהתורה גדולה ורחבה מאד, רק שהזרת
 הקטן שהוא העולם, עומד בפני מאור העינים,
 ומונע מלראות אור הגדול של התורה שהיא גדולה
 מאד ורחבה מני ים" (איוב יא, ט). רק שהעולם הזה
 עומד לפני עיניו, ואינו מניח אותו לכל להטות עיניו
 להסתכל למעלה על אור התורה והצדיקים.

פב. ח"א קמז - **כשם שעזות פנים אין לו
 חלק בתורה**, כמו שאמרו רז"ל (תגינה יד על תהלים קה,
 ח): **"דבר צנה לאלף דור" - שבקש הקדוש
 ברוך הוא לתן התורה לאלף דורות, ראה שאין
 העולם מתקיים ונתנה לעשרים וששה דורות,
 ועמד ושתלן וכו', והן הן עזי פנים שבדור"**.

נמצא: שה'עזי פנים' אינם בכלל קבלת התורה, כי
 הם מהתתקע'ד דורות שלא היו ראויים לקבל
 התורה. וכן אמרו (נדרים כ): **"מי שיש בו עזות,
 בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני"**.

**כמו כן איש שכל ונבזה שאין בו שום עזות
 דקדשה, אין לו גם כן חלק בתורה** - כמו שאמרו
 (ביצה כח): **"מפני מה נתנה תורה לישראל, מפני
 שהן עזין"** - כי צריך שיהיה בו עזות דקדשה.

פג. ח"א קנג - אם התלמיד יש לו פנים, הינו
 בחינת אנפין נהירין, בחינת מראה מלטשת - אזי
 יכול לקבל פנים, אור פני הרב. ואזי ראוי שהרב
 יתראה עצמו בתוך פני התלמיד המקבל פניו, וזהו:
 'קבלת פנים'.

אך אם אין לו פנים, הינו: שהוא בחינת אנפין
 חשוכין - אזי אין יכול לקבל פנים. וכן כל אחד נגד
 חברו, אפשר לו לדעת על ידי זה.

וזו שכתוב (נדרים ה, ד): **"פנים בפנים" וכו'** - הינו:
 בשעת מתן תורה, היו ישראל בבחינת אנפין

נהירין, והיו יכולים לקבל פנים דקדשה, הינו:
 שיתראה בתוכם פנים דקדשה.

וזו: **"פנים בפנים"** - ש'פנים דקדשה' היה בתוך
 פניהם, בחינת קבלת פנים.

וזו: **"דבר ה' עמכם"** - שהדבור היה מדבר עם כל
 אחד, ויוצא מכל אחד מ'ישראל, מאחר שנכלל
 בתוכו פנים דקדשה.

אך מי שהוא 'עזות פנים' - אין לו פנים דקדשה,
 ואינו יכול לקבל פנים. ועל כן אמרו (נדרים כ): **"כל
 מי שיש לו עזות, בידוע שלא עמדו רגלי
 אבותיו על הר סיני"**.

כד. ח"א רסו - וזה בחינת 'שבועות'. כי
 'שבועות' ו'ספות' הם אחד, כי התורה יוצאת
 מ'בינה' שהיא בחינת 'ספה', כמו שכתוב (משלי א, ח):
**"ואל תטש תורת אמוך", בחינת "אם לבינה" (משלי ב,
 ג), שהוא בחינת 'ספה'.**

ועל כן תכף אחר 'ספות' הוא 'שמחת תורה' - כי
 מבחינת 'ספה', משם יוצאת התורה. נמצא: על-
 ידי שנכנסו בפסח, נעשים בעצמם בבחינת התורה,
 כי משם יוצאת התורה, ואז מתחלת התורה, שהוא
"בראשית" (בראשית א, א), בחינת 'בית', הינו 'בית'
 ד'בראשית', בחינת (בראשית לג, יז): **"ויעקב נסע
 ספתה ויבן לו בית" פנ"ל**.

וזו בחינת **"סוון"** - שאז הוא זמן מתן תורה,
 ראשי תבות: **"ויעקב נסע ספותה ויבן לו בית"**.

[ב'תימונה' נ: וזה "סוון" ראשי תבות: ויעקב נסע ס'פחה
 ויבן, כי בסוון נתנה תורה, ואנו במדרגת התורה על ידי מצות
 ספה].

[הערת הרב מטשעהרין ז"ל כאן בהתורה: בפסוק זה מרמז ענין
 'סוון' שני פעמים. א) ויעקב נסע ס'פוחתה, כי הו' אינה משרש
 התבה, על כן צריכין לצרף עמה גם ה'י. ב) נסע ס'פוחתה ויבן].

פה. ח"א רסז - 'שבועות' הוא רפואה להראה,
 כי **"חמשה פנמי ראה פנגד חמשה חמשי
 תורה"** (תקוני זהר ע), ובשבועות מקבלין התורה,
 יכולין לקבל חיות חדש.

פז. ח"ב א, ב - **"בשעה שעלה משה למרום,
 אמרו מלאכי השרת: מה לילוד אשה בינינו,
 אמר להם: לקבל תורה בא. אמרו: אשר תנה
 הודף על השמים"** (תהלים ח, ב) וכו'. אמר הקדוש-
 ברוך הוא למשה: החזר להם תשובה. אמר: אני

מתירא שלא ישרפוני בהבל פיהם. אמר לו: אחז בכסא כבודי וכו' (שבת פח:).

הינו: שנתן לו השם יתברך עצה, לאחז ולהתקשר ב'שרשי הנשמות', שהם בחינת 'פסא הכבוד', שעל ידיה יהיה נצול מן 'קנאת המלאכים'.

פז. ח"ב ז, ו - 'התגלות הרצון' הוא על ידי 'מים טובים', כי כל אחד מהמים טובים מכריז וקורא ומגלה את הרצון, שהכל מתנהג רק על פי רצונו בלבד וכו'.

פי בכל יום טוב ויום טוב, עשה השם יתברך עמנו אותות נוראות שהם הפך הטבע, שעל ידיה נתגלה הרצון שהכל ברצונו, ואין שום חיוב הטבע כלל. ב'פסח', 'ציאת מצרים' שהוציאנו ממצרים באותות נוראות, ב'שבועות', 'מתן תורה' שנתן לנו התורה באותות נוראות. ב'סוכות', 'הקף ענני כבוד'.

פח. ח"ב ח"ד, בסוף - "זקן" (ויקרא יט, לב) - זה קנה חכמה" (קדושין לב:). וצריך האדם, כל מה שמזקין, כל מה שנתוסף ובא לו יום מימי חייו - להוסיף בכל יום ויום שבא אחר כך, תוספות אור קדשה ודעת, וכמו שאמרו רז"ל (קנים פ"ג מ"ו): "זקני תלמידי חכמים, כל זמן שמזקיניו, דעתן מתישבת עליהן" - פי צריכין בכל יום ויום שבא אחר כך, להוסיף בו קדשה ודעת.

ועל ידי ה'צדקה' - נתתקן בחינת 'זקן' וכו'.
וזהו (במדבר כח, כו): **"וביום הפפורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבעתיכם."**

"וביום הפפורים" - זה בחינת 'התחלה', בחינת (ירמיה ד, לא): **"צרה כמבפירה."**

ואיזהו 'התחלה': **"בהקריבכם מנחה חדשה לה' -** הינו בשמתחילין מחדש לתן 'צדקה'.

וזה בחינת: **"מנחה חדשה" -** בחינת 'צדקה חדשה', בחינת 'התחלת הצדקה' - פי 'מנחה' בחינת 'צדקה', כמו שפתיב (מלאכי ג, א): **"מגישי מנחה בצדקה."**

"בשבעתיכם" - זה בחינת 'זקן', פי **"בסיני נדמה להם כזקן"** (מכילתא יתרו). פי על ידי בחינת 'מנחה חדשה', 'התחלת הצדקה' - נתתקן בחינת 'זקן', בחינת 'שבועות'.

ואזי נתבטל יניקתו של 'מצח הנחש' שיונק מ'זקני הדור' שאינם פתקונו, ונשמע 'קול הקריאה של יום טוב' שמגלה את הרצון' (עין עוד בפנים).

פט. ח"ב ה, יד - יש תרי"ג מצוות. ואלו התרי"ג מצוות יש להם ענפים רבים. וכל דבר שיש בו רצון השם יתברך, שעושים בו נחת לאביו שבשמים, הוא בחינת מצוה, וצריך לגלגל עצמו בכל מיני רפש וטיט, כדי לעשות איזה רצון ונחת להשם יתברך.

צ. ח"ב ז, ח - "בשעלה משה למרום, מצאו להקדוש יתברך הוא שהיה קושר כתרים לאותיות. אמר לו: רבוננו של עולם מי מעבב על ידך. אמר לו: עתיד אחד לעמד ויעקיבא בן יוסף שמו, שיהיה דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלין של הלכות. אמר לו: רבוננו של עולם ראוי שתנתן תורה על ידי. אמר לו: שתק כף עלה במחשבה" (מנחות כט:).

ולכאורה קשה: מה אמר לו השם יתברך שתק וכו', הלא כבר אמר הקשיא, ומה זו שתיקה, מאחר שפבר הקשה מה שהקשה?!

אך תכף בשאמר משה הקשיא - נפל בשכלו תרוץ על הקשיא. אך אם היה אומר את התרוץ - היה נכנס בו מקיף אחר, והיה בא על קשיא יותר חזקה ורחבה מבתחלה. על כן אמר לו השם יתברך: **"שתק", על התרוץ -** הינו: שישתק ולא יגלה את התרוץ - כדי שלא יבוא על 'קשיא' יותר חזקה מבתחלה.

וזהו: **"שתק, כף עלה במחשבה" -** הינו: שתכף בשמגלין השכל הפנימי, אזי עולה במחשבה שכל אחר חדש' - פי נכנס מקיף אחר לפניו. ועל כן צריכין לשתק - כדי שלא יבוא ל'מקיפים' שאין צריכין להשיגם.

'משה' היה למעלה מן המחשבה, לכך היה יודע את התרוץ, פי השיג בחינת 'כתריאותיות'.

צא. ח"ב ה, זח"א-בסוף - על ידי 'התפשטות הנבואה', נתברר ונתתקן בחינת 'פח' המדמה, ונתתקן ה'אמונה האמתיות דקדשה, ונתבטל 'אמונות כפזיות'. פי עקר ה'אמונה' תלויה ב'כח המדמה' - פי עקר 'אמונה' היא רק במקום שאינו מבין בשכלו, אזי נשאר רק בבחינת 'פח' המדמה, ושם צריכין 'אמונה'.

פי יש "עשרה מדרגות בנבואה" (בראשית רבה מד, ו; תקוני יתרו ב), **פנגד עשרת הדברות**, כמו שפתיב

(דברים ה, ד): **"פנים בפנים דבר ה' עמכם"**. **"דבר ה', זו נבואה"** (שבת קלח:).

ועליבן עלידי נבואה, בחינת עשרה מדרגות, בחינת עשרת הדברות - זוכין לאמונה, להאמין שהכל ברא השם בעשרה מאורות.

[ב'פסיקתא דבתי פרשה כא: נאמרו 'עשרת הדברות', כנגד עשרה מאורות שבהם נברא העולם].

ועליבן צריכין לחפש ולבקש מאד אחרי מנהיגי אמת, להתקרב אליו, כי כל מנהיג ומנהיג יש לו בחינת רוח נבואה וכו', ועלידייזה כל המתקורבים אליו נתחזק ונתתקן ונתתקן האמונה האמתיות דקדושה, ונתתקן ונתברר אצלו המדמה.

אבל בלא בחינת נבואה - אין המדמה ברור ומתקן, ומבלבל את האדם באמונות בזביות של שטות ושקר שהם זהמת הנחש.

ועליבן ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זהמתן (שבת קמו.), **זהמת הנחש, אמונות כזביות - כי שם זכו כלם לנבואה עלידי משה רבנו מנהיג האמתי שלהם, ועלידייזה נתברר ונתתקן המדמה אצלם, וזכו לאמונה שלמה בהשם עלידי רוח נבואה.**

וזה בחינת ה' ד"הששי", הנאמר במעשה הבראשית (בראשית א, לא): **"יום הששי, ודרשו (שבת פח): "שכל העולם היה תלוי עד ששה בסיון שקבלו ישראל את התורה" - כי עקר 'חדוש העולם, לידע שהעולם מחדש והשם יתברך ברא את העולם ברצונו - תלוי באמונה.**

כי עלידי שכל, אי אפשר להבין 'חדוש העולם' - כי באמת 'חדוש העולם' היה עלידי בחינת אמונה, כמו שכתוב (תהלים לג, ד): "וכל מעשהו באמונה".

ועליבן היה העולם תלוי עד קבלת התורה - כי אז זכו לאמונה שלמה עלידי רוח נבואה, ועליבן אז דיקא נתגלה 'חדוש העולם, כי עקר 'חדוש העולם' תלוי באמונה.

ועליבן ראשי השנה שהוא בחינת אמונה - תלוי בסיון שהוא קבלת התורה, שעלידייזה נתתקן האמונה, ועלידיי תקון המדמה והאמונה שנתתקן עלידי נבואה - זוכין לבחינת 'חדוש העולם, בחינת "שיר חדש", בחינת "בחדש

שופר" (תהלים פא, ד). וזה בחינת 'תשרי, כי "בתשרי נברא העולם" (ראשי השנה י:). (עי' בפנים).

צב. ח"ב נז - כשצדיק גדול אמתי מגלה תורה, חדושים נפלאים ונוראים, הוא טובה להקטנים במעלה, שעלידייזה נתגדל הקטן במעלה, שהכל רצים ובאים אליו.

וגם בהסטרא אחרא נתגדל אחד עלידייזה - כמו שמצינו ב'בלעם' - **"כשנתן השם יתברך את התורה לישראל, באו כל האמות לבלעם"** (זבחים קטז). - ובאו אליו כל העולם, ועמד עצמו על איזה פסוק ואמר להם תורה. כי אז כשבאו אליו, שאלו אותו מה ששאלו: **"ה' למבול ישב?"** (תהלים כט, י), והוא עמד על פסוק, **והשיב להם: "ה' עז וכו'"** (שם כט, יא).

וכן בישראל בעצמן שהם בקדושה, ואינם באים חסד ושלוש לבלעם וכיוצא בו.

אך כשצדיק גדול אמתי מגלה חדושים, ונעשה רעש גדול שזה מגלה חדושים נוראים כאלו - אזי כלם מתקבצים ובאים לאיזה קטן במעלה, ונאספים אצלו לשמע ממנו, מחמת הרעש שנעשה עלידיי החדושים שמגלה הצדיק הגדול, והוא עומד עצמו על איזה פסוק, ואומר להם מה שאומר.

צג. ח"ב נא - אשרי הזוכה להרגיש נעימות התורה, כי יש נעימות בתורה! - וזהו העקר: לזכות להרגיש הנעימות שיש בהתורה. "דרכיה דרכי נעים" (משלי ג, יז).

צד. ח"ב נב - ב'מעמד הר סיני, המשיך משה השפלות שלו בכל אחד ואחד מישראל, בכל איבר ואיבר.

וכלל היוצא: שמי שבא אצל צדיק אמתי ושומע מפיו תורה - ראוי שימשך עליו בושח ושפלות גדול מאד! - וזה סימן שהיה אצל 'צדיק אמתי: כשנמשך עליו 'בושח' ו'שפלות', עלידיי ששמע מפיו איזה 'דבר תורה' - **כמו שהיה בשעת מתן תורה.**

ועלידיי ה'בושח, דהינו 'תשובה' - נחיה ה'שפלות של משה שיש בכל אחד בכל איבר ואיבר - ואז מחיב שירגיש כל אחד 'שפלותו' באמת. **[תפלה ג]**

צה. ח"ב נח - כל הפשוטים, הן למדן שעוסק בתורה לשם שמים כשמבטל מלמודו, הן שאר

הַפְּשׁוּטִים - כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי אַחִיזְתוּ בַּהַתּוֹרָה, כֵּן הוּא מַחִיָּה עֲצֻמוֹ בַּעַת פְּשִׁיטוּתוֹ מִבְּחִינַת 'קִיּוּם הָעוֹלָם קִדְּם קִבְּלַת-הַתּוֹרָה' שֶׁהִיָּה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם רַק בְּחֶסֶדוֹ - כִּי לֹא הָיָה עֵדִין תּוֹרָה וְשׁוּם עֲשִׂיָּה שֶׁל מִצְוָה, שְׁעַל-יָדוֹ יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם.

וְהַצְדִּיק בַּעַת פְּשִׁיטוּתוֹ, בְּשַׁעַה שְׁבוּדָל מִן הַתּוֹרָה - מְקַבֵּל חַיּוּת מִבְּחִינָה זוּ.

וְזֶה בְּחִינַת "אוֹצֵר מִתְּנַת חֲנָם" (שְׁמוֹת-רַבָּה מו, ו) - שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'קִדְּם קִבְּלַת-הַתּוֹרָה', שֶׁהִיָּה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחֶסֶד-חֲנָם לְבַד, בְּבְחִינַת: "כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ" (תְּהִלִּים קיח), הַנֶּאֱמָר עַל 'קִדְּם מִתְּנַת-הַתּוֹרָה', כְּמוֹבֵא בְּגִמְרָא (פְּסָחִים קיח): "הֵי עֲשָׂרִים-וְשִׁשָּׁה כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ כִּנְגַד עֲשָׂרִים-וְשִׁשָּׁה דוֹרוֹת" וְכוּ'.

כִּי אִזּוֹ לֹא הָיָה שׁוּם תּוֹרָה, וְהָיוּ עוֹסְקִין רַק בִּישׁוּבֵי הָעוֹלָם וּבְדִרְדֵי-אָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (וַיִּקְרָא-רַבָּה ט, ג): "גְּדוּלָּה דִרְדֵי-אָרֶץ שֶׁקִּדְּמָה לְתוֹרָה עֲשָׂרִים-וְשִׁשָּׁה דוֹרוֹת". וְאִזּוֹ הָיָה עֶקֶר קִיּוּם-הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי חֶסֶד-חֲנָם לְבַד.

וּבִבְאֵמַת: גַּם 'קִדְּם קִבְּלַת-הַתּוֹרָה' - בּוֹדְאֵי גַם אִזּוֹ הָיְתָה הַתּוֹרָה בְּמִצִּיאוֹת, כִּי הַתּוֹרָה הִיא נִצְחִית. אֲמָנָם 'אִזּוֹ הָיְתָה הַתּוֹרָה בְּהַעֲלֵם וּבְהַסְתֵּר.

הֵינּוּ: כִּי כָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בַּעֲשָׂרַת-הַדְּבָרוֹת, וְאִזּוֹ קִדְּם מִתְּנַת-הַתּוֹרָה הִיוּ הַעֲשָׂרַת-הַדְּבָרוֹת' נֶעֱלָמִין וְנִסְתָּרִין בַּ"עֲשָׂרָה מֵאֲמֵרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם" (אֲבוֹת פ"ה מ"א - בַּפְּסִיקְתָּא-רַבְתִּי פְּרָשָׁה כא: נֶאֱמְרוּ עֲשָׂרַת-הַדְּבָרוֹת, כִּנְגַד 'עֲשָׂרָה מֵאֲמֵרוֹת' שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם), בַּתּוֹךְ יִשׁוּבֵי-הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מֵאֲמֵרוֹת. וּבְכָל הַדְּבָרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וּבְכָל הָעֲבָדוֹת וְהַעֲשִׂיּוֹת, הֵן מִי שֶׁחֻטַּב עֲצִים אוֹ אִיזָה עֲבָדָא שֶׁיְהִיָּה, בְּכָלֶם נֶעֱלָם הַתּוֹרָה.

וְהַצְדִּיק' בְּשַׁעַה שְׁפוּרֵשׁ מִן הַתּוֹרָה, וְהוּא בְּחִינַת אִישׁ פְּשׁוּט - הוּא מְקַבֵּל חַיּוּת מִבְּחִינָה זוֹ שֶׁל 'קִדְּם מִתְּנַת-הַתּוֹרָה'! - וּמִמֶּנּוּ מְקַבֵּלִין חַיּוּת כָּל הַפְּשׁוּטִים הַנִּזְכָּרִים! - וְכָל אֶחָד כְּפִי קְרוּבוֹ יוֹתֵר אֶל הַקִּדְּשָׁה וְאֶל הַצְדִּיק הַנִּזְכָּר, כֵּן הוּא מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ חַיּוּת גְּבוּהָ יוֹתֵר.

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְּרֵךְ שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּבִבְחַ הָיָה זוֹכִין לְבוֹא וּלְכַבֵּשׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ'.

צו. ח"ב קיח - מְצִינּוּ בַּמְדָּרֵשׁ (שְׁמוֹת-רַבָּה מ, א): "שֶׁהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ כְּשֶׁרוּצָה לְגַלּוֹת תּוֹרָה, הוּא

הוֹזְרָה אַרְבַּע פְּעָמִים קִדְּם שֶׁאוֹמְרָה". וְלִמְדוֹ מִפְּסוּק (אִיּוֹב כח, כז): "אִזּוֹ רָאָה וַיִּסְפְּרָה הַכִּינָה וְגַם חִקְרָה" - אַרְבַּע בְּחִינּוֹת.

שֶׁהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּכִיכּוֹל: רוּאָה, וְסוֹפֵר, וּמְכִין, וְחוֹקֵר - 'דְּבַר־הַתּוֹרָה' - אַרְבַּע פְּעָמִים קִדְּם שֶׁאוֹמְרָה, וְאַחֲרֵיכֵן מְגַלָּה אוֹתָהּ לְהָעוֹלָם.

מְכַלֵּשׁ כֵּן בְּיָאָדָם - שֶׁצְרִיף: לְחַשֵּׁב, וּלְעֵיֵן, וּלְחַקֵּר, וּלְבַרֵּר - הַדְּבַר־הַתּוֹרָה, בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ תַּחֲלָה הֵיטֵב קִדְּם שֶׁאוֹמְרָה.

צו. סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, בּוֹשָׁה ל - מִי שֶׁאִין לוֹ בּוֹשָׁה, בִּידוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוֹ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר-סִינַי.

צח. שִׁיחוֹת-הַר"ן צא - סְגָלָה לְהַתְמַדָּה: לְהִזָּהַר לְבָלֵי לְדַבֵּר עַל שׁוּם אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי. כְּמוֹ כְּשֶׁהַכֹּלָה הִיא יָפָה אִזּוֹ הָאֲהָבָה בְּשִׁלְמוֹת, אֲבָל כְּשִׁישׁ לְהַכְלִיחַ אִיזָה חֶסֶד וּמוֹם, אִזּוֹ בּוֹדְאֵי אִין הָאֲהָבָה בְּשִׁלְמוֹת. כְּמוֹ-כֵן: הַתּוֹרָה נִקְרָאת 'כְּלָה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים לג, ד): "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה", וְדָרְשׁוּ רַז"ל (בְּרַכּוֹת נו. פְּסָחִים מט:): "אֵל תִּקְרִי מוֹרְשָׁה אֶלֶּא מֵאוֹרְסָה".

וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת בַּתּוֹרָה - כִּי "שְׁשִׁים רַבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּנְגַד שְׁשִׁים רַבּוֹא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל" (זֵה־רִחֲדֵשׁ שִׁירֵי-הַשִּׁירִים; זֵה־רִחֲדֵשׁ רוֹת; 'מְגַלָּה-עֲמֻקּוֹת' וְאַתְחַנֵּן אוֹפֵן קַפּוֹ; 'שֶׁל"-הַיְהוּדוֹשׁ' בְּרֵאשִׁית ב' בְּשֵׁם הָאֶרֶץ" ל: וְעוֹד). וְכְשִׁישׁ חֶסֶד בְּאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל - נִמְצָא שִׁישׁ חֶסֶד בַּתּוֹרָה, וְאִי-אֲפָשֵׁר לְאַהֵב אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁלְמוֹת.

אֲבָל כְּשִׁיזְהַר מִלְּדַבֵּר עַל שׁוּם יִשְׂרָאֵל וְלְבָלֵי לְמַצָּא שׁוּם חֶסֶד בְּשׁוּם יִשְׂרָאֵלִי - נִמְצָא: שֶׁאִין בַּהַתּוֹרָה שׁוּם חֶסֶד וּמוֹם! - אִזּוֹ בּוֹדְאֵי יֵאָהֵב אֶת הַתּוֹרָה מֵאֵד! - וְאִזּוֹ יִתְמַיֵּד בְּלִמּוּד־הַתּוֹרָה מְגַדֵּל הָאֲהָבָה!

צט. שִׁיחוֹת-הַר"ן קנג - מַעֲנִין קֶצֶת אֲנָשִׁים שְׁמֵת-קִרְבִּים לְעִבּוּדֵי-הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְאַחֲרֵיכֵן מִתְרַחֲקִין - אֶת-עַלְפֵי-כֵּן יִקָּר אֶצֶל הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ הַ"הַתְקַרְבוּת' בַּעֲצֻמוֹ, אֶת לְפִי שַׁעַה אֶת-עַלְפֵי שֶׁאַחֲרֵיכֵן נַעֲשֶׂה מִה שֶׁנַּעֲשֶׂה חֶסֶד-וְשָׁלוֹם.

הֵלֵא עַל 'שַׁעַת מִתְּנַת-הַתּוֹרָה' נֶאֱמָר (שִׁירֵי-הַשִּׁירִים ד, ט): "לְבַבְתִּי בְּאַחַת מֵעֵינֶיךָ". וְאִיתָא בַּמְדָּרֵשׁ: "שְׁבַעֲיָן הַשְּׁנִיָּת, כְּבָר הָיוּ מִסְתַּכְּלִין עַל הָעֵגֶל".

נמצא: שבישעת מתן־תורה כבר היה דעתם לפרש חס־ושלום! - ואף־על־פי־כן היה יקר בעיני השם־יתברך מאד ה'התקרבות' בעצמו!

ק. תי־מוהר"ן רפ - בשעת מתן־תורה, היו מדינות רחוקות משם, שהגיע להם הידיעה ממתן־תורה על־ידי ה'בידואר' [פאטט].

קא. תי־מוהר"ן תח - היה מתלוצץ מאד ממה שכתב שם (הרמב"ם ז"ל): מענין האומרים על ענין 'קבלת־התורה', שחס־ושלום משה רבנו עליו־השלום עשה תחבולות בחכמתו וכו'.

ואסור לחזר דברים כאלו אפלו בדרך ליצנות רחמנא־לצלן, רחמנא לשזבן, מדעות־זרות משבשות כאלו. אזי למי שנכנס בו מחשבה אחת מאלו המחשבות ואין צריכין לסתור שטותים כאלו. וכבר מבאר בכמה ספרי קדמונים הרבה, שצווחו על 'ספרי־החקירות' הנ"ל במפרסם וכו' וכו'.

קב. נוכני־אור, אנשי־מוהר"ן ח"ג ה - מוהרנ"ת ז"ל אמר: הלמוד של 'דיני־התורה', נתן לנו השם־יתברך על־ידי משה רבנו עליו־השלום. והלמוד של 'קיום־התורה', נתן לנו השם־יתברך על־ידי אדמו"ר זצ"ל! - ועל־זה מרמז הפסוק (ישעיה יב, א): "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה" - ומתרגם יונתן: "ותקבלון אלפן חדת בחדוה מבחירי דצדיקיא".

עניני 'שני לוחות הברית' - נמצאים בפרשת 'פי תשא' -

"יד העד בעם, פן יהרסו אל ה' לראות"
(שמות יט, כא)

קג. ח"א נד, ח - פח המישוב והמסדר, מעכב המחין בעת מרוצתם ורדיפתם, ל"בל יהרסו" לעלות אל השם למעלה ממחצתם, פי המחין רודפין להשיג האור איו־סוף, וזה הפח של השכל שהוא המישוב והמסדר, בחינת פתח, עומד בפניהם כמו מחצה ומעכב אותם מרדיפתם.

קד. ח"א נו, ג - כשמקבלין את החיות, צריך לקבלם במדה, פי בלא מדה וצמצום אי אפשר לקבל את החיות מהשם־יתברך, מחמת רבוי־אור, פי רבוי השמן גורם רבוי הנר' - על־כן

צריך לקבל החיות במדה. וזה זוכין: על־ידי עסק התורה וכו'.

קה. ח"א עב - גם בענין ההתקרבות עצמו להשם־יתברך, יש יצר־הרע גדול. כלומר: שלפעמים רבוי ההתלהבות חוץ מהמדה, הוא מהיצר־הרע - פי זהו בחינת (שמות יט, כא): "פן יהרסו" (וצריכין לבקש רחמים להנצל גם מזה. לקוטי־עצות, התחזקות יז). פי יש יצר־הרע גדול כשמתחיל להתקרב להשם־יתברך.

ועל־כן בשעת מתן־תורה, הזהיר השם־יתברך למשה (שם): "יד העד בעם, פן יהרסו אל ה' לראות" - פי ישראל היו אז במעלה גדולה, והצרכו להזהירם מהיצר־הרע שיש בהתקרבות להשם־יתברך.

קו. ח"ב ה, ז - צריך כל אחד לצמצם מהו ושכלו, שלא להניחו לצאת חוץ לגבול שיש לו, שלא יהיה משוטט המוח במה שאין לו רשות לפי מדרגתו! - בבחינת (תגינה יג): "במפלא ממה אל תדרש, במכסה ממה אל תחקר".

שזהו בחינת 'שדי', בחינת צמצום, "שיש די באלקותו לכל בריה" (רש"י לך־לך יז, א), הינו: שכל בריה יש לו די וגבול באלקותו יתברך, שאסור לו לילך בשכלו פי אם עד הגבול, לא יותר, שאפלו בקדשה אסור לו לצאת חוץ לגבול שיש לו, בחינת (שמות יט, כא): "פן יהרסו אל ה' לראות" וכו' (ע"ד שם הגהת מוהרנ"ת ופרושו).

קי. ח"ב ט - לפעמים מנשב בהאדם בחינת 'רוח־סערה', ומבעירו ביותר חוץ מן המדה, שזה בחינת 'הריסה', בחינת (שמות יט, כא): "פן יהרסו לעלות אל ה'" וכו', פי "במפלא ממה אל תדרש" (תגינה יג) - פי אסור להרס לעלות אל השם, מה שאינו ראוי לו לפי בחינתו.

על־כן כשהאדם רואה שבויער ביותר חוץ מהמדה, ידע: שזה בחינת 'רוח־סערה'.

ואליהו' - היה יכול להכניע זאת. וזה בחינת (זמירות למוצאי־שבת): "איש אשר רכב על סוסי אש בסערה" - שהיה רוכב ומכניע 'סוסי אש' - ב'סערה'. דהינו: האש הדולק ביותר מן המדה, שבא על־ידי ה'סערה', היה 'אליהו' רוכב עליה ומכניעו.

קכ. ספורי־מעשיות, מעשה יב מ'בעל־תפלה - ועוד מן הצד יש עוד דרך אחר, ובאים

באותו הדרך אל מקום הנקרא: 'קעד' (הינו: בית המשול), ושם באותו ה'קעד' וכו'.

וגם ה'קעד' הזאת אינה נראה כלל, רק שיש סימן: שעומדים שם 'צפרים' על אותה ה'קעד', ועל ידי זה יודעים: ששם הוא ה'קעד'.

ואלו ה'צפרים' - הם מרחמים בכנפיהם. ועל ידי זה הם מבעירים האש ומכבים האש. הינו: על ידי ה'רחיפה של הצפרים' - הם מבעירים ומלהיבים האש. וגם על ידי זה בעצמו, הם מכבים האש שלא יתלהב יותר מדי.

והם מלהיבים האש כפי המאכלים - שלצדך מאכל פלוני, צריכים להלהיב האש כך. ולצדך מאכל אחר, צריכים להלהיב האש כך. הכל כפי המאכל, כן הם מלהיבים את האש.

"וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר"
(שמות ב, א)

קט. ח"ב צא - על ידי שהצדיק מלביש 'אורי התורה' ב'ספורי דברים' - על ידי זה מקשר 'חכמה תתאה' עם 'חכמה עלאה'.

וזהו (שמות ב, א): **"וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר"**.

"וידבר" - לשון זיווג והתקשרות, כמו: "ראוה מדברת" (כתובות יג).

"אלקים את" - זה בחינת 'חכמה תתאה' ו'חכמה עלאה'. **"אלקים" -** בחינת 'חכמה תתאה'. **"את" -** בחינת 'חכמה עלאה', בחינת: **"את השמים"** (בראשית א, א).

הינו: לזוג ולקשר 'חכמה תתאה' ב'חכמה עלאה' - זה נעשה על ידי בחינת: **"הדברים האלה לאמר" -** הינו: על ידי הצדיק שמלביש **"הדברים האלה" -** הינו: 'דבורי התורה', הוא מלביש ב'ספורי דברים'.

וזהו: **"לאמר" -** לשון 'הלבשה', כמו שכתוב (איכה ב, ז): **"בצע אמרתו", שפרושו: 'לבוש'.**

- עניני 'עשרת הדברות' -

קי. ח"א ת, ט - נמצא לעיל בעניני: 'מעמד הרי סיני' ו'מתן תורה'.

קיא. ח"א נג, ד - 'עשרת הדברות' הם ב'קריאת שמע' (ירושלמי ברכות פ"א).

קיב. ח"א לד, ו - בחינת 'מלאפוס' יש בכללות ובפרטות. פי **'עשרת הדברות'** עם הלוחות - הוא בחינת 'מלאפוס', שהוא 'יו"ד'. ו'הלוחות', הם 'א"ו' - כמו שאמרו חז"ל (בבא בתרא יד.): **"הלוחות ארך ו' ורחבן ו"'** וכו'.

וצדיק עם ישראל - הם גם כן 'יו"ד וא"ו'. 'צדיק', הוא 'יו"ד'. ו'ישראל', הם 'א"ו' וכו'.

ואצל כל אחד בפני עצמו - יש גם כן בחינת 'יו"ד וא"ו'. 'יו"ד', על שם ה'פה'. 'א"ו', על שם: **"והגות לבי תבונות"** (תהלים מט, ד) - בחינת 'לוחות' שהם 'א"ו', כמו שכתוב (משלי ג, ג): **"כתבם על לוח לבך"**.

קיג. ח"א לת, ז - ה'לוחות' הם 'שרש התורה', ונקראים 'יו', על שם **'עשרת הדברות'**, ו'א"ו' ו'א"ו ורחבן וא"ו" (בבא בתרא יד.).

קיד. ח"ב ת, ז - יש **'עשרה מדרגות בנבואה'** (בראשית רבה מד, ו; תקוני זהר ב.), **בנגד 'עשרת הדברות'**, כמו שכתוב (דברים ה, ד): **"בנים בכנים דבר ה' עמכם"**. **"דבר ה', זו נבואה"** (שבת קלח:).

ועל כן על ידי 'נבואה', בחינת **'עשרה מדרגות'**, בחינת **'עשרת הדברות'** - זוכין ל'אמונה', להאמין: **"שהכל ברא השם ב'עשרה מאמרות"!**

קטו. ח"ב עח - נמצא לעיל בעניני: 'מעמד הרי סיני' ו'מתן תורה'.

קטז. שיח שרפי קדש ח"ג רכו - המגיד מטירה אויזע ז"ל, נהג לבוא אל רבנו ז"ל פעמים בשנה, לשבת פרשת 'תרו', ולשבת פרשת 'ואתחנן'. בנותנו טעם לזה: **"שאני רוצה לקבל התורה, אצל רבנו"**. ומחמת שקורין אז בעשרת הדברות, על כן בא אז.

"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"
(שמות ב, ב)

קיז. ח"א ד, א-ב-ח-נסוף - כשאדם יודע שכל מארעותיו הם לטובתו, כמו שכתוב (תהלים נו, יא): **"בה' אהלל דבר, באלקים אהלל דבר" -** זאת הבחינה היא 'מעין עולם הבא', כמו שאמרו חז"ל (פסחים נ, על זכריה יד, ט): **"ביום ההוא יהיה ה' אחד"** וכו' - **"וכי האידנא לאו הוא אחד"!** - ותרצו: **"האידנא מברכין על הטובה הטוב והמטיב, ועל**

הָרַעָה דִּינָן אָמַת׃ וּלְעֵתִיד כְּלוֹ הַטּוֹב וְהַמְטִיב׃ - שִׁיחֵיהָ שֵׁם ה' [הַיְיָ] וְשֵׁם אֱלֹקִים, אַחַדוֹת אֶחָד.

וזאת הבחינה אי-אפשר להשיג - אלא בשמעלה בחינת מלכות דקדושה, מהגלות מבין העכו"ם, כי עכשו המלכות והממשלה להעכו"ם, ובשביל זה נקראים עבודת-אלילים שלהם בשם אלהים, כי יונקים מבחינת מלכות הנקרא אלהים, כמו שכתוב (תהלים עד, יב): "אלקים מלפי מקדם". וכשמעלין בחינת מלכות מבין העכו"ם, אזי נתקיים (שם מז, ח): "כי מלך כל הארץ אלקים".

ואי-אפשר להשיב המלוכה להקדוש ברוך הוא - אלא על-ידי ודויד דברים לפני תלמיד חכם. ועל-ידם נתתקן כל המדות רעות ותולדותיהן הנמשכין מארבעה יסודות.

וזוה פרוש (שמות כ, ב): **"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"**.

"אנכי ה' אלהיך" - הן הוי"ה ה' הן אלקיך, תבין: שכל-זאת אנכי! - הינו שתקיים: "בה אהלל דבר, באלקים אהלל דבר" - הינו: "כלו הטוב והמטיב" כנ"ל.

"אשר הוצאתיך מארץ מצרים" - דאיתא במדרש (בראשית רבה טז, ד): **"כי כל הגליות נקראים על-שם גלות מצרים, מפני שהם מצרים לישראל"**. הינו: שעל-ידי הצדיק - נתבטל מלכותם וממשלתם של העכו"ם - פי על-ידי זה עולה מתוכם מלכות דקדושה כנ"ל.

"מבית עבדים" - זה רמז על בטול המדות רעות של ארבע יסודות המכנים בשם עבדים, פי כל הארבע יסודות הם מתחת גלגל הירח, והירח מכנה בשם עבד, פמובא בזהר (זהר וישב קפא: על ישעיה נב, יג): "הנה ישפיל עבדי" - דא סיהרא".

פרוש: על-ידי הצדיק - עולה המלכות מן הסטרא-אחרא, ונתבטלים המדות רעות. ועל-ידי זה בא: לבחינת עולם-הבא, לבחינת: "בה אהלל דבר, באלקים אהלל דבר".

ק"ח. ח"א, ט - נמצא לעיל בעניני: מעמד הריסיני ומתן-תורה.

ק"ט. ח"א, לד, ד - נמצא לעיל בעניני: מעמד הריסיני ומתן-תורה.

קכ. ח"א, נו, ז - וזה בחינת (שבת קה. על שמות כ, ב): **"אנכי"** - [נוטריקון]: **"יהיבא, פתיבא, נאמנים אמריה"** - שעל-ידי נתינת-התורה, נפתח המאמר ונתגלה הדעת, ועל-ידי זה נתפשט נאמנותו (עין בפנים).

קכא. ח"א קעג - על-ידי הפתב' - יכול הצדיק האמת להפיר הנפש ופנימיות הנפש של הפותב, והאמונה ושרש האמונה שלו וכו'. כי הנפש והאמונה הם בחינה אחת וכו'. ועל-ידי הפתב' אפשר להפיר הנפש, ופנימיות הנפש שהיא בחינת פנימיות האמונה כנ"ל, בבחינת (שבת קה. על שמות כ, ב): **"אנכי"** - [נוטריקון]: **"אנא נפשי פתבית יהבית"** - הינו: שהפותב נותן נפשו בתוך הפתב', וגם פנימיות נפשו.

כי איתא בזהר הקדוש (עין שער-הפסוקים להאריז"ל, בפרשתן): **"אני"** - נוטריקון: **"אנא נפשי יהבית"** - דא שכינתא חיצונית. **"אנכי"** - דא שכינתא פנימיות (שער-הפסוקים שם). נמצא: שהכ' מרמז על בחינת שכינתא פנימיות וכו'. נמצא: שעל-ידי הפתב', שהוא בחינת כ' - נתגלה ונראה בחינת פנימיות הנפש, פנימיות האמונה, כנ"ל.

קכב. ח"א קצ - נמצא לעיל בפסוק (שמות יט, ט): **"ויגד משה את דברי העם אל ה'"**.

קכג. ח"ב, א, י - **"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"** (שמות כ, ב). פי ארץ-מצרים מלאה גלולים ועבודה-זרה, ועל כן נקראים: **"בית עבדים"** - בחינת עבדות.

"לא יהיה לך אלהים אחרים על פני" (שמות כ, ג)

קכד. ח"א, ד, ה - עונותיו של אדם הם על עצמותיו, כמו שכתוב (יחזקאל לב, כז): **"ותהי עונותם חקוקה על עצמותם"**. וכל עברה יש לה צרוף-אותיות. וכשעבר איזה עברה, אזי נחקק צרוף-דע' על עצמותיו, ועל-ידי זה מכנים בחינת הדבור של הלאו הזה שעבר, בתוך הטמאה - הינו: שמכנים בחינת מלכות, בחינת דבר אחד לדור" (סנהדרין ח). - הוא מכנים אותה בתוך העכו"ם, ונותן להם ממשלה. למשל: **אם עבר על דבור של הלאו: "לא יהיה לך"** (שמות כ, ג) - אזי מחריב ה' צרוף הטוב של הדבור, ובונה צרוף-רע' - ונחקק ה' צרוף הזה על

עצמותיו, ונוקם בו, כמו שכתוב (ירמיה ה, כה): "עונותיכם הטו אלה". וכתוב (תהלים לה, כב): "תמותת רשע רעה".

ועלידי ודוידברים - יוצא מעצמותיו, האותיות החקוקים עליהם, ונעשה מהם הדבור של ה'ודוי. ומחריב הבנין והצרוף הרע, ובונה מהם מלכות דקדשה.

קבה. ח"א נג, א - יש פנים דקדשה, שהם אנפין נהורין, בחינת חיים, כמו שכתוב (משלי טז, טו): "באור פני מלך חיים", בחינת שמחה, כמו שכתוב (תהלים טז, יא): "שבע שמחות את פניך". וכתוב (בראשית מה, כז): "ותחי רוח יעקב", זה בחינת שמחה.

ויש פנים דסטרא אחרא, שהם אנפין השוכין, מרה שחורה, עבודת אלילים, כמו שכתוב (שמות כ, ב): "לא יהיה לך אלקים אחרים על פני".

ואלו הנופלים בתאות ממון, שהם עבודת אלילים כלולים מעבודות זרות של שבעים אמות, ואינם מאמינים שהקדוש ברוך הוא יכול לפרנס האדם בסבה קלה, ורודפים אחר פרנסתם ביגיעות גדולות, והם "אוכלי לחם בעצבון" (על פי תהלים קכז, ב), כמו שכתוב (בראשית ג, יז): "בעצבון תאכלנה", ועצבות הוא מרה שחורה - אלו בני אדם נקשרים בפנים דסטרא אחרא, אנפין השוכין, מרה שחורה, בחינת עבודת אלילים, "אלקים אחרים" (שמות כ, ג), חשך, בחינת מיתה.

ועליהם נאמר (יחזקאל ז, יט): "וזתבם לנדה", הינו בחינת עבודת אלילים, כמו שאמרו חז"ל חכמינו (שבת פט): "מנין לעבודה זרה שמטמא בנדה, שנאמר (שם ל, כב): 'תזרם כמו דוח'".

אבל אלו בני אדם שמשאם ומתנם באמונה - הם דבקים באורי הפנים דקדשה, אנפין נהורין, בחינת חיים, בחינת שמחה וכו'.

קבו. ח"א לו, בסוף - מי שמקדש עצמו מ'זאת התאוה' - נתקשר במלכות שמים, הנקרא אני (זהר מקץ רד), כמו שכתוב (ויקרא יט, ב): "קדשים תהיו פי קדוש אני", ובכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה תמצא קדשה" (רש"י שם).

"אבל מאן דגלי עריין - הכי איהו אתגלי בין אנון עריין, דאנון אלקים אחרים" (שמות כ, ג -

תקוני זהר פט). ובשכיל זה מובא בזהר (קדושים פד): "כד חזי רבי שמעון נשי שפירין, אמר: 'אל תפנו אל אלילים'" (ויקרא יט, ד), פי 'נאוה' היא עריות, "אלקים אחרים", מלכות הרשעה.

"לא תעשה לך פסל" (שמות כ, ד)

קבו. ח"א ל, ח - נמצא לעיל בעניני: מעמד הריסיני ומתן תורה.

"אל קנא" (שמות כ, ה)

קבה. חיי מוהר"ן תקלב - "משך הסדה ליודעיה, אל קנא ונוקם" (זמירות לליל שבת), הינו שאנו מבקשים: שהשם יתברך ימשיך חסד ליודעיו להכעיס להשונאים. הינו פדי לקם בהשונאים, פדי ש"יראה רשע וכעס" (תהלים קיב, י), וכמו שכתוב (שם סט, יט): "למען איבי פדני", וכמו שכתוב (שם ה, ט), "למען שוררי הישר לפני דרפך".

"ועשה חסד לאלפים" (שמות כ, ו)

קבט. ח"א נח, א-ב - המתנגדים והמבזים והמחרפים יראי השם, זה מחמת שמקבלים תורה מ'תלמידי חכמים שדין יהודאין. פי 'תלמידי חכמים שדין יהודאין' - מקבלים תורתם מה'שדין שיש להם תורה נפולה מ'אלפין נפולין' וכו'.

וכשיש ליראי השם חרפות ובושות מהכופרים האלו - עצה ותקון לזה: היא בחינת 'תולע', בחינת 'אמונה' וכו', והוא בחינת 'אברהם', בחינת 'חסד', בחינת 'אמונה'. פי עלידי 'אמונה' בחינת 'מין' - מתגבר על אויביו וכו'. ובזה ה'חסד' מתקן אלו ה'אלפין הנפולים הנ"ל, בבחינת (שמות כ, ז): "ועושה חסד לאלפים".

קל. ח"א נח, ז - עלידי 'הארתי שבת', נתעורר העולם ל'תשובה מאהבה' - פי 'שבת' בחינת 'תשובה', בחינת (דברים ה, ל; ל, ב): "ושבת עד ה' אלקיך", וה'תשובה' היא 'מאהבה', בחינת (שיר השירים ז, ז): "אהבה בתענוגים" - פי 'אהבה' בא מ'תענוג שבת', בחינת (ישעיה נח, יג): "וקראת לשבת ענג".

ו'תשובה מאהבה', זה בחינת "לחם משנה" (שמות טז, כב) - במאמר חז"ל (סוטה לא): "כאן מאהבה כאן

מִירָאָה (סוּטָה ל.א.) - **עַל־יַדֵּי תְּשׁוּבָה מֵאֲהָבָה, עוֹשֶׂה חֶסֶד לְשָׁנֵי אֲלָפִים.**

[לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם (בְּסוּטָה ל.א.): "גְּדוּל הָעוֹשֶׂה מֵאֲהָבָה, יוֹתֵר מִן הָעוֹשֶׂה מִירָאָה, שֶׁזֶה תְּלוּי לְאֶלֶף דּוֹר, וְזֶה תְּלוּי לְאֲלָפִים דּוֹר. הֵכָא כְּתִיב (שְׁמוֹת כ.ו): "וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֲלָפִים לְאֲהָבִי וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתַי", וְהֵתֵם כְּתִיב (דְּבָרִים ג.ט): "וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתַי לְאֶלֶף דּוֹר".]

"לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא" (שְׁמוֹת ב.ז)

קל"א. ח"א ט, ג - עַל־יַדֵּי שְׁקֵר' - מִסְּלֶק אֶת הַקְּדוּשֵׁי־בְרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת כ.ז): "לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' לְשׁוֹא" - **כִּי עַל־יַדֵּי שְׁוֹא' מִסְּלֶק אֶת הַקְּדוּשֵׁי־בְרוּךְ־הוּא, כִּי "דִּבֶּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָיו"** (תְּהִלִּים קא.ז).

אֲבָל עַל־יַדֵּי אֲמֵת' - הַקְּדוּשֵׁי־בְרוּךְ־הוּא שׁוֹכֵן עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה, יח): "קָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאֵיו לְכָל וְכו'.

"זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" (שְׁמוֹת ב.ח)

קל"ב. ח"א ה, ב - עַל־יַדֵּי הַמִּצְוֹת שְׁאֵנוּ עוֹשִׂים, יִכּוֹלִין אֲנַחְנוּ לִידַע בֵּין 'קֶדֶם גְּזֵר־דִּין' לְאַחַר גְּזֵר־דִּין, וְלִידַע מַה שֶׁנִּגְזֵר עַל הָעוֹלָם וְאִיךָ לְהִתְפַּלֵּל בְּעִבּוּרָם.

וְדוֹקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָה כְּלִי־כֶף - עַד שֶׁאֵין רוּצָה בְּשׁוּם שְׂכָר עוֹלָם־הַבָּא, אֶלָּא שִׂיזְמִין לוֹ הַקְּדוּשֵׁי־בְרוּךְ־הוּא מִצְוָה אַחֲרֵת בְּשְׂכָר מִצְוָה זֹאת, כְּמֵאמֶר חז"ל (אָבוֹת פ"ד מ"ב): "שְׂכָר מִצְוָה מִצְוָה" - כִּי הוּא נִהְיָה מִהַמִּצְוָה בְּעֶצְמָהּ, וְהוּא מְשַׂמַּח כְּלִי־כֶף בְּעִשְׂתָּהּ, עַד שֶׁמֵּאֵם בְּכָל מִין שְׂכָר - וְנִמְצָא שְׁעוֹלָם־הַבָּא שְׁלוֹ בְּהַמִּצְוָה בְּעֶצְמָהּ.

וְזֶה שֶׁנִּכְנָס בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה - יִכּוֹל בּוֹדָאי לִידַע לְפִי עֵנִין הַשִּׂמְחָה, אִם הוּא 'קֶדֶם גְּזֵר־דִּין', אִם הוּא 'לְאַחַר גְּזֵר־דִּין'. גַּם יִכּוֹל לִידַע לְפִי קוֹמַת הַמִּצְוֹת, עַל אִיזְהוּ חֵלֶק מִהַקּוֹמָה נִגְזֵר הַדִּין: אִם אֵין יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת בְּשִׂמְחָה רְאשֵׁי הַמִּצְוֹת, הֵינּוּ 'מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בְּרֵאשֵׁי יַדַע שֶׁהַדִּין נִגְזֵר עַל רְאשֵׁי עוֹלָם שְׁנֵה נֶפֶשׁ, וְכֵן בְּשֶׁאֵר קוֹמַת הַמִּצְוֹת.

וְזֶהוּ שֶׁאִמְרוּ רז"ל בְּשַׁבָּת (מִכִּילְתָּא יִתְרוֹ בַּחֲדָשׁ ז - עַל שְׁמוֹת כ. ח): "זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ": "זְכָרְהוּ מֵאַחַד בְּשַׁבָּת" - הֵינּוּ: שִׂמְחַת וְתַעֲנוּג עוֹלָם־הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'שַׁבָּת' - יִרְגִישׁ בְּשִׂשְׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה, שֶׁהֵן בְּחִינַת 'מַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת' שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ עוֹלָם שְׁנֵה נֶפֶשׁ.

קל"ג. ח"א ל, ז - זְהַמְתִּיהֲנַחֵשׁ גְּרָם ל"ט קַלְלוֹת, ל"ט מְלֹאכוֹת. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַמְשִׁיךְ 'קִדְשַׁת שַׁבָּת, לְקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל, כְּדֹאִיתָא בְּמִכִּילְתָּא' (יִתְרוֹ בַּחֲדָשׁ ז - עַל שְׁמוֹת כ. ח): "זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת" - "זְכָרְהוּ מֵאַחַד בְּשַׁבָּת".

וְלִפִּי הַקִּדְשָׁה שֶׁמְקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל - בֵּן נִדְחָה זְהַמְתִּיהֲנַחֵשׁ, "קֶץ כָּל בְּשֵׁר" (בְּרֵאשִׁית ו. יג), שֶׁהוּא בְּחִינַת: "רוּחַ סַעְרָה" (תְּהִלִּים קמ"ח, ח). וְעַל־יַדֵּי־זֶה עוֹלָה ה'דְּבוּר.

קל"ד. ח"ב יז - צָרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד לִהְיוֹת שִׂמַּח וְטוֹב־לֵב בְּשַׁבָּת, כִּי מַעֲלוֹת וְקִדְשוֹת שַׁבָּת גְּדוּלָה וִיקָרָה מְאֹד, כְּמוֹבָא, וּבְפֶרֶט בְּ"רֵאשִׁית־חֲכֵמָה" בְּשֶׁעַר הַקִּדְשָׁה בְּתַחֲלָתוֹ, עֵינֵי־שָׁם.

וְרֵאוּי וְנִכּוֹן לְלַמֵּד בְּרֵאשִׁית־חֲכֵמָה בְּשֶׁעַר הַנ"ל, וְלִשׁוּם לְבוֹ הֵיטֵב עַל כָּל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם בְּעֵינֵי קִדְשַׁת וּמַעֲלוֹת שַׁבָּת־קִדְשׁ! - כִּי יֵשׁ שָׁם כְּמוֹ דְּבָרִים פְּרָטִיִּים יְקָרִים מְקַדְּשֵׁת וּמַעֲלוֹת שַׁבָּת. כִּי כָל עֵנִין וּמַעֲלָה הַנֶּאֱמָר שָׁם עַל שַׁבָּת, הוּא דְּבַר בְּפִנְי־עֶצְמוֹ. וְהֵבֵן שָׁם הֵיטֵב! - כְּדֵי שִׁיתְּלַהֵב לְבוֹ, לְקַבֵּל שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָה וְעֶצְמוֹהָ כְּרֵאוּי.

וְעַל־יַדֵּי־זֶה ה'ירָאָה' בְּשִׁלְמוֹת, דְּהֵינּוּ עִם דַּעַת וְכו'. כִּי ב'חֹל' - אֶפְשֵׁר שִׁיְהִיָּה ה'ירָאָה' עִם 'כִּסְיָלוֹת' וְכו', מַחֲמַת ה'שְׁעֵבוּד' שִׁישׁ ב'חֹל' - כִּי עַל־יַדֵּי 'שְׁעֵבוּד וְגָלוּת' - ה'דַּעַת' מְבַלְבֵּל. אֲבָל ב'שַׁבָּת' - הוּא 'חֲרוּת', וְאֵין 'שְׁעֵבוּד וְגָלוּת' - אֲזִי ה'דַּעַת' שְׁלָם. וְעַקֵּר ה'חֲרוּת' - עַל־יַדֵּי ה'תַּעֲנוּג' וְה'שִׂמְחָה' שֶׁל 'שַׁבָּת' וְכו'.

וְהַכֵּלֵל: שֶׁצָּרִיךְ לְנַהֵג שִׂמְחָה גְּדוּלָה בְּשַׁבָּת־קִדְשׁ! - וְלִבְלִי לְהִרְאוֹת שׁוּם עֲצָבוֹת וְדָאָה כְּלָל! - רַק לְהִתְעַנֵּג עַל הַשָּׁם! - וְלְהִרְבוֹת ב'תַּעֲנוּגֵי־שַׁבָּת' בְּכָל מִינֵי תַעֲנוּג! הֵן אֲכִילָה וְשִׂתְיָה! הֵן מְלַבּוּשִׁים! כְּפִי מַה שִׁיְכוּל! וְכו'.

קל"ה. שִׁיחוֹת־הַר"ן קנ"ה - שִׁיךְ לְסִימָן י"ז [הַנ"ל] הַמִּתְחִיל: "צָרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה בְּשַׁבָּת" וְכו'. - כְּלִיזָה אָמַר בְּלִיל־שַׁבָּת־קִדְשׁ. וּבְתַחֲלָה שָׂאֵל אוֹתוֹ: "הֵאֲתָה שִׂמַּח בְּשַׁבָּת"?! - הַשַּׁבָּתִי: "אֲנִי, לְפַעְמִים נִתְעוֹרֵר עָלַי אִיזְהָ יִרְאָה בְּשַׁבָּת" (שְׁקוּרִין פְּרוּם)! - וְאִמְרַתִּי לוֹ בְּזוֹי־הַלְשׁוֹן: "אִיךָ בֵּין אֲמָאֵל פְּרוּם"! - וְהַשִּׁיב: "לֹא כֶּף הוּא, הָעַקֵּר הוּא שִׂמְחָה!"

ואז הוכיח אותי הרבה: "להיות בשמחה דיקא בשבת!" - ואז אמר כל הענין הנדפס (סימן י"ז הנ"ל) מענין מעלת השמחה בשבת. ונכלל שם: שגם ה'יראה, עקר עלייתה על ידי השמחה של שבת דיקא, הינו ש'עקר הוא רק השמחה בשבת. ואז דיקא עולה ה'יראה שהוא בחינת מה שקורין 'פרום'. והארץ הרבה בשיחה הקדושה הזאת, והוכיח אותנו ואותי ביותר: "להתגבר להיות שמח וטוב לב בשבת, ולהרבות בתענוגי שבת" וכו' (כנ"פ שם).

ואמר: "הלא כל הוצאותיו של אדם קצובין, הוצ' מהוצאות שבתות ויום טוב!" (ביצה טז). ואמר: "הלא גם בעליהבית פשוט, הוא שמח בשבת בהדגים והזופיצא [מלבוש של שבת] שלו!"

ואחר כך אמר לי: "עתה יהא לך ממה להיות במרה שחורה!" - פונתו: כי מאחר שהוכיח אותי הרבה להיות בשמחה בשבת - יכול להיות שאהיה חסיושלום במרה שחורה ביותר, מזה בעצמו, מחמת שצריכין להיות בשמחה בשבת, ואיני זוכה לזה!

ובאמת כן מאד למחשבתי בזה - כי תכף בעת אמירתו כל הנ"ל, התחיל לעלות על מחשבתי דאגות: "איך זוכין לשמחה בשבת!" - ובה שאמר דבוריו הקדושים האלו: "עתה יהיה לך" וכו'! - בזה נחם וחזק אותי הרבה: "שעל כל פנים לא יהיה לי מרה שחורה, מזה בעצמו שאני מחייב לשמח בשבת, ופנ"ל! (ע"ד שם ע"ד).

"כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וגו', וינח ביום השביעי" (שמות כ, יא)

קלו. ח"א נז, ח - "מדנים ישבית הגורל" (משלי יח, יח). 'גורל' זה בחינת 'ענגי שבת', בחינת (דניאל יב, יג): "ותנוח ותעמד לגרלך לקץ הימיו" - שאז יהיה 'כלו שבת'.

וזה: "ותנוח" - זהו בחינת (שמות כ, יא): "וינח ביום השביעי". ו"גורל" הזה שהוא 'שבת', מביטל 'מדנים וצרים' פנ"ל.

קלו. ח"א סג - 'ברית נקרא בלשון תרגום: 'אמה', וכמו שמזכר בלשון זה בגמרא (שבת מא. קח): והוא בחינת: 'אמה בת ששה טפחים', שה'ברית' כלול מהם וכו'.

וכל ה'ששה טפחים', כלם כלולים ומנחים ב'ברית' - פי ה'ששה טפחים' הנ"ל, הם בחינת: "ששת ימים שבהם עשה ה' את השמים ואת הארץ", בבחינת (תהלים לט, ו): "הנה טפחות נתת ימי", כמו שפיתוב (שמות כ, יא): "ששת ימים עשה ה' וכו' וינח ביום השביעי".

הינו: שכל ה'ששת ימים', בחינת ה'ששה טפחים' - הניח כלם ביום השביעי, שהוא 'שבת', שהוא בחינת 'ברית', כמו שפיתוב (שם לא): "ברית עולם, ביני ובין בני ישראל" (שמות לא, טז).

וזה בחינת (תקוני זהר לא: ועוד - על בראשית א, א): "בראשית - בר' א' ש"ת" - בחינת 'ששת ימים', 'ששה טפחים' הנ"ל, שכלם מנחים וכלולים ב'ברית'. וזה (שם יח): "בראשית - בר' א' ש" - הינו: 'ברית' שהוא כלול מ'ששה ימים', 'ששה טפחים' וכו'.

קלח. ח"ב לט - ה'ששת ימים', הם ה'התחלה' שבהם נברא הכל. ו'שבת' הוא ה'סוף' וה'תכלית' וכו'.

ובודאי יש חלוק בין הבריות - כי בודאי יש חלוק בין מה שנברא קדם ובין מה שנברא בששי, שהוא סמוך יותר לשבת [לתכלית]. ואיך בספרים (על שמות כ, יא; לא יז): "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ" - שגם ה'ששת ימים' בעצמן נבראו. והם בסוד 'עגלה' אל ה'נקדה הפנימיות', שהיא 'שבת' (זהר ויקהל רד). אך אף על פי כן יש חלוקים.

קלט. ח"ב מה - בענין בני אדם שרוצים ומכינים עצמן כמה פעמים לנסע לצדיק האמת, ואחר כך יש להם מניעות, ונמנעים.

דע: כי 'שבת' היא 'נקדה הפנימיות', וממנה יונקים כל ה'ששה ימים', שהם בחינת: ה'עגולים' סביב ה'נקדה' (זהר ויקהל רד).

וה'קלפות' מוליכין את ה'רשעים' סביב ה'נקדה', בבחינת (תהלים יב, ט): "סביב רשעים יתהלכון", ואינם מניחים אותם להתקרב לפנים אל ה'נקדה הפנימיות'. וכל זמן שהם עדין בתוך ה'עגולים' - עדין יש להם תקנה להתקרב. אפלו 'פושעי ישראל', כל זמן שלא יצא מן ה'עגולים' לגמרי חסיושלום, עדין יש לו תקנה להתקרב אל ה'נקדה הפנימיות'.

אבל מי שכבר יצא לגמרי חסיושלום מן ה'עגולים', כגון 'משמדים' - אזי אי אפשר לו להתקרב כלל.

וה'צדיק' הוא בחינת 'שבת' (זהר משפטים צד: ועוד),
בחינת 'הנקדה פנימיות' - שממנו יונקים הכל.

"על פן ברוך ה' את יום השבת ויקדשהו"

(שמות כ, יא)

קמ. ח"ב ג, ה - 'שלמות הדבור' הוא בחינת
'לשון הקדש' וכו', ו'לשון הקדש' מקשר
'לשבת', בבחינת (שבת קיג - על ישעיה נח, יג): "ודבר
דבר" - "שלא יהא דבורך של שבת כדבורך
של הל" - בבחינת (סוטה לח - על במדבר ו): "כה
תברכו, בלשון הקדש" - שב'לשון הקדש' נכלל
'ברכה וקדשה', פי ה'לשון הקדש' מקשר
'לשבת', שנאמר בו 'ברכה וקדשה', כמו שכתוב
(בראשית ב, ג): "ויברך ויקדש".

וכשזוכין לבחינת 'לשון הקדש' שמקשר
'לשבת' - אזי ממשיכין עליהו הקדשה
והשמחה של 'שבת', ל'ששת ימי החל'.

פי 'ימיהחל', הם בחינת 'עצבות'. ואפלו המצוות
שעושיין בימיהחל, הם בחינת 'עצבות' - פי "מט"ט
שלטנותה בימי החל" (תקוניזהר לג), ו'מט"ט' הוא
בחינת 'עבד', בחינת 'עצבות'.

אבל 'שבת', הוא בחינת 'בן' - ואז "ניחא לעלאין
ותתאין" (זהר נח נט:), ונתעורר 'שמחה'. ואזי
נתרוממין ונתעלון כל המצוות של 'ששת ימי
החל' מן ה'עצבות', ונמשך עליהם "מנוחה
ושמחה" (זמירות לשבת) וכו'.

"כיד את אביך ואת אמה"

(שמות כ, יב)

קמא. ח"א יג, ב - 'התגלות התורה' בא
מ'יהודא דקדשא בריהוה ושכינתה', כמו
שכתוב (משלי א, ח): "שמע בני מוסר אביך" וכו',
"אביך, דא קדשא בריהוה. ואמה, דא
כנסת ישראל" (זהר יתרו פה. פנחס ריג).

קמב. ח"א נט, ד - "גוזל אביו ואמו" (משלי
כח, כד) - הם ה'מחיון', שהם "אב בהכמה" (מגלה יג)
ו"אם לבינה" (משלי ב, ג).

קמג. ח"א עד - בפשא אל בחינת 'חכמה', נתקן
ה'נפש', ומעלהו ל'שרשו'. פי 'טפת הזרע' נמשכת
מה'מח', ו"מחא חכמה". וכל העבודות שצריך
האדם לעבד הבורא - הוא רק שיתגלה 'כבודו'.
וה'חכמה' נקרא 'כבוד' [ה'כבוד' נתגלה עלידי החכמה].

מוהרנ"ת ז"ל שם בהתורה], כמו שכתוב (מלאכי א, ו):
"ואם אב אני איה כבודי". ואב' נקרא 'חכמה',
כמו שכתוב (בראשית מא, מג) "אברך", פרש רש"י:
"אב בהכמה".

**קמד. ספורי מעשיות, מעשה יב מ'בעל-
תפלה'** (בה'פת של רציקה) - ושאלו: "מהו קול
הצעקה הזאת!" - והשיבו להם: "שקול הצעקה
היא: היות שאחד שחט את אביו ואת אמו!" -
ענו ואמרו: "וכי יש רוצח אביר-לב וכעסן יותר
מזה, שיהרג את אביו ואת אמו!"

קמה. ספר המדות, עניני 'אב-זאם' - [א]
מי שמשתוקק לארץ ישראל, עלידייה מעורר
השתוקקות אצל אביו ואמו, הינו נשמותיהם,
ובאים לארץ ישראל, והקדוש ברוך הוא בא
עמם, ומצפים ומשתוקקים אליו (ארץ ישראל ח"ב
ה). **[ב]** מי שמצער את אביו ואמו, עלידייה
אינו זוכה לגדל זכרים' (בנים קג). **[ג]** עלידי 'כבוד
אב', תזכה ל'בנים זכרים' (בנים קח). **[ד]** כשאדם
לובש לבוש של אביו, עלידייה בנקל לו לילך
במדותיו של אביו (בגדים ח"ב ו). **[ה]** כשנופל לך
'גדלות', תציר לפניה דמות אביך (גאון לב). **[ו]**
כשאדם לומד עד שנתניע, בזה ממתיק דינים
ומעורר רחמים, גם עלידייה מעורר רחמים
אצל אביו בקבר (המתקתדין ח"ב ט; למוד ח"ב יג). **[ז]**
לבטל הרהורי זנות, יציר דמות אביו (הרהורים ח"ב
כג). **[ח]** כשתציר לפניה צורת אביך ואמה, תבוא
לזכירה (זכירה ה). **[ט]** בריאות הגוף וחיינו וטבעו
של אדם, הכל הולך לפי טבע וחיינו ובריאות אביו
ואמו (טבע ח"ב א). **[י]** השוחט שהוא מקים 'כבוד
אב', הקדוש ברוך הוא משמרו שלא להאכיל
'טרפות', והוא הדין להפך (שוחט ח"ב ב).

קמו. אנני"ה ברזל, שיחות וספורים
ממוהרנ"ת ז"ל נז - בעת שהיה מוהרנ"ת ז"ל
יתום אחרי אמו, שאל את רבנו ז"ל: "במה יוכל
לעשות טובה לאמו?"! - והשיב לו: "דו זאלסט
מאכן "אשר יצר" ערנסט! [תברך "אשר יצר" בצינות].
וכון למחשבתו: שצריך לעשות "ברפת אשר יצר".

"לא תרצח"

(שמות כ, יג)

קמז. ח"ב יח - ספנה גדולה להיות מפרסם
ולנהניג העולם! - לא מבטיא פשאינו ראוי לכל

ולֹבֵשׁ טְלִית שְׁאִינוֹ שָׁלוֹ, רַק אֶפְלוֹ עוֹבְדֵי־הַשֵּׁם בְּאֵמֶת, גְּדוּלֵי־הַדּוֹר, יֵשׁ עֲלֵיהֶם סַפְנוֹת נוֹרָאוֹת בַּהֲנַחַת־הָעוֹלָם.

פִּי אִישׁ פְּשׁוּט, רְחוֹק מְאֹד שְׁיַעֲבֹר עַל רְצִיחָה, אֶפְלוֹ אִם אֵינוֹ אִישׁ כָּשֶׁר, כִּי אֵין לוֹ תֵּאוֹה לָזֶה. וְאֶפְלוֹ כְּשִׁמְגִיעַ חֵס־וְשָׁלוֹם לְתֵאוֹה פָּזוּ רַחֲמָנָא־לְעַלְמֵי, אֵינוֹ בָּא לִידּוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ כַּמָּה מְנִיעוֹת לָזֶה. וְאֶפְלוֹ אִם יַעֲבֹר, לֹא יַעֲבֹר כִּי־אִם לְעֵתִים רְחוֹקוֹת, וְקָרוֹב שְׁלֹא יַעֲבֹר רַק פְּעַם־אֶחַת כָּל יָמָיו.

אָבֵל בַּהֲנַחַת הָעוֹלָם וּבִיְהוּדוֹשֵׁי־דְאוּרֵיתָא שְׁמַחְדָּשִׁין - יְכוּלִים לְעַבֵּר מִמֶּשׁ גָּנֹב וְנֹאֵף וְרִצְחָה בְּכָל פְּעַם, בְּכָל רֵגַע, רַחֲמָנָא־לְעַלְמֵי.

קַמְחָה. סְפוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֵׂה יַב מ'בַּעַל־תְּפִלָּה' - וַיְהִי הַיּוֹם! וְהָיָה רִוְח־סַעְרָה גְּדוּלָּה בְּעוֹלָם. וְהָרִוּח־סַעְרָה הַזֶּה, בִּלְבָב אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ, וְהִפָּךְ מַיִם לִיבֶשֶׁה, וּמִיבֶשֶׁה לַיָּם. וּמִמְדָּבָר יֵשׁוּב, וּמִיֵּשׁוּב מְדָבָר, וְהִפָּךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּלוֹ וְכוּ'.

וְאַחַר הָרַעַשׁ וְהַבְּלוּל שֶׁנִּתְבַּלְּבוּ כָּל הָעוֹלָם - יָשְׁבוּ עֲצָמוֹן בְּנֵי־הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת לָהֶם 'מִלְכָּה'. וְחָקְרוּ: "מִי רָאוּי לַעֲשׂוֹתוֹ מִלְכָּה עֲלֵיהֶם!"

וְחָקְרוּ וְאָמְרוּ: "בְּאִשֶּׁר שֶׁעָקַר הוּא ה'תְּכַלִּית, עַל כֵּן מִי שֶׁהוּא מְשַׁתְּדֵל בְּיוֹתֵר בְּה'תְּכַלִּית, הוּא רָאוּי לְהִיּוֹת מִלְכָּה!" - וְהִתְחִילוּ לְחַקֵּר: "מִהוּ ה'תְּכַלִּית?!" - וְהָיָה בֵּינֵיהֶם 'פְּתוֹת כְּתוֹת'!

כַּת אַחַת אָמְרוּ: "שֶׁעָקַר הַתְּכַלִּית הוּא 'כְּבוֹד' וְכוּ'!" כַּת אַחֲרָת אָמְרוּ: "שְׂאִין ה'כְּבוֹד' עָקַר הַתְּכַלִּית!" - וְחָקְרוּ: "שֶׁעָקַר הַתְּכַלִּית הוּא רְצִיחָה!" - כִּי אָנוּ רוֹאִים: שֶׁכָּל הַדְּבָרִים נְכֻלִים וְנִפְסָדִים, וְכָל מַה שִׁישׁ בְּעוֹלָם, עֹשֵׁבִים וְצִמְחִים וּבְנֵי־אָדָם וְכָל מַה שִׁישׁ בְּעוֹלָם, הַכֹּל צָרִיךְ לְבוֹא לְכַלְיוֹן וְהַפְּסָד.

נִמְצָא: שֶׁתְּכַלִּית הַכֹּל הוּא הַכְּלִיּוֹן וְהַהַפְּסָד! - עַל־כֵּן ה'רוֹצֵחַ' שֶׁהוּא הוֹרֵג וּמְכַלֵּה בְּנֵי־אָדָם, נִמְצָא שֶׁהוּא מוֹרְבֵה לְהַבִּיא אֶת הָעוֹלָם אֶל ה'תְּכַלִּית, עַל־כֵּן נִסְפַם בֵּינֵיהֶם: "שֶׁהַתְּכַלִּית הוּא רְצִיחָה".

וּבִקְשׁוּ אֵיזָה אִישׁ, שִׁיְהִיָּה רוֹצֵחַ וְכַעֲסָן וּבַעַל־קַנְיָה בְּיוֹתֵר, כִּי אִישׁ כְּזֶה הוּא קָרוֹב יוֹתֵר אֶל הַתְּכַלִּית (כִּי יַדְעָתֶם הַנְּבוּכָה), וְהוּא רָאוּי לְהִיּוֹת מִלְכָּה!

וְהִלְכוּ לְבַקֵּשׁ, וְשִׁמְעוּ קוֹל צְעָקָה. וְשָׁאֲלוּ: "מִהוּ קוֹל הַצְּעָקָה הַזֹּאת?" - וְהִשִּׁיבוּ לָהֶם: "שִׁקוּל

הַצְּעָקָה הַיָּא: הִיּוֹת שְׂאֵחָד שָׁחַט אֶת אָבִיו וְאֶת אָמוֹ!"

עָנוּ וְאָמְרוּ: "וְכִי יֵשׁ רוֹצֵחַ אֲבִיר־לֵב וְכַעֲסָן יוֹתֵר מִזֶּה, שִׁיְהָרַג אֶת אָבִיו וְאֶת אָמוֹ! - הָאִישׁ הַזֶּה הִשִּׁיג אֶת הַתְּכַלִּית!"

וְהוּטַב בְּעֵינֵיהֶם, וּקְבָלוּ אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְמִלְכָּה. וּבִקְשׁוּ לָהֶם אֲרִץ גְּדוּמָת לְרְצִיחָה, וּבַחֲרוּ לָהֶם בְּמִקוֹם הָרִים וּגְבָעוֹת שֶׁהוּא מְקוֹם הַרוֹצְחִים, וְהִלְכוּ לָשֵׁם וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עִם מִלְכָּם וְכוּ'.

אַחֲר־כֵּן הִלְכוּ יוֹתֵר [אַנְשֵׁי ה'בַּעַל־תְּפִלָּה'], וּבָאוּ לְמַדְיָנָה אַחַת, וְשָׁאֲלוּ: "מִי הַמִּלְכָּה שְׁלָכֶם?"! - הִשִּׁיבוּ: "שֶׁהֵם בָּחֲרוּ לָהֶם: שְׂרַצִּיחָה הוּא הַתְּכַלִּית, וּקְבָלוּ עֲלֵיהֶם לְמִלְכָּה רוֹצֵחַ אֶחָד! - אַחֲר־כֵּן מְצָאוּ: אִשָּׁה אַחַת, שֶׁהִיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּתוֹךְ יָם שֶׁל דָּם! - וּקְבָלוּ אוֹתָהּ לְמִלְכָּה, מִחֲמַת שְׂרָאוּ: "שֶׁהִיא בְּוַדָּאִי רוֹצֵחַ גְּדוּל מְאֹד מְאֹד" - מֵאַחַר שִׁיּוֹשֶׁבֶת בְּתוֹךְ יָם שֶׁל דָּם!" וּבִקְשׁוּ גַם־כֵּן: "לְהַתְּרָאוֹת פָּנִים עִמָּה!" - וְהִלְכוּ וּקְבָלוּ רִשׁוֹת, וְנִכְנְסוּ אֵלֶיהָ. וְהִיא הִיְתָה ה'מִלְכָּה' הַגְּדוּל [שֶׁל ה'מִלְכָּה], שֶׁהִיְתָה בּוֹכָה תָּמִיד, וּמַחֲדָמְעוֹת שְׁלָה נַעֲשֶׂה ה'יָם שֶׁל דָּם. וְהַכִּירוּ זֶה אֶת זֶה, וְהָיָה שִׁמְחָה גְּדוּלָּה מְאֹד בְּוַדָּאִי. וְעַדִּין הֵיוּ בּוֹכִים: "עַל שְׂאִינָם יוֹדְעִים מִן הַמִּלְכָּה עַדִּין" וְכוּ'!

"לֹא תִנְאֵף" (שְׁמוֹת כ, יג)

קַמְט. ח"ב לנ (נְאֻמֵר בְּשֶׁבֶת פְּרִשְׁת יִתְרוֹ תַקְס"ט. חֲזִיר מוֹחֲרִין נב; נט) - כָּל־אֶחָד כָּפִי קִדְּשָׁתוֹ וְטִהַרְתּוֹ, כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ', וְצָרִיךְ לְשַׁמֵּר מְאֹד שְׁלֹא יִתְקַלְקַל בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ' שְׁלוֹ.

וְעָקַר הַדְּבָר שֶׁבּוֹ תְלוּי בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ' - הוּא 'שְׁמִירָה מְנַאוּף'. כִּי 'מְשִׁיחַ' הוּא בְּחִינַת 'חֲטָם', בְּבְחִינַת (אִיכָה ד, ט): "רוּחַ אֲפִינוֹ מְשִׁיחַ ה'", וְנֹאֵף תְלוּי ב'חֲטָם', כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת כ, יג): "לֹא תִנְאֵף", וְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (בְּמִדְרָבְרָבָה י, ב): "לֹא תִהְיֶה אֵף".

וְצָרִיךְ לְשַׁמֵּר עֲצָמוֹ מְאֹד, אֶפְלוֹ מ'רִיח־נֹאֵף' - כִּי הוּא פּוֹגֵם בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ' שְׁלוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת 'חֲטָם' כְּנ"ל. [ב'שִׁיחוֹת־הַר"ן קפד: אָמַר: "כִּי בְּה'חֲטָם' יְכוּלִים לְהַכִּיר ה'נֹאֵף"].

עֲנִינֵי 'אֶסוּר־עֲרִיּוֹת', 'אִשְׁת־אִיש',

'תָּאוֹת־נֹאֵף', ו'הֲרַהוּרִים', וְתַקוּנָם

- נִמְצָאִים בְּאֲרִיכוֹת בְּפִרְשַׁת 'אַחֲרֵי־מוֹת' -

"לא תגנב" (שמות כ, יג)

קנ. ספר-הַמְדוּת, עניני 'גנבה' - [א] מי שלא חס על ממון חברו, בידוע שהוא גנב (גנבה-וגזלה ח). [ב] מי שנוטל חלק מגנבה, לסוף שיתגלה הדבר (גנבה-וגזלה יא). [ג] עיר שיש בה גנבים, בידוע שהרב אוהב שחד (גנבה-וגזלה יב). [ד] מתר לגנב דעת הבריות, כדי להציל נפש מישראל (גנבה-וגזלה יד). [ה] על-ידי 'גנבת-דעת', בא חסיוֹשְׁלוֹם 'חלי הראה וחזה' (גנבה-וגזלה ח"ב א). [ו] על-ידי 'גנבת-דעת', בא לידי 'הרהורי-זנות' עם 'גויה' (גנבה-וגזלה ח"ב ב; הרהורים ח"ב ט). [ז] על-ידי 'גנבה', מפסיד את ה'דעת' (גנבה-וגזלה ח"ב ג; דעת ח"ב טז). [ח] ה'גנבה' מזיק ל'עינים' (גנבה-וגזלה ח"ב ד; ראיה ח"ב יד). [ט] מי שיש לו 'הרהורי-נשים', בטולם: על-ידי שלא יגנב 'דעת-הבריות' (הרהורים ט). [י] על-ידי 'גנבה', ה'משקות' מתקלקל (משקה א).

"לא תחמד בית רעה, לא תחמד אשת רעה"

(שמות כ, יד)

קנא. ח"א נג, ד-בסוף - 'עשרת-הדברות' הם ב'קריאת-שמע'. ודבור "לא תחמד" (שמות כ, יד), פנגד (דברים ו, ט) "וכתבתם על מזוזות" (ירושלמי ברכות פ"א). פי על-ידי 'מזוזה', נתבטל 'חמדת הממון' (עין בפנים).
עתה בוא וראה נפלאות-השם, פי מבאר ב'ירושלמי פאה' (פ"א - וביבראשית-רבה' לה, ג): "ארטבן שלח לרבי חד מרגליתא טבא, שלח ליה רבי חדא מזוזה".

ולכאורה הוא פלא: מדוע שלח לו 'מזוזה' דיקא, ולא מצוה אחרת!?

אך על-פי הנ"ל מבאר היטב: פי 'מזוזה' דיקא מבטל 'חמדת-הממון', ועל-כן שלח לו 'מזוזה' דיקא, פי 'ארטבן' שלח לו 'מרגליתא טבא', הינו 'עשירות וממון', פי ה'יה שוה ממון הרבה, ועשה עקר החשיבות מזה. על כן שלח לו 'רבי' פנגד זה, 'מזוזה' דיקא - פי 'מזוזה' מבטל 'חמדת העשירות'.

קנב. ח"א ס, ג - מי שאין לו 'יראה', ואינו נשמר מבחינת "הבל היפי" (משלי לא, ל) - על-ידי-זוה בא ל'עניות', כמו שכתוב (שם ו, כה-כו): "אל תחמד

יפיה בלכבד, פי בעד אשה זונה עד פפר לחם". פי 'עשירות' ו'הבל היפי' הם שני הפכים, פי 'עשירות' הוא מ'אריכות-הנשימה', ו'יפי' הוא מ'הפסק-הנשימה' וכו'.

קנג. ח"א סט - דע: שהגזל את חברו ממון, בזה הוא גזל ממנו בנים. הינו: שהגזלך נוטל מהגזל בנים. פי עקר הממון של האדם בא לו על-ידי בתי-זוג, פי על-ידי 'אור נפשה', מזה בא לו הממון, על-כן הוא גזל ונוטל ממנו נפש בניו ובנותיו, שהם תלויים וגדלים ויונקים מאור הזה (עין בפנים באריכות). וזה סוד שאמרו רז"ל (בבא-קמא קיט): "הגזל את חברו, כאלו גזל ממנו נפש בניו ובנותיו".

ודע: שעל-ידי-זוה שגזל את חברו, הוא בא ל'הרהורים' - פי בודאי הוא מתדבק ונכסף לאשת חברו שגזלו, על-ידי הממון שנטל ממנו, שהוא אור נפשה. וכן היא מהרהרת אחריו, על-ידי שמשך אותה אליו, על-ידי שמשך לעצמו אור נפשה'.

גם יוכל ה'גזלן' לפעמים לגזל מחברו, אפלו ה'בתי-זוג' של ה'גזל'. והכל לפי תקף וחזק תאוותו וחשקו והתגברותו על ממון חברו בהרהור ובמעשה, עד שאפשר שיתגבר ויקח גם בתי-זוג של חברו הנגזל.

פי מאחר שהתגבר וגזל ממון חברו, שהוא אור נפש בתי-זוגו - על-כן לפעמים נמשכת היא בעצמה גם-כן אחר הממון שגזל זה הגזלן מבעלה. ועל-כן לפעמים הגזלן גזל גם אשת חברו, על-ידי הממון שגזל ממנו בידים, או על-ידי חמדה.

פי דע: פי גם על-ידי 'חמדה ותאוה' והשתוקקות' שיש לו לממון חברו, גם על-ידי 'די-זוה יוכל לגזלו', פי המחשבה יש לה תקף גדול, כמבאר במקום אחר (לקוטי-מזרח"ן ח"א קצג). ועל-כן יוכל להיות שיהיה להאדם ממון גזלה, אף שלא גזל כלום בידים.

וזהו האסור הלוא החמור שב'עשרת-הדברות': "לא תחמד" (שמות כ, יד) - פי ה'חמדה' בעצמה, הוא אסור חמור מאד רחמנא-לצלן, פי יש פח בה'חמדה', לגזל ממנו ממונו, ונפש בניו ובנותיו פנ"ל.

ועל-כן יש אסור אפלו ב'מחשבה' לשלח יד בפקדון - כמו ששנינו ב'בבא-מצי'א' (מג:):

"החושב לשלח יד בפקדון". כי הפלגתא היא רק אם חיב על-יזה פמו השולח יד ממש, אבל אסור, יש בודאי לכלי עלמא, כנ"ל.

קנד. ספר-המדות, אמונה ח"ב י; ממון ח"ב יז - מי ששומר את-עצמו מלעבר על "לא תחמד" (שמות כ, יד) - על-ידי-יזה נצול מ'פעס' ו'נאווה', ומ'חסרון-אמונה' הפאה על-ידי 'פעס' ו'נאווה'.

"ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו"
(שמות כ, יז)

קנה. ח"א לת, ה - פשמעלה ה'דבור' לשרשו, הינו ל'גבורות', ומתחיל לדבר בינו לבין קונו בשלהבת הגבורות, דברי-אמת שבלבו, בהתעוררות בתשובה, ורואה פחיתותיו ונדלת הבורא וכו' - אזי נכנס בו בוששה גדולה על גדל פשעיו, כנגד רב ושלטי עקרא ושרשא דכל עלמין. וה'בוששה' הזאת, הוא בחינת 'אורי-התפלין' שנתגלה על פניו במצהו וכו', כמו שאמרו (ברכות ו. על דברים כח, י): "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", "אלו תפלין".

פי ה'יראה' הוא ה'בוששה', כמו שאמרו (דברים כ - על שמות כ, יז): "יראת ה' על פניכם", "זה הבוששה" - שהיא על ה'פנים', הינו בחינת 'תפלין'.

וזה שאמרו (ברכות יא. ועוד): "תפלין נקראין פאר". ו'פאר' הוא 'פכליות הגונין'. וזה שאנו רואים: כשאדם מתבייש, נעשה פמה גונין וכו'.

ובזה יכולים אנו להבין: אם יש לאדם 'יראתי שמים', הינו 'בוששה', לאחר תקון החטא! - כשאנו מסתפלין על פניו, ונופל עלינו יראה ובוששה! - הינו: שנמשך עלינו דעת בגדלת הבורא יתברך-שמו.

קנו. ח"א ריט - נמצא לעיל בפסוק (שמות יט, ו): "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש".

קנו. ח"ב עב - עקר ה'בוששה' נמשך על-ידי ה'מנהיג', בחינת 'משה', שממשיך באורי התורה לכל אחד - כמו שבשעת 'מתן-תורה', שהמשיך משה התורה לישראל, נאמר שם (שמות כ, יז): "ולבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו", ודרשו רז"ל (דברים כ): "זה הבוששה". דהינו: שיהיה להם 'בוששה' לכלי לעשות חטא ועוון חסיושלום.

וגם אפלו "לבלתי תחטאו" לכלי לעשות עברה' - צריך גם-כן 'יראה' 'בוששה'. כי אפלו כשעושין מצוה צריך שיהיה לו גם-כן בוששה גדולה - פי איך באים לחטף ה'תפלין' בתרי דמלכא, ולהניחם פתאם על הראש. וזאת ה'בוששה', נמשכת על-ידי 'באורי התורה' על-ידי ה'מנהיג', כמו שהיה בשעת מתן-תורה. [תפלה ג]

קנה. שיחות-הר"ן קסח - גם ספר: מגדל הבוששה' שהיה לו, שהיה מתבייש מהשם-יתברך, והיה מרגיש ממש ה'בוששה' על 'פניו'. והיה מרגיש כמו מי שמתבייש מחברו מאד, פי היה מרגיש שמתחילין מראה פניו להשתנות לכמה גונין, בדרך המתביישין ממש בלי שום שנוי.

וכבר נתבאר: מגדל הבוששה והיראה שהיתה מנחת על פניו תמיד, אשר לא נראה כזאת.

והרבי-הקדוש מורנו הרב רבי נחום ז"ל מטשערנאביל, ראה אותו בימי נעוריו בקהלת 'מעדוועדווקע', ונתבהל מעצם היראה שהיה על פניו אז, ואמר: שמה שנאמר (שמות כ, יז): "למען תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו" - זה רואין בהוש אצלו.

קנט. שיחות-הר"ן ריז - באמת עקר הפרוש הפשוט של פסוקים אלו המזהירים לדעת אותו יתברך, כגון (דברים ה, לט): "וידעת היום והשבת" וכו' וכו' - עקר האזהרה זו היא בפשיטות: לדעת ולזכור אותו יתברך תמיד בכל-עת, ואל ישכח אותו.

כמו למשל: שדרך המלכים והאדונים שמזהירין את עבדיהם שידעו שיש עליהם מושל, ובפרט אנשי חיל של המלכים, שמלמדין אותם שידעו מי המלך והקיסר שלהם, "למען תהיה יראתו על פניהם" (שמות כ, יז), ויעבדו עבודתם בשלמות.

וכן הרגילות לומר להעבד: דע שיש עליך אדון ומושל, שהפונה: שיקח זאת בדעתו בכל עת ואל ישכח לבל יעשה שום דבר נגד רצונו. כמו כן להבדיל ב'מלכותא-דשמיא' וכו'.

"ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים"
(שמות כ, יח)

קס. 'שיר-נעים' של רבנו ז"ל (בתחלת הספר) - משה עלה למרום וענן לבוששו. נמצא המחב דבר עמו בכל פעם, ופרש מן האשה.

קסא. ח"א ג - התקון שיוכל לשמע נגינה מפל אדם, הוא על-ידי: שילמד בלילה, תורה שבעל-פה, הינו גמרא' שהיא בחינת לילה, כדאיתא במדרש (מדרש-תהלים ט): "כשהיה משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה" (שמות כד, יח; לד, כח; דברים ט, ט), כשהיה לומד תורה-שבכתב היה יודע שהוא יום, וכשילמד תורה שבעל-פה היה יודע שהוא לילה."

קסב. ח"א קטז - מי שהולך בגשמיות כל ימיו, ואחר-כך נתלהב ורוצה לילך בדרך השם יתברך - אזי מדת-הדין מקטרג עליו, ואינו מניח אותו להתקרב להשם-יתברך, ומזמין לו מניעה. והשם-יתברך "חפץ חסד הוא" (מכה ז, יח) - ומסתיר עצמו בבית-בנה' מניעה' הזאת. והכסיל פשרואה המניעות, חוזר לאחוריו.

אבל בירדעת, מקרב עצמו אז דיקא להשם-יתברך - פי מסתכל ומוצא בה' מניעה' בעצמה את הבורא יתברך. ומניעה', הוא בחינת ענו וערפל" (דברים ד, יא). וזה פרוש הפסוק (שמות כ, יז): "ויעמד העם מרחק" - פי פשרואין הערפל' הינו המניעה, עומדין מרחק.

"ומשה" - בחינות דעת כל ישראל.
"נגש אל הערפל אשר שם האלקים" - הינו:
אל המניעה, שבה בעצמה נסתר השם-יתברך.

"מזבח אדמה תעשה לי" (שמות כ, כא)

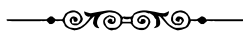
קסג. ח"א יז - בכתב ישראל לא יכתבו, ואל אדמת ישראל לא יבאו" (יחזקאל יג, ט). הינו: כשאין בחינת "כתב ישראל", שעל-ידו נעשין גרים' - על-ידי-זה: "ואל אדמת ישראל לא יבאו".

הינו: שאין זוכים לשלמות-המזבח, שנקרא: **"מזבח אדמה"** (שמות כ, כא), ששלמותו על-ידי גרים'. (עין בפנים).

"בכל המקום אשר אזכיר את שמי,

אבוא אליך וברכתיך" (שמות כ, כא)

קסד. ח"ב א, ה - ממוין נקרא שם, כמו שכתוב (שמות כ, כא): **"בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך"**, בחינת (משלי י, כב): **"ברכת ה' היא תעשיר"**.

לקוטי תפלות על התורה - פרשת יתרו

תפלות בענין: עתה ידעתי | ואתה תחזה | אנשי חיל | שנאי בצע | ובעבור תהיה יראתו על פניכם | והייתם לי סגלה | משה הוסיף יום אחד מדעתו | נעשה ונשמע

העמים וכל הגוים, את גדלתך וגבורותיך, אשר הרבית לעשות עמנו נסים נפלאים ונוראים, ביציאת מצרים וקריעת ים-סוף ומלחמת עמלק.

עד אשר נתגלה אלקותך לכל באי עולם, וראו רחוקים את גבורתיך. עד שבא יתרו ונתגיר, ואמר: "עתה ידעתי כי גדול ה' מפל האלהים."

ואז נתעלה ונתגדל ונתקדש שמו למעלה ולמטה, כי זה עקר גדלתך ורוממותך: כשהרחוקים ממה מאד, מכירים את אלקותך ואדנותך, כי אז נתגדל ונתקדש ונתעלה שמו הגדול יתברך וישתבח לעד.

א] לקוטי-תפלות ח"א י
(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א י, משפטים - המקאת-כף ורקודין - לעיל אות טו)
"עתה ידעתי כי גדול ה' מפל האלהים" (שמות יח, יא)
"בשעתא דשאר עבד"ם אתין ואודן לקדשא-ברוך-הוא. כדן אסתלק ואתיגור שמה דקדשא-ברוך-הוא עלא ותתא. כמו גבי יתרו: בשעתא דאמר יתרו (שמות יח, יא): 'עתה ידעתי כי גדול ה' מפל האלהים' - כדן אסתלק ואתיגור שמה דקדשא-ברוך-הוא". (זהר יתרו סז: סח.)

רבון כל העולמים, אדון כל, אשר גלית אלקותך ואדנותך בעולם על-ידי אבותינו אברהם יצחק ויעקב, ועל-ידים נתגדלת ונתקדשת מדור לדור.

עד אשר זכינו לקבל תורתך הקדושה, על-ידי משה נביאך נאמן ביתך. ואז ראו כל

עַל־כֵּן בָּאתִי לִפְנֵיךָ ה' אֱלֹקֵי וְאֱלֹקֵי אֲבוֹתַי, לְהַפִּיל תְּהַנְתִּי לִפְנֵיךָ, "מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אֶקְרָא". שְׁתַּרְחֵם עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, עַל מְרוּחֶךָ וּמְגוֹרֶשׁ כְּמוֹנִי, וּתְקַרֵב אוֹתִי בְּרַחֲמֶיךָ וְחַסְדֶיךָ הָעֲצוּמִים, וְתֹאמֶר לְעֲרוֹתַי דִּי. וְתִתְחִיל מֵעַתָּה לְקַרְבֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים.

כִּי זֶה עִקְר גְּדֻלְתְּךָ: כְּשֶׁהִמְרַחֲקִים בְּיוֹתֵר מִתְּקַרְבִּים לְעִבּוּדְתְּךָ בְּאֵמֶת, כַּאֲשֶׁר גְּלִיתָ לָנוּ עַל־יְדֵי חֲכָמֶיךָ הַקְּדוּשִׁים.

וְאִם אֲמַנֵם אֲנִי רַחוּק מְאֹד מִמֶּךָ בְּתַכְלִית הַרְחִיקוּךָ, אֲל תַּעֲשֶׂה עִמִּי כַחֲטָאֵי, וְאֲל תְּדִינֵנִי כְּמַפְעָלִי, כִּי קְרוֹב אַתָּה לְרַחוּקִים. כִּי הֲלֹא מִמּוֹנֵי דִיקָא, יִתְעַלֶּה וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְגַּדֵּל שִׁמְךָ יִתְבָּרַךְ לְעַד וּלְנֹצֵחַ נִצָּחִים, עַל־יְדֵי שְׁתִּקְרַב מְרַחֵק כְּמוֹנֵי לְשִׁמְךָ הַגְּדוֹל, כִּי זֶה עִקְר גְּדֻלְתְּךָ: כְּשֶׁהִמְרוּחֲקִים בְּיוֹתֵר מִתְּקַרְבִּים אֵלֶיךָ בְּאֵמֶת.

עַתָּה יִדְעֵתִי כִּי גְדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים" (שְׁמוֹת יח, יא)
"בְּשִׁעֲתָא דְשָׂאָר עֵבֹרִים אֲתֵינן וְאוֹדֵן לְקַדְשָׁא־בְרִיךְ־הוּא. כְּדִין אִסְתַּלַּק וְאֲתִיקֵר שְׂמָא דְקַדְשָׁא־בְרִיךְ־הוּא עֵלְא וְתַתָּא. כְּמוּ גְבִי יִתְרוֹ: בְּשִׁעֲתָא דְאִמֵר וְיִתְרוֹ (שְׁמוֹת יח, יא): 'עַתָּה יִדְעֵתִי כִּי גְדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים' - כְּדִין אִסְתַּלַּק וְאֲתִיקֵר שְׂמָא דְקַדְשָׁא־בְרִיךְ־הוּא". (זִהֵר וְיִתְרוֹ סו: סח.)

וּבְכֵן רַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַנְךָ וּלְמַעַן כְּבוֹדְךָ, וְשִׁלַּח עֲזָרְךָ מִקְדָּשׁ, וְסַעֲדֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי, שְׂאֲזֹכָה לְהַתְעוֹרֵר מֵעַתָּה, בְּאֵמֶת וּבְלִב־שָׁלֵם, לְעִבּוּדְתְּךָ וּלְיִרְאָתְךָ. וְאֲזַכָּה מֵעַתָּה, לְשׁוּבַת בְּתִשּׁוּבַה־שְׁלֹמָה לִפְנֵיךָ.

וְאֲזַכָּה לְקַשֵּׁט עֲצָמִי, וְגַם לְקַשֵּׁט אַחֲרִים, לְדַבֵּר עַל לִבִּים וּלְגַלּוֹת לָהֶם הָאֵמֶת, וּלְהַשִּׁיבֵם בְּתִשּׁוּבַה־שְׁלֹמָה לִפְנֵיךָ, כְּדִי שִׁישְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה כְּבוֹדְךָ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוּשׁ עַל־יְדֵי.

כִּי זֶה עִקְר כְּבוֹדְךָ: כְּשֶׁהִמְרַחֲקִים בְּיוֹתֵר מִתְּקַרְבִּים אֵלֶיךָ בְּאֵמֶת, כִּי אַז אִסְתַּלַּק וְאֲתִיקֵר שְׂמָא דְקַדְשָׁא־בְרִיךְ־הוּא עֵלְא וְתַתָּא.

עַל־כֵּן רַחֵם עָלַי, וְקַרֵב אֵלֶיךָ מְרַחֵק כְּמוֹנִי, וְגַלְגַּל זְכוֹת, עַל־יְדֵי שְׁתִּקְרַב עוֹד

שָׂאָר מְרַחֲקִים מִמֶּךָ עַל־יְדֵי. וְתִגְדַּל וְתִקְדָּשׁ כְּבוֹדְךָ הַגְּדוֹל עַל יְדֵי דִיקָא, עַל־יְדֵי מְרַחֵק כְּמוֹנִי.

וְעֲזַרְנִי וְסִיעֵנִי וְחִזְקֵנִי וְאֲמַצְנֵי, שְׂאֲזַכָּה לְהַעֲלוֹת מִזְלוֹת־אֲדָגְלוֹתָא, וְאֲזַכָּה תְּמִיד לְהַעֲלוֹת וּלְגַדֵּל כְּבוֹדְךָ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוּשׁ.

☉ [ג] לְקוּטֵי־תַפְלוֹת ח"ב לַה ☉
(עַל־פִּי לְקוּטֵי־מוֹהֲרָן ח"ב עב, 'חַיִּים נִצְחָיִים' - לְעֵיל אוֹת כא; וְאוֹת מט; וְאוֹת צד; וְאוֹת קנז)
"וְאַתָּה תַחֲזֶה מִכָּל הָעַם וְגו', אֲנִשִּׁי חֵיל, יְרֵאֵי אֱלֹקִים, אֲנִשִּׁי אֵמֶת, שְׂנֵאֵי בַצַּע. וְשִׁמְתָּ עֲלֵהֶם, שְׂרֵי אֲלָפִים, שְׂרֵי מֵאוֹת, שְׂרֵי חֲמִשִּׁים, וְשְׂרֵי עֶשְׂרֹת" (שְׁמוֹת יח, כא)
"הֵיוּ נִכְנָסִים לְשִׁלְשֵׁת יָמִים אֲל תִּגְשׁוּ אֶל אִשָּׁה" (שְׁמוֹת יט, טו) - "וְאַתָּה פַּה עֹמֵד עַמְדִּי" (דְּבָרִים ה, כז)
"וְיַעֲבֹד תִּהְיֶה יְרֵאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבַלְתִּי תַחֲטְאוּ" (שְׁמוֹת כ, יז)

אָבִינוּ שְׁבַשְׂמִים, אֱלֹקִים חַיִּים וּמְלֶכֶךְ עוֹלָם, מַחִיָּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים, זְכַנִּי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים לְתַחִית־הַמֵּתִים.

וְעֲזַרְנִי מֵעַתָּה, שְׂאֲזַכָּה, שִׁיְהִיָּה נַחִיָּה שְׁפָלוֹתִי הָאֵמֶתִי הַמְשֻׁרָשׁ בִּי בְּכָל אֲבָר וְאֲבָר, שֶׁהוּא שְׁפָלוֹת וְעֲנוּה אִמְתִּיתִי שֶׁל 'מֹשֶׁה רַבִּנוּ' עַל־יִוְהַשְׁלֹום, הַמְשֻׁרָשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל אֲבָר וְאֲבָר, שְׂזֹאת הַשְׁפָלוֹת וְהָעֲנוּה, הוּא עִקְר ה'חַיִּים־הָאֵמֶתִים', 'חַיִּים־הַנִּצְחָיִים' שֶׁל עוֹלָם־הַבָּא.

וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, מְלֵא רַחֲמִים, אֲדוֹן יְחִיד. שְׁתַּעֲזֵרְנִי וְתִזְכַּנֵּנִי, לְרֵאוֹת אֶת־עֲצָמֵי עַם הַצְּדִיקִים־הָאֵמֶתִים שֶׁבְּדוֹר הַזֶּה, וּלְשִׁמְעַם מִפִּיהֶם הַקְּדוּשׁ תּוֹרָה.

וְאִפְלוּ בַעַת שְׁלֹא אֲזַכָּה לְשִׁמְעַם מֵהֶם תּוֹרָה, אֲזַכָּה עַל־כָּל־פְּנִים לְרֵאוֹתֶם, וּלְקַבֵּל פְּנִיֶהֶם הַקְּדוּשִׁים.

עַד שְׂאֲזַכָּה, עַל־יְדֵי הָרֵאִיָּה לְבַד שִׁיְחַזּוּ וְיִסְתַּכְּלוּ בִּי הַצְּדִיקִים־הָאֵמֶתִים בְּעֵינֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים וְהַנּוֹרָאִים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִתְנוּצֵץ מַחִי בְּהַתְנוּצְצוֹת גְּדוֹל, וּבְהָאֲרָה נִפְלְאָה.

ועל-ידי-זוה אִזְכָּה, לְקַבֵּל גְּדֻלָּה אֲמִתִּית
כְּרֻצוֹנָה הַטּוֹב, כְּפִי הָרְאוּי לִי
בְּאֵמֶת, כְּפִי מַחִי. וְעַקֵּר הַגְּדֻלָּה, יִהְיֶה שְׂפָלוֹת
וְעֲנוּה אֲמִתִּית.

וְאִזְכָּה לְקַבֵּל ה"רוח-אלקים", שֶׁהֵם
הַמַּחֲיִין-הַקְּדוּשִׁים, מֵהַצַּדִּיק-הָאֲמִתִּי,
מְנַהֵיג-הַכּוֹלֵל, הַכֶּסֶם-הַכּוֹלֵל בְּאֵמֶת.

וְתַעֲזְרֵנִי, שְׂאִזְכָּה עַל-יְדֵי ה"רוח-אלקים"
הַזֶּה, לְחַדֵּשׁ 'חֲדוּשֵׁי-דְאוּרֵי-תֵא
אֲמִתִּים', בְּתוֹרַת-הַקְּדוּשָׁה, כְּרֻצוֹנָה הַטּוֹב.

וְאִזְכָּה לַעֲשׂוֹת נְחִתְרוֹחַ לְפָנֶיךָ עַל-יְדֵי
ה'חֲדוּשֵׁי-דְאוּרֵי-תֵא' שֶׁתִּזְכְּנִי
לְחַדֵּשׁ בְּתוֹרַתְךָ הַקְּדוּשָׁה תָּמִיד. וְאִזְכָּה לִידַע
בְּאֵמֶת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּהַחֲדוּשֵׁי שְׁלִי, אִם
לְאֲמֵר אִם לֹא, וּמִתִּי לְאֲמֵר, וּבְפָנֵי מִי, בְּפָנֵי
כְּמֵה אֲנָשִׁים. וְיִהְיֶה הַכֹּל כְּרֻצוֹנָה הַטּוֹב, כְּפִי
הַתְּנוּצָצוֹת-הַמַּחֲיִין בְּאֵמֶת, שֶׁתִּזְכְּנִי עַל-יְדֵי
הַסִּתְּכָלוֹת הַמְּנַהֵיג-הָאֲמִתִּי.

וְתִזְכְּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, שִׁיתְנַהֵג הָעוֹלָם
תָּמִיד עַל-יְדֵי הַמְּנַהֵיג-הָאֲמִתִּי, הָרְאוּי
לְהִיֹּת מְנַהֵיג לְכָל יִשְׂרָאֵל, שִׁיְהִי קְדוֹשׁ
בְּקִדְשֵׁי-הַבְּרִית, בְּתַכְלִית הַקְּדוּשָׁה וְהַפְּרִישׁוֹת,
בְּבַחֲנֵת קְדֻשָׁת וּפְרִישׁוֹת 'מִשֶּׁה רַבְּנוּ' עָלֵינוּ
הַשְּׁלוֹם.

עַד שִׁיְהִי נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, עַל
כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַמַּתְקַרְבִּים אֵלָיו,
קְדֻשָׁתוֹ וּפְרִישׁוֹתוֹ הָעֲצוּמָה, שֶׁנִּזְכָּה גַם אֲנַחְנוּ
לְקִדְשֵׁי-הַבְּרִית בְּאֵמֶת, וּלְפָרֵשׁ מֵהַמְּצוּה הַזֹּאת
בְּקִדְשָׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה, כְּרֻצוֹנָה הַטּוֹב בְּאֵמֶת.

מֵלֵא רַחֲמִים, קְדוֹשׁ וְנוֹרָא, "עוֹשֶׂה גְּדוֹלוֹת
עַד אֵין חֶקֶר, נְסִים וְנִפְלְאוֹת עַד אֵין
מִסְפָּר". עֲשֵׂה עִמָּנוּ פֶּלֶא לְחַיִּים, וְהַחֲזִירֵנוּ
בְּתַשׁוּבַה-שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, וְזַכְּנוּ לְהִתְקַרֵּב
לְצַדִּיקִים-אֲמִתִּים, הַקְּדוּשִׁים בְּקִדְשֵׁי-הַבְּרִית
בְּתַכְלִית הַקְּדוּשָׁה.

בְּאִפֶּן שֶׁנִּזְכָּה עַל-יְדֵים, שִׁימְשָׁךְ עָלֵינוּ תָּמִיד
קְדֻשָׁת וּפְרִישׁוֹת 'מִשֶּׁה רַבְּנוּ' עָלֵינוּ

הַשְּׁלוֹם, שֶׁהַמְּשִׁיךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַת
'קַבְּלַת-הַתּוֹרָה'.

וְעַל-יְדֵי-זוה נִזְכָּה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, בְּכָל-
פַּעַם מְחֻדָּשׁ, שֶׁנִּזְכָּה לְקַבֵּל
עָלֵינוּ מֵעַתָּה בְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ, לְשִׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת
וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה.

וְנִזְכָּה לְהַגִּיחַ בְּתוֹרַתְךָ הַקְּדוּשָׁה יוֹמָם
וּלְיָלֵלָה, וְתֵאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ, עַד
שֶׁנִּזְכָּה לְחַדֵּשׁ הַחֲדוּשֵׁי-אֲמִתִּים בְּתוֹרַתְךָ
הַקְּדוּשָׁה, בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וּבְפָרֵט בְּשַׁבָּתוֹת
וְיָמִים-טוֹבִים, בְּאִפֶּן שִׁיְהִיו לִי תְּקוּן גְּדוֹל
לְנַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי.

וְאִזְכָּה עַל-יְדֵי חֲדוּשֵׁי וּבְאוּרֵי הַתּוֹרָה,
שִׁימְשָׁךְ עָלֵי יִרְאָה גְּדוֹלָה וּבּוֹשָׁה
נוֹרָאָה מְפָנִיךָ, וְ"תִהְיֶה יִרְאָתְךָ עַל פָּנָי", "זוֹ
הַבּוֹשָׁה" - "לְכַבְּלֵתִי אַחֲטָא" עוֹד מֵעַתָּה וְעַד
עוֹלָם.

רַבְּנוּ שֶׁל עוֹלָם, זְכַנִּי לְבוֹשֵׁה-דְקֻדְשָׁה,
שְׂאִזְכָּה לְהִתְיַרֵּא וּלְהִתְבַּיֵּשׁ מִפָּנֶיךָ
תָּמִיד, לְבָלִי לַעֲשׂוֹת שׁוֹם דְּבַר שֶׁהוּא כְּנֻגַד
כְּרֻצוֹנָה.

וְאִפְּלוּ כְּשֶׁאַרְצָה לַעֲשׂוֹת אֵיזָה מְצוּה, אִזְכָּה
לְהִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּךָ הַרְבֵּה, מִפָּנֵי הַמְּצוּה
הַקְּדוּשָׁה וְהַנּוֹרָאָה בְּעֲצָמָה.

כִּי בְּמֵה יִזְכָּה נַעַר כְּמוֹנֵי לַעֲשׂוֹת מְצוּה, לְגִדּוֹל
הַדְּרַת יִקְרַת נוֹרָאוֹת קְדֻשָׁת כָּל מְצוּה
וּמְצוּה, אֲשֶׁר נוֹרָאוֹת קְדֻשָׁת כָּל מְצוּה וּמְצוּה
שֶׁנִּזְכָּה וְנִגְדְּלָה מְאֹד מְאֹד. וּמִי יַעֲצֵר כַּח
לְהַתְּפָאֵר: שֶׁהוּא רְאוּי לַעֲשׂוֹת מְצוּה לְפָנֶיךָ
תְּתַבְּרֵךְ. וְאִם הִיִּתִי זוֹכָה לְדַעַת אֲמִתִּי כָּל
שֶׁהוּא, בְּיָדָאֵי הִיָּה נוֹפֵל עַל פָּנֵי בּוֹשָׁה גְּדוֹלָה,
אִפְּלוּ לַעֲשׂוֹת מְצוּה.

מִכָּל-שִׁכּוֹן וּכְלִי-שִׁכּוֹן שְׂרָאוּי שִׁיְהִי לִי
בוֹשָׁה וְיִרְאָה גְּדוֹלָה, לְבָלִי
לַעֲשׂוֹת שׁוֹם עֲבָרָה וְחֲטָא וּפְגַם חֲסִיּוֹשְׁלוֹם, כִּי
עֲבָרָה אֵינָה שִׁיכָה לְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי כָּלֵל, כִּי
נִפְשׁוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּשִׂרְשָׁם רְחוּקִים מֵעֲבָרוֹת
לְגַמְרִי, וְאֵין עֲבָרָה שִׁיכָה לְנַפְשׁ יִשְׂרָאֵל כָּלֵל.

רבונו של עולם, מלא רחמים, זפני להתקרב לצדיקים-אמתיים, ולשמע מפיהך הקדוש חדושי ובאורי התורה, באפן שעלי ידייזה יהיה נמשך עלי יראה ובושה גדולה מפניך. ו"תהיה יראתך על פני לבלתי אחטא" עוד כלל, מעתה ועד עולם.

ויהיה נמשך עלי תמיד, היראה והבושה דקדשה, שזכו כלל ישראל במעמד הקדוש בהרסיני בשעת קבלת התורה, כמו שכתוב: ולבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו".

רבונו של עולם, אל חי וקים, החיינו וקיימנו, ומלא משאלותינו לטובה ברחמים, וזפנו להיות מעתה חיים-אמתיים, חיים טובים וארפים, שהם בחינת חיים נצחיים של עולם-הבא.

"בחסדך חייני ואשמרה עדות פיה, תחי נפשי ותהללך ומשפטיך יעזרני. תודיעני ארח חיים שובע שמחות את פניך נעימות בימינך נצח. יהיו לרצון אמרייפי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי", אמן נצח סלה ועד.

והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי, אמן נצח סלה ועד.

⊗ [ד] לקוטי תפלות ח"ב ז ⊗

(על-פי לקוטי מוהר"ן ח"ב ז, פי מרחקם ונהגם - לעיל אות כג)

"ואתה תחזה מפל העם וגו', אנשי חיל" (שמות יח, כא)

ובכן תזפנו ברחמיך הרבים, ותעזרנו ותושיענו שנזכה, שיאיר עלינו בשעת אכילתנו, הארת הרצון הקדוש.

ותתן לנו פח ועוז וגבורה מאתך, ונזכה להיות: "אנשי חיל, יראי אלקים, אנשי אמת, שונאי בצע", פי אתה "הנותן פח לעשות חיל".

עזרנו וחזקנו ואמצנו ביראתך הקדושה, וזפנו ברחמיך, שנהיה גבורים "אנשי חיל" באמת, פרצונך הטוב. ותתן לנו ממשלה דקדשה, פי "העשר והפבוד מלפניך, ואתה מושל בכל, ובידך פח וגבורה, ובידך לגדל ולחזק לכל".

⊗ [ה] לקוטי תפלות ח"א כג ⊗

(על-פי לקוטי מוהר"ן ח"א כג, צוית צדק)

"ואתה תחזה מפל העם וגו', שנאי בצע" (שמות יח, כא)

ובכן תעזרנו ברחמיך הרבים והסדיך העצומים, ותזפנו לשבר תאות-ממון מאתנו, שלא יהיה לי שום תאוה ושום חמדה ושום השתוקקות לממון, ונזכה להיות "שונא בצע", לשנא את הממון בתכלית השנאה.

ותעזרנו בעת שאנו מברחים לעסק באיזה עסק ומשא-ומתן, שנזכה לעשות המשא ומתן באמונה-שלמה, ונקים דברינו תמיד, ולא נחליף ולא נשנה דבורנו לעולם, אפלו בשביל הון רב.

וכל הון דעלמא לא יוכל להטות לבבנו חס-ושלום, מן האמת והאמונה, לשנות או להחליף איזה דבור מדברינו חס-ושלום. וככל היוצא מפנינו בשעת המשא-ומתן, פן נעשה ונקים תמיד, בלי שום שנוי בעולם.

⊗ [ו] לקוטי תפלות ח"א ל ⊗

(על-פי לקוטי מוהר"ן ח"א ל, מישרא דספינא - לעיל אות כה)

"ואתה תחזה מפל העם וגו', שנאי בצע" (שמות יח, כא)

והגן בעדי, ושמרני והצילני מתאות-ממון, שלא יעלה על לבי שום חמדה ותאוה לממון כלל, ואזכה להיות "שונא בצע", לשנא את הממון בתכלית השנאה.

ותצילני מטרדת-הפרנסה, ומיגיעת ורדיפת העולם-הזהה, ולא אבלכל את דעתי ולא אטריד את מחשבתי בשום דבר מעסקי העולם-הזהה כלל.

רק כל מחשבותי וחכמתי ובינתי ודעתי ולבי ונפשי וגופי, יהיו תמיד חבוקים

וּדְבוּקִים בָּךְ, וּתְאָבִים אֵלֶיךָ, וּמִשְׁתַּוְּקָקִים לְרוּמְמוֹתַי בְּאֵמֶת וּבְאִמוּנָה־שְׁלֹמָה, עַד שְׁאֲזַכֶּה לְחֻכְמָה שְׁלֹמָה דְקִדְשָׁה, לְחֻכְמָה־תְּתָאָה וּלְחֻכְמָה־עֲלֵאָה, עַד שְׁאֲזַכֶּה לְהַשִּׁיג תְּמִיד הַשְּׁגַת־אֲלֻקוֹתַי, בְּאֵמֶת וּבְאִמוּנָה־שְׁלֹמָה.

☉ [ז] לְקוּטֵי־תַפְלוֹת ח"א כ"א ☉
 (על־פי לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן ח"א ל, 'עֲתִיקָא טְמִיר וְסֵתִים' - לְעִיל אוֹת ל"א)
 "וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים" (שְׁמוֹת י"ט, ה)

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, לְפָנֶיךָ נִגְלוּ כָּל תַּעֲלוּמוֹת, וְאַתָּה יוֹדֵעַ אֶת לְבַבְנוּ, כִּי אֲנוּ רְחוּקִים מִמֶּךָ עֲבָשׁוּ כְּלִיבְךָ, עַד אֲשֶׁר כִּסְתָה כְּלֹמָה פְּנֵינוּ, וְאֲנוּ בּוֹשִׁים לְשֹׂאֵל וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּךָ זֹאת, שֶׁתִּגְלֶה לָנוּ תַּעֲלוּמוֹת וְנִסְתָּרוֹת שֶׁבַתּוֹרָה. כִּי אֵין אֲנוּ יוֹדְעִים עַל מַה לְבַקֵּשׁ קֹדֶם, כִּי עֲדִין לֹא הִתְחַלְנוּ לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ עַצְמָנוּ כְּלָל.

אָבֵל אַתָּה יוֹדֵעַ גְּדֹל יְקָרַת קִדְשָׁת נַשְׁמוֹתֵנוּ בְּשִׁרְשָׁנוּ, כִּי אַתָּה בְּחֵרַת בְּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, וְקִרְאתָ אוֹתָנוּ: "עַם קְדוֹשׁ", "עַם סִגְלָה", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים". וְכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לֹו יִיֶּה יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ".

חוּס וְחֹמֶל, עַל סִגְלָתְךָ וְרַעֲיָתְךָ, עַל עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ, עַל צְבִי צְבָאוֹת הַמְּדַתְךָ, אֲשֶׁר בְּכָל לְשׁוֹנוֹת שֶׁל חֵבֶה קִרְאתָ אוֹתָנוּ בְּאַהֲבָתְךָ וּבְחֻמְלָתְךָ, אַהֲבַת אוֹתָנוּ וְרַעֲיַת בְּנוּ, וְרוּמְמוֹתֵנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת, וְקִרְבָּתֵנוּ מִלְּפָנֶיךָ לְעַבּוֹדָתְךָ.

וְנִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב אֵלֶיךָ בְּהִתְקַרְבוֹת גְּדוֹל בְּאֵמֶת וּבְכָל שְׁלֵם, כַּאֲשֶׁר נָאָה לְעַם סִגְלָתְךָ.

"לֵב טְהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים, וְרוּחַ נָכוֹן חִדַּשׁ בְּקִרְבִּי, אֵל תִּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קִדְשְׁךָ אֵל תִּקַּח מִמֶּנִּי". וְתַעֲזְרֵנִי, שְׁאֲזַכֶּה לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה חֲדוּשִׁים־אֲמִתִּיִּים בְּקִדְשָׁה וּבְטַהֲרָה, וְאֲזַכֶּה לְהַמְשִׁיךְ תְּמִיד 'חֲדוּשֵׁי־תּוֹרָה', שִׁיְהִיָּה לִי רְשׁוֹת מִן־הַשָּׁמַיִם לְגַלּוֹת אוֹתָם, לְעַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְ"עַם סִגְלָה".

וְיִגְלַל זְכוֹת עַל־יָדֶיךָ, וְאֲזַכֶּה לְהֵטִיב מִטּוֹבְךָ אֲשֶׁר תַּחֲנֵנִי, לְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְגַלּוֹת ה'סִגְלָה' לְ"עַם סִגְלָה", לְגַלּוֹת לָהֶם מַה שֶׁתִּזְכְּנִי לְהַשִּׁיג בְּשִׁכְלִי, חֲדוּשֵׁי־תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים, בְּקִדְשָׁה וּבְטַהֲרָה, בְּאִפְן שִׁיְחַזְּרוּ בְּתִשׁוּבָה־שְׁלֹמָה עַל־יָדֶיךָ דְבוּרִי, וְלֹא אֲכַשֵּׁל בְּאִמְרֵי פִי, וְלֹא אוֹמֵר דְּבַר שֶׁלֹּא כָּרְצוֹנְךָ.

☉ [ח] לְקוּטֵי־תַפְלוֹת ח"א קכ"ט ☉
 (על־פי לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן ח"א קצ, 'וַיַּעֲנוּ כָּל הָעָם' - לְעִיל אוֹת מא)
 "וַיַּעֲנוּ כָּל הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה, וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם אֵל ה'. וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה וְגו'. וַיַּגֵּד מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם אֵל ה'" (שְׁמוֹת י"ט, ח"ט)
 "מֹשֶׁה הוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ" (שְׁבַת פז.).

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, נוֹתֵן הַתּוֹרָה, אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, הַבוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה. אַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ בַּחֲרָה, שִׁיְהִיָּה לָנוּ כַּח לְבַחַר בַּחַיִּים, אוֹ לְחַפֵּךְ חֲסִי־שְׁלוֹם.

אֲשֶׁר זֶה הָעֲנִין שֶׁל 'פַּח הַבַּחֲרָה' שֶׁנָּתַתָּ לְהֶאֱדָם, הוּא פְּלֵאִי פְּלֵאוֹת, הַפְּלֵא הַגְּדוֹל שֶׁבְּכָל פְּלֵאוֹת בְּרִיּוֹתֶיךָ, שֶׁבְּרֵאתָ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

כִּי אֵין דְּבַר נִפְלָא וְנוֹרָא וְנִעְלָם וְנִסְתָּר בְּכָל הַבְּרִיאָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ זֹאת הַפְּלִיאָה הַנִּשְׁגָּבָה וְהַחֲדוּשׁ הַנִּפְלָא וְהַנִּעְלָם, שִׁיְהִיָּה נִמְצָא נִבְרָא בְּעוֹלָם בְּכַחַךְ, שִׁיְהִיָּה לֹו 'פַּח הַבַּחֲרָה' לְבַחַר בְּדַרְךָ שֶׁהוּא רוּצָה, שִׁיְהִיָּה לֹו כַּח לְעִשׂוֹת רְצוֹנְךָ, אוֹ כַּנִּגְדֵי רְצוֹנְךָ חֲסִי־שְׁלוֹם.

וּבְכֵן בָּאתִי לְפָנֶיךָ אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת, שֶׁתִּהְיֶה בְּעֲזָרִי וְתוֹשִׁיעֵנִי, וְתִהְיֶה עִמִּי תְּמִיד, שְׂאִטָּה אֶת פַּח בַּחֲרָתִי אֵלֶיךָ וּלְרְצוֹנְךָ, שְׁאֲזַכֶּה תְּמִיד בְּכַל־עֵת, לְבַחַר בַּחַיִּים בְּדַרְךָ־הַטּוֹב וְהָאֲמִתִּי, כְּרְצוֹנְךָ וְכְרְצוֹן הַצְּדִיקִים־הָאֲמִתִּיִּים, וְלֹא אִטָּה מְרְצוֹנְךָ יָמִין וְשְׂמָאל כָּל יָמֵי חַיֵּי עַד עוֹלָם.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲדוֹן כָּל, אַתָּה הוֹדַעְתָּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ: שֶׁעַקֵּר 'פַּח הַבַּחֲרָה' שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה עַל־יָדֵי מֹשֶׁה

רבנו' עליו השלום, הוא רק על ידי שלא דברת עם ישראל בעצמם אליהם לנכח, רק כל דבריך היה עם משה רבנו' עליו השלום, והם שמעו בדברך עמו.

ומחמת זה יש לנו 'פח הבחירה' על כל דברי התורה הזאת. כי כל אשר ידבר ה' אל האדם בעצמו, הוא מכרח לעשותו בלי בחירה.

ומשה רבנו לא היה לו 'פח הבחירה' על מצות התורה, רק כל בחירתו היה בענינו: "משה הוסיף יום אחד מדעתו". דהיינו: במה שלא בארת לו בפרוש, והיה מכרח להבין מדעתו איך להתנהג, ובזה היה כל 'פח בחירתו'.

והנה אנכי בעניי, אשר התאות והמדות מתגברים עלי כמו שמתגברים ורודפים אותי מאד בכליעת, ויש לי בחירה גדולה על כל דברי התורה, ואני צריך התחזקות גדול וישועה ורחמים גדולים מאתך תתברך, שאזכה להטות 'פח בחירתי' לחיים, לבחר בטוב ולמאס ברע.

ועתה מה אעשה, אשר נוסף לכליזה, אני מספק הרבה בכמה דברים איך להתנהג בהם. ודעתי ועצתי חלוקה מאד בהרבה דברים, אשר איני יודע כלל לכונן בהם רצונך באמת איך להתנהג בהם. ונדמה לי: שאם הייתי יודע רצונך באמת, הייתי מתנהג ברצונך בודאי.

ועתה ה' אלקינו, אבינו אתה, "אנחנו החמר ואתה יצרנו ומעשה ידך כלנו". הורני ולמדני מה אעשה ומה אפעל.

כי משה רבנו' ושאר צדיקים גדולים ונוראים, שהיה להם בחירה בענינים פאפה שהיו מספקים בהם איך הוא רצונך, היה להם פח ונגבורה גדולה, כי היו "גברי כח עשי דברו", "דדמין למלאכים ממש", וכבר שברו כל התאות לגמרי, ולא היה להם בחירה מצד התאוה בשום דבר שבעולם.

ועל כן היה ראוי שיהיה להם בחירה, בבחינת: "משה הוסיף יום אחד מדעתו", שהם הדברים שהיו מספקים בהם.

אבל איש עב וגם כמוני, אשר הרביתי לפשע נגדך, ועדין התאות רודפים אחרי כלי כף, ואני חושב מחשבות בכליעת למצא עצה ותחבולה ותרופה לדחותם מעלי, וכח בחירתי מגשמת מאד.

מה אעשה, כשנוסף לזה מבלבלין אותי הרבה וכמה ספקות וחלקת העצה, בכמה דברים שאיני יודע איך להתנהג בהם. במה אזכה למצא הדרך הישר והנכון באמת, באופן שאזכה להתקרב אליך באמת לאמתו.

רבנו של עולם, מרב בלבול דעתי, טענותי נסתתמין, ואיני יכל לפרש שיחתי היטב. אבל אתה יודע כל תעלומות לבבי. ועתה הורני ולמדני מה לעשות, ואיך להתנהג מעתה כל ימי חיי. למדני עצה ונגבורה למלחמה כבדה כזאת.

קומה בעזרתי והושיעני, שאזכה להטות לבבי אליך, לבחר בטוב בכל הדברים שאני יודע אמתת רצונך בהם על פי תורתך הקדושה. ולא אלך עוד אחרי שרירותי לבי הרע, ולא אתור אחר לבבי ואחרי עיני.

רק אזכה בכליעת, להטות בחירתי לדרך החיים והטוב והאמת, ותאיר עיני בתורתך, ותלמדני ברחמך בכליעת, שאזכה לידע האמת, ולכונן רצונך בכל הדברים שאני מספק בהם.

ותשמרני ותצילני, מספקות ובלבולים ומחלקת העצה, רק אזכה תמיד לידע אמתת רצונך בכל הדברים שבעולם, כי אני סומך עליך בכל תנועותי, וכרצונך אעשה.

"הורני ה' דרך חקיה, ואצרנה עקבי הדריכני בנתיב מצותיך, כי בו חפצתי. הט לבי אל עדותיך, ואל אל בצע".

רַחֵם רַחֵם מְלֵא רַחֲמִים, עָלַי וְעַל כָּל
הַתְּלוּיִם בִּי. "תְּהִי יָדְךָ לְעֶזְרוֹנִי, כִּי
פְּקוּדֶיךָ בְּחַרְתִּי. תְּחִי נַפְשִׁי וְתִהְלֶכְךָ,
וּמִשְׁפָּטֶיךָ יַעֲזֹרוּנִי. תְּעִיתִי בְּשֵׂה אֹבֵד בְּקֶשׁ
עֲבָדְךָ, כִּי מִצּוֹתֶיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי". תְּעִינוּ
לְשִׂמְלֵאל, יְמִינְךָ תִּקְרַבְנִי. "תּוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים,
שִׁבְעַת שְׂמֵחוֹת אֶת פְּנֶיךָ, נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֹצֵחַ".
"יִהְיוּ לְרִצּוֹן אֲמַרְיִי כִּי וְהַגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ ה'!
צוּרֵי וְגֹאֲלֵי". אָמֵן וְאָמֵן.

☉ [ט] לְקוּטֵי־תַפְלוֹת ה"א כב ☉
(על־פי לְקוּטֵי־מוֹדָרָן ח"א כב, 'חֹתֶם בְּתוֹךְ חֹתֶם'
- לְעִיל אוֹת מְבִימָג)
"וַיֹּאמְרוּ כָל אִשׁוֹר דְּבַר ה' נַעֲשֵׂה" (שְׁמוֹת יט, ח)
"נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע" (שְׁמוֹת כד, ז)

וְנִזְכָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ
בְּכָל פֶּעַם אוֹר הָעֵדִים וְהַפְתָּרִים
הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהַכְּתָרַת אוֹתָנוּ בְּחוֹרֵב בְּשַׁעַת
'קְבַלְתִּי־הַתּוֹרָה', בַּעֲת שֶׁאֲמַרְנוּ לְפָנֶיךָ:
"נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע", שָׂאז נִכְתְּרוּ שְׁנֵי כְּתָרִים
בְּרֹאשׁ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְעַל־יָדֵי
הַטָּאִינוּ נִלְקַחוּ וְנִסְתַּלְּקוּ מִפְּנֵנוּ, וְאַתָּה עֲתִיד
לְהַחְזִירָם לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְשִׂמַּחַת עוֹלָם
עַל רֹאשִׁים".

רַחֵם עָלֵינוּ וְעֶזְרוּנוּ, שֶׁנִּזְכָּה לְקֹדֶשׁ וּלְטָהָר
עֲצֻמָּנוּ, וְנִזְכָּה לְסוּר מִרַע בְּאֵמַת,
וְלַעֲשׂוֹת הַטוֹב בְּעֵינֶיךָ תָּמִיד. וְנִזְכָּה לְעַסֵּק
בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה תָּמִיד בְּאֵמַת וּבְמִסִּירוֹת־נַפְשׁ.
בְּאִפֶּן שֶׁנִּזְכָּה שִׁיחְזִירוּ לָנוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד,
אֶת שְׁנֵי כְּתָרִים הָאֵלוּ הַנֶּעֱשִׂים
מִ"נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע", שֶׁהֵם 'תּוֹרָה וּתְפִלָּה',
שֶׁהֵם 'נִגְלוֹת וְנִסְתָּרוֹת שֶׁבְּתוֹרָה'.

וְתִזְכְּנִי בְּכָל־פֶּעַם, לְהַשִּׁיג נִסְתָּרוֹת
שֶׁבְּתוֹרָה, לְהַשִּׁיג תּוֹרַת ה'.
וְנִזְכָּה לְעַסֵּק וּלְיַעַע וּלְטָרַח תָּמִיד
בְּעִבּוּדְתְּךָ, בְּדַבְּקוֹת גְּדוֹל וּבְמִסִּירוֹת־
נַפְשׁ בְּאֵמַת, עַד שֶׁנִּזְכָּה לִילְכָד וְלַעֲלוֹת
בְּמַהִירוֹת גְּדוֹל בְּכָל־פֶּעַם, מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא,

וּמִמְעַלָּה לְמַעַלָּה, עַד שֶׁנִּזְכָּה לְהַשִּׁיג וּלְהַבִּין
בְּכָל־פֶּעַם, נִסְתָּרוֹת הַתּוֹרָה הַגְּבוּהִים יוֹתֵר
וְיוֹתֵר, וּבְכָל־פֶּעַם נִזְכָּה לְהַשְׁגֵּת "נַעֲשֵׂה
וְנִשְׁמַע" הַגְּבוּהָ יוֹתֵר.

וְנִזְכָּה תָּמִיד, שִׁיחְיֶה נַעֲשֵׂה אֲצִלָּנוּ בְּכָל־
פֶּעַם, מִה'נִסְתָּר' נִגְלָה, מִה'נִשְׁמַע'
'נַעֲשֵׂה', מִ'תְּפִלָּה' 'תּוֹרָה', מִ'תּוֹרַת ה'
'תּוֹרַתְנוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי אִם בְּתוֹרַת ה'
חִפְצוֹ, וּבְתוֹרַתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וּלְיָלָה".

וְנִזְכָּה לְעֵלוֹת בְּכָל־פֶּעַם, מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא,
וּמַעֲלוֹם לְעוֹלָם הַגְּבוּהָ יוֹתֵר,
מִ"נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע" זֶה, לִ"נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע"
גְּבוּהָ יוֹתֵר, וְכֵן בְּכָל פֶּעַם וּפֶעַם לְעוֹלָם וָעֵד,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הַנִּסְתָּרוֹת לֵה' אֲלֻקֵּינוּ,
וְהַנִּגְלוֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם, לַעֲשׂוֹת אֶת
כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת".

עַד שֶׁנִּזְכָּה לְעֵלוֹת בְּעֵלְיָה גְּדוּלָה, לְהַבִּין
וּלְהַשִּׁיג תּוֹרַת ה' בְּאֵמַת לְאֵמַתוֹ, וְנִזְכָּה
לְעֵלוֹת וּלְהַכִּלֵּל בְּךָ בְּאוֹר הָאֵינִי־סוּף, וְנִזְכָּה
לְהַכִּלֵּל בְּאֵחָדוּתְךָ, עַד שֶׁנִּזְכָּה לְתוֹרַת ה'
וּלְתְּפִלַּת ה' בְּאֵמַת.

וְנִזְכָּה לִילְכָד וּלְעֵלוֹת מְהֵרָה, מְדַרְגָּא
לְדַרְגָּא, וּמִמְעַלָּה לְמַעַלָּה, בְּקִדְשָׁה
גְּדוּלָה, עַד שֶׁנִּזְכָּה בְּחֵינֵינוּ לְהַכִּלֵּל בְּךָ בְּאֵמַת
בְּ'אוֹר הָאֵינִי־סוּף', כְּרִצּוֹנְךָ וְכְרִצּוֹן צְדִיקֶיךָ־
הָאֵמִתִּיִּים, עַד שֶׁנִּזְכָּה לְתוֹרַת ה' וּלְתְּפִלַּת
ה' בְּאֵמַת, וְלֹא נִבּוֹשׁ בְּעוֹלָם־הַזֶּה, וְלֹא נִכָּלֵם
לְעוֹלָם־הַבָּא.

הַלִּימוּד וְהַתְּפִלָּה בַּגְּלִיוֹן הַזֶּה
יְהֵא לְטוֹבַת וְלְעִלּוֹי נִשְׁמַת אִישׁ צְדִיק תָּמִים
הַרְה"ג מוהר"ר אַהֲרֹן גְּרִשׁוֹן מִנְחֵם
ב"ר אַפְרַיִם שְׁמוּאֵל זצ"ל
נִלְב"ע ח' אֲרוֹל תְּשַׁע"ח לַפ"ק - תִּנְצַב"ה